

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

ΠΜΣ: Εφαρμοσμένη Οικονομική στην Άμυνα

Διπλωματική Εργασία

**Η συμμετοχή των στρατιωτικών μονάδων στην
οικονομία της Μαγνησίας**

Δανός Βασίλειος

Επιβλέπων: Καθηγητής Μιχαήλ Ζουμπουλάκης

ΒΟΛΟΣ 2021

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η διπλωματική εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βόλος, Ιανουάριος 2021.

Βασίλης Δανός

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κύριο Μιχαήλ Ζουμπουλάκη για την συνεργασία και τη καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου στο ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Οικονομική» καθώς και όλους τους καθηγητές του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για την συνεργασία.

Επίσης ευχαριστώ για την υποστήριξη τη Μελίνα και τη Χριστίνα στις οποίες είναι αφιερωμένη η Διπλωματική.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Περιφερειακή Ανάπτυξη και στρατιωτικές Μονάδες.....	8
1.1 Η έννοια της Περιφέρειας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης.....	8
1.2 Στόχοι της περιφερειακής πολιτικής	11
1.3 Τοπική ανάπτυξη.....	14
1.4 Σχέση στρατιωτικών μονάδων και οικονομικής ανάπτυξης	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : Στρατιωτικές Μονάδες, τοπική οικονομία και ανάπτυξη: Ανασκόπηση διεθνών περιπτώσεων.....	21
2.1 Στρατιωτικές Μονάδες στις Η.Π.Α και τοπική οικονομία.....	22
2.2 Στρατιωτικές Μονάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο και τοπική οικονομία.....	29
2.3 Στρατιωτικές Μονάδες στη Γερμανία και τοπική οικονομία.....	32
2.4 Στρατιωτικές Μονάδες στον Καναδά και τοπική οικονομία.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Στρατιωτικές Μονάδες της Μαγνησίας και η συμβολή στην οικονομία της περιοχής.....	39
3.1 Συνδρομή της 32 ^{ης} Ταξιαρχίας Πεζοναυτών στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας.....	40
3.2 Συνδρομή της 1ης Ταξιαρχίας Αεροπορίας Στρατού στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας.....	47
3.3 Συνδρομή της 111 Πτέρυγας Μάχης Ν. Αγχιάλου στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας ..	53
3.4 Συνδρομή του 304 Προκεχωρημένου Εργοστάσιου Βάσης στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας.....	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : Η Οικονομία της Μαγνησίας.....	73
4.1 Η διαχρονική οικονομική φυσιογνωμία της Μαγνησίας.....	73
4.2 Διαχρονικοί αναπτυξιακοί παράγοντες της Μαγνησίας και υφιστάμενη κατάσταση.....	76
4.3 SWOT Ανάλυση.....	80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....	87

Η συμμετοχή των στρατιωτικών μονάδων στην οικονομία της Μαγνησίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ερευνά τη συμβολή και τις επιδράσεις των Στρατιωτικών Μονάδων της Μαγνησίας στην οικονομική ζωή της περιοχής, τις σχέσεις μεταξύ της τοπικής οικονομίας και της λειτουργίας των τεσσάρων βασικών στρατοπέδων που εδράζονται σε αυτή. Μελετάει και αναδεικνύει μέσω διεθνούς ανασκόπησης, την ενίσχυση που δίνουν οι Στρατιωτικές Βάσεις στις τοπικές οικονομίες των περιοχών εγκατάστασης τους σε χώρες όπως η ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και ο Καναδάς, ώστε εν συνεχεία να προχωρήσει στην έρευνα της οικονομικής συμβολής των στρατιωτικών Μονάδων στην Μαγνησία. Το κύριο μέρος της εργασίας επιχειρεί να δείξει το κοινωνικό και κυρίως το οικονομικό αποτύπωμα στη Μαγνησία της κάθε Στρατιωτικής Μονάδας ξεχωριστά και στη συνέχεια μέσα από ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της τοπικής οικονομίας και της διαχρονικής φυσιογνωμίας της να βρεθούν περιθώρια βελτίωσης του μοντέλου ανάπτυξης. Τελικός στόχος είναι να δείξει τους δεσμούς που συνδέουν τις Στρατιωτικές Μονάδες με την οικονομία της Μαγνησίας και το βαθμό εξάρτησης της από αυτά.

Λέξεις Κλειδιά: Ανάπτυξη, Τοπική Οικονομία, Στρατιωτικές Μονάδες, Μαγνησία

ABSTRACT

This dissertation investigates contribution and effects of the Military Units of Magnesia on the economic life of the region, the relations between the local economy and the operation of the four main camps based in it. It studies and highlights through an international review, the support given by Military Bases in the local economies of their settlements in countries such as the USA, the United Kingdom, Germany and Canada, in order to continue the research of the financial contribution of the military Units in Magnesia. The main part of the work attempts to show the social and economic footprint in Magnesia of each Military Unit separately and then to analyze the current state of the local economy to find growth margin for improvement of the development model. The ultimate goal is to show the links that connect the Military Units with the economy of Magnesia and the degree of its dependence on them.

Key Words: Development, Local Economy, Military Units, Magnesia

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία μελετά τη συμβολή και τις επιδράσεις των Στρατιωτικών Μονάδων της Μαγνησίας στην οικονομική ζωή της περιοχής, τις σχέσεις μεταξύ της τοπικής οικονομίας και της λειτουργίας των τεσσάρων βασικών στρατοπέδων που εδράζονται σε αυτή. Η λύση των παραπάνω ερωτημάτων είναι και ο ερευνητικός της σκοπός. Η έντονη και ισχυρή παρουσία των συγκεκριμένων Στρατιωτικών Μονάδων είναι η αφετηρία της έρευνας αυτής της σχέσης με βασικό σκοπό να αποτυπωθεί και να γίνει σαφές το μέγεθος της επιρροής τους στο τοπικό οικονομικό γίγνεσθαι της ευρύτερης περιοχής της Μαγνησίας. Αυτό επιχειρείται μέσω μιας παραγωγικής συλλογιστικής πορείας, από το γενικό –με εννοιολογικές προσεγγίσεις και ανασκόπηση διεθνών περιπτώσεων- στο ειδικό που είναι η εξέταση των Μονάδων μεμονωμένα και των διαχρονικών χαρακτηριστικών της τοπικής οικονομίας.

Η διπλωματική εργασία εισάγει τις έννοιες του «χώρου» και της Περιφέρειας μέσα σε ένα οικονομικό σύστημα ως δυο βασικούς όρους για την κατανόηση της σημασίας της Περιφερειακής και της Τοπικής Ανάπτυξης κάτι που επιβάλλουν τόσο η διαχρονικότητα των συγκεκριμένων όρων όσο και οι σύγχρονες συνθήκες και ανάγκες που δημιουργούνται συνεχώς. Η «εδαφικότητα» και η γεωγραφική θέση, η δημιουργία τοπικών Θεσμών, οι σχέσεις κοινωνικής αλληλεπίδρασης και σε τελική ανάλυση η περιφερειακή ανάπτυξη πέραν των αμιγώς οικονομικών και λοιπών ερμηνευτικών όρων σχετίζεται και με συγκεκριμένα δεδομένα για κάθε περιοχή που η ύπαρξη τους ενισχύει και βοηθάει προς την επίτευξη της στοχοθεσίας της. Επιχειρείται λοιπόν, να συνδεθεί η έννοια της περιφερειακής ανάπτυξης με την ύπαρξη Στρατιωτικών Μονάδων σε μια περιοχή, ώστε στη συνέχεια να συνεχιστεί η σύνδεση αυτή με το θέμα της εργασίας και την περιοχή της Μαγνησίας.

Εν συνεχεία, μελετάει, μέσω ανασκόπησης διεθνών περιπτώσεων, την ενίσχυση που δίνουν οι Στρατιωτικές Βάσεις στις τοπικές οικονομίες των περιοχών εγκατάστασης τους σε χώρες όπως η ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και ο Καναδάς. Κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις διαφέρουν και η εξέτασή τους γίνεται με την παρουσίαση τόσο των οικονομικών δεδομένων, όσο και των κοινωνικών και άλλων δεσμών που δημιουργούνται από τη δραστηριοποίησή επιλεγμένων Στρατιωτικών Βάσεων.

Το κύριο μέρος επιχειρεί να δείξει το κοινωνικό και κυρίως οικονομικό αποτύπωμα στη Μαγνησία της κάθε Στρατιωτικής Μονάδας ξεχωριστά όπως αυτό προκύπτει από την λειτουργία τους και τις επιμέρους δραστηριότητές τους. Αναλύει δηλαδή στοιχεία της 32^{ης} Ταξιαρχίας Πεζοναυτών, της 1^{ης} Ταξιαρχίας Αεροπορίας Στρατού, της 111 Πτέρυγας Μάχης και 304 του Προκεχωρημένου Εργοστασίου Βάσης, πώς και πόσο αυτά τα δεδομένα εκδηλώνονται ως οικονομική συμβολή στους τόπους εγκατάστασής τους και στην ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας.

Τελικός στόχος είναι να φανεί αν υπάρχει σχέση εξάρτησης μεταξύ τοπικής οικονομίας και Στρατιωτικών Μονάδων και η αποτύπωση της οικονομικής συμβολής τους στη Μαγνησία. Παρουσιάζει επίσης τη διαχρονική οικονομική φυσιολογία, τους διαχρονικούς αναπτυξιακούς παράγοντες της Μαγνησίας αλλά και την υφιστάμενη κατάσταση, ώστε να φτάσει εν τέλει σε μια συνολική SWOT ανάλυση των Στρατιωτικών Μονάδων με σκοπό την ανάλυση των δυνατοτήτων και των αδυναμιών, των ευκαιριών και των απειλών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:

Περιφερειακή Ανάπτυξη και στρατιωτικές Μονάδες

1.1 Η έννοια της Περιφέρειας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης

Χώρος και περιφέρεια στο οικονομικό σύστημα

Ο χώρος δύναται να μελετηθεί ως ένα πλέγμα σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνικές ενότητες (και στα αντικείμενα) που τον προσδιορίζουν και ενυπάρχουν σε σχέση αλληλεξάρτησης. Δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε απόλυτους όρους, επιπλέον δεν αποτελεί απλώς ένα μέρος στο οποίο γίνονται και εκτελούνται σειρά κοινωνικών δραστηριοτήτων και τέλος δεν μπορεί να θεωρηθεί δραστηριότητα αυτή καθαυτή. Η σημασία του έγκειται στο ότι (Hoover, 1963):

- οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι χωρικά ισοκατανεμημένοι,
- οι παραγωγικές δραστηριότητες επίσης δεν είναι χωρικά ισοκατανεμημένες και
- η μεταφορά των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των προϊόντων ενέχει κόστος.

Οι σύγχρονες συνθήκες και ανάγκες επέβαλαν να δοθεί δέουσα προσοχή και σημασία στην απόδοση βαρύτητας στην έννοια του «χώρου» καθώς αποτελώντας πηγή δημιουργίας οικονομικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, δύναται να επηρεάζει τη λειτουργία του οικονομικού συστήματος, απελευθερώνοντας πάσης φύσεως οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δυναμικές, οι οποίες έχουν με τη σειρά τους πάσης φύσεως οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις και προεκτάσεις (Καλλιώρας κ.ά., 2009).

Η έννοια της Περιφέρειας είναι ένας όρος άμεσα συνυφασμένος με την οικονομία και είναι μια από τις λέξεις κλειδιά της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ως έννοια λοιπόν πρέπει να προσδιοριστεί προκειμένου, εν συνεχεία, να γίνει αντιληπτή και εφαρμόσιμη η διαδικασία της περιφερειακής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τους Brunet, Ferras, Thery (1992) ως περιφέρεια ορίζεται ένα κομμάτι χώρου το οποίο έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και τα όριά του είναι τόσο προσδιορισμένα όσο και σταθερά. Έτσι λοιπόν:

- η εννοιολογική προσέγγιση της περιφέρειας είναι αφενός δυναμική κι αφετέρου στατική,
- προσδιορίζεται βάσει των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών που διαθέτει,
- η περιφέρεια διαφέρει από τον απλό γεωγραφικό χώρο και είναι μία έκταση συνεχής και γεωγραφικά προσδιορισμένη.

Η περιφέρεια είναι κρίσιμο να είναι, όσο είναι δυνατό, σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο ολοκληρωμένη, ώστε να μπορεί να είναι εφικτό, σε κάποιο βαθμό, να λειτουργεί με αυτοδιοικητο τρόπο. Παρ' όλα αυτά οι περιφέρειες είναι λάθος να μελετηθούν ως αυτόνομα κλειστά συστήματα, καθώς υπάρχει άμεση και έμμεση σύνδεση με τις υπόλοιπες περιοχές ενός εθνικού χώρου και ως επακόλουθο παραμένουν ανοιχτές σε επιρροές και εξαρτήσεις (Ι. Σαγιάς).

Η έννοια της Ανάπτυξης

Είναι κοινά αποδεκτό πως η σχετική βιβλιογραφία γύρω από την έννοια της ανάπτυξης είναι πολυποίκιλη και έτσι -κατά μια έννοια- σύμφωνα με τον Δαουτόπουλο (2005), οι επιστήμονες δεν παρουσιάζουν ομοφώνως έναν ορισμό για την έννοια της Ανάπτυξης. Αυτό εξηγείται καθώς ο εννοιολογικός προσδιορισμός της ανάπτυξης δεν αποτελεί μια ουδέτερη έκφραση, όμως ταυτόχρονα δεν είναι ούτε μια αφηρημένη έκφραση. Η Ανάπτυξη (Λαμπριανίδης, 2001) έχει αξιολογικό χαρακτήρα και απορρέει από τις συγκεκριμένες ιστορικές πραγματικότητες στις οποίες αναφέρεται, από τη συγκεκριμένη οικονομική και κοινωνικό-πολιτική συγκυρία, από την κοινωνική θέση και την κοσμοαντίληψη του ίδιου του ορίζοντα.

Οι Oberle, Stowers και Darby (1974) αποδίδουν στον ορισμό της ανάπτυξης έναν διακλαδικό επιστημονικό χαρακτήρα με τη σύνθεση δύο Επιστημών και μιας συμπεριφορικής στάσης:

- α) οικονομική επιστήμη,
- β) κοινωνιολογία και τέλος
- γ) ηθική.

Έτσι προσδιορίζουν την έννοια της Ανάπτυξης ως μια διαδικασία στην οποία ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων μιας δεδομένης περιοχής ή περιβάλλοντος, παίρνει και υλοποιεί κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις, όπου το επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η βελτίωση των συνθηκών ζωής μερικών ατόμων χωρίς να επηρεάζουν αρνητικά τις συνθήκες ζωής κάποιων άλλων.

Κάτι που συμβαίνει πολύ συχνά και είναι λάθος απόδοση εννοιών είναι ότι ο όρος της οικονομικής ανάπτυξης συνήθως συγχέεται με την έννοια της οικονομικής μεγέθυνσης. Στην πραγματικότητα οικονομική ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση είναι έννοιες διαφορετικές καθώς η οικονομική μεγέθυνση (Economic growth) είναι η προσπάθεια για αύξηση παραγόμενων προϊόντων μέσω της βελτίωσης της παραγωγικής ικανότητας μιας περιοχής ή αλλιώς η σταθερή διαχρονική αύξηση του συνολικού προϊόντος μιας οικονομίας.

Επιπλέον, «η ανάπτυξη μπορεί να γίνει αντιληπτή ως μια διεργασία επέκτασης των πραγματικών των ουσιαστών ελευθεριών που απολαμβάνουν οι άνθρωποι». (Καλογήρου Γ.) Έτσι, η ανάπτυξη εκτός από θετική μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ συνεπάγεται και μιας σειράς βελτιώσεων και διευρύνσεων στην ποιότητα της ζωής, του περιβάλλοντος, της υγείας και των Θεσμών μιας κοινωνίας.

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί η σημαντική σύνδεση της Περιφέρειας με την οικονομική ανάπτυξη. Οι επιταγές της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και γενικότερα της παγκοσμιοποίησης δημιούργησαν την τάση η αποκέντρωση να διαμορφώνει σταδιακά νέα δεδομένα στο πεδίο εφαρμογής πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, είναι ευρέως αποδεκτό ότι η παγκοσμιοποίηση, ειδικότερα μετά την δεκαετία του '70, έχει οδηγήσει σε ένα πολύ σημαντικό βαθμό, σε απορρύθμιση τις εθνικές κυβερνήσεις, μειώνοντας τον κρατικό έλεγχο στις επενδυτικές δραστηριότητες. Από την άλλη πλευρά, οι περιφέρειες αναδεικνύονται σε βασικά πεδία προώθησης των επενδύσεων μέσα στο περιβάλλον της ταχείας τεχνολογικής εξέλιξης και της κίνησης του κεφαλαίου (Amin & Thrift, 1994). Για αυτόν τον λόγο θεωρείται πολύ σημαντική η δραστηριοποίηση των περιφερειών για την προώθηση της καινοτομίας στα πλαίσια του διεθνούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, με

στόχο την καλλιέργεια των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που θα επιφέρει θετικά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα.

Ο όρος Περιφερειακή Ανάπτυξη, δείχνει την προσπάθεια σύγκλησης των περιοχών μιας χώρας προς τον εθνικό μέσο όρο ενός ή περισσοτέρων κριτηρίων. Τα κριτήρια αυτά (Κόνσολας Ν. 1997), είτε ορίζονται από τους φορείς άσκησης πολιτικής της χώρας (top down development) είτε από την άλλη είναι το αποτέλεσμα διεργασιών απαιτήσεων που εκκινούν από την βάση της κοινωνίας (bottom up development) και υπαγορεύονται -πολλές φορές επιβάλλονται- προς τα άνω.

Η περιφερειακή ανάπτυξη δεν αφήνει ανεπηρέαστη την εθνική, αλλά και την παγκόσμια οικονομία. Μία αύξηση στην περιφερειακή ανάπτυξη θα οδηγήσει σε μία αύξηση στην εθνική και σε τελική ανάλυση και στη διεθνή οικονομία.

Τα ωφέλει από την περιφερειακή ανάπτυξη θα μετακινηθούν στην εθνική οικονομία μέσω δύο τομέων:

- α) των εμπορικών συναλλαγών του ιδιωτικού τομέα και
- β) των δημοσιονομικών μηχανισμών αναδιανομής του εισοδήματος.

Στην περίπτωση της παρούσας εργασίας όμως θα μελετηθεί κατά πόσο οι στρατιωτικές μονάδες της Μαγνησίας επηρεάζουν την ανάπτυξη της περιοχής.

1.2 Στόχοι της περιφερειακής πολιτικής

Συνήθως είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι στόχοι της περιφερειακής πολιτικής και ακόμα πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις σύμφωνα με τους Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ. (2016) ως προς τους στόχους αυτούς, από τη μια λέγεται πως η περιφερειακή πολιτική θα πρέπει να έχει ως στόχο την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και να μην σχετίζεται με τίποτα άλλο παρά μόνο με τη χωρική διάσταση της αναπτυξιακής πολιτικής. Από την άλλη λέγεται πως μοναδικός στόχος αυτής θα πρέπει να

είναι η μείωση των περιφερειακών ανισορροπιών στις ευκαιρίες απασχόλησης. Συντίθεται δηλαδή ένας διπλός στόχος της περιφερειακής πολιτικής, αφενός η οικονομική ανάπτυξη σε εθνικό επίπεδο και αφετέρου η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Οι επιλογή των στόχων αλλάζει και προσαρμόζεται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της χώρας ή της Περιφέρειας που πρόκειται να εφαρμοστούν.

Είναι σημαντικό να τονιστεί πως τα περιφερειακά προβλήματα μεταβάλλονται με το χρόνο επιφέροντας αλλαγές και στον τρόπο άσκησης περιφερειακής πολιτικής. Ο Stilwell (1972) διακρίνει τέσσερα στάδια ανάπτυξης :

1. Το προβιομηχανικό στάδιο
2. Το στάδιο οικονομικού μετασχηματισμού
3. Το βιομηχανικό στάδιο
4. Το μεταβιομηχανικό στάδιο

Η διαχρονική μεταβολή των περιφερειακών προβλημάτων από το ένα στάδιο ανάπτυξης στο άλλο είναι προβλέψιμη (Πετράκος Γ. Ψυχάρης Γ. 2016) κάτι που συνεπάγεται πως οι χώρες που δεν βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο ανάπτυξης πρέπει να υιοθετούν περιφερειακές πολιτικές που να ελαχιστοποιούν τα προβλήματα του επόμενου σταδίου.

Η άσκηση περιφερειακής πολιτικής κρίνεται ως απαραίτητη σε προβληματικές περιοχές. Διακρίνονται 3 κατηγορίες τέτοιων :

1. Περιοχές με χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης (less developed areas)
2. Περιοχές με βιομηχανική παρακμή (depressed industrial areas)
3. Περιοχές πληθυσμιακά και παραγωγικά κορεσμένες (congested areas)

Στις ανεπτυγμένες χώρες, αλλά και σε περιοχές με ιδιαίτερη βιομηχανική συγκέντρωση η δεύτερη κατηγορία, δηλαδή οι περιοχές με βιομηχανική παρακμή (depressed industrial areas) είναι αυτές που συναντώνται πιο συχνά. Είναι ένα πρόβλημα που αφορά την Ευρώπη από το '70, αλλά και την Ελλάδα από το '80 όπου περιοχές με σημαντική θέση στο βιομηχανικό χάρτη όπως ο Βόλος, που ήταν ένα σημαντικό βιομηχανικό Κέντρο για την Ελλάδα, άρχισαν να πλήττονται.

Για τις προβληματικές περιοχές οι περιφερειακή πολιτική προαναφέρθηκε ότι είναι ιδιαίτερα αναγκαία και οι στόχοι της κατηγοριοποιούνται σε:

- Οικονομικούς
- Περιβαλλοντικούς
- Κοινωνικούς
- Πολιτικούς

Όσο καλύτερη η στοχοθεσία των παραπάνω για μια περιοχή τόσο αποτελεσματικότερη θα είναι και η ακολουθούμενη πολιτική.

Διλήματα περιφερειακής πολιτικής

Η άσκηση περιφερειακής πολιτικής γεννά το δίλημμα της επιλογής ανάμεσα στην εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στην ευημερία των ανθρώπων που κατοικούν στις προβληματικές περιοχές ή την βελτίωση των ίδιων των προβληματικών περιοχών (Bolton 1992). Οι δυο αυτές επιλογές δεν είναι ταυτόσημες ούτε ακολουθούν τα ίδια μέσα και τα αποτελέσματά τους είναι διαφορετικά. Οι πολιτικές ευημερίας των ανθρώπων στοχεύουν κυρίως στην έξοδο του εργατικού δυναμικού από τις προβληματικές περιοχές και τη μετανάστευση προς άλλες περισσότερο ανεπτυγμένες. Οι πολιτικές ευημερίας των περιοχών στοχεύουν στην ενίσχυση των προβληματικών με διαφορετικά μέσα, ώστε να αυξηθεί το κατά κεφαλήν εισόδημα των πολιτών και να αναπτυχθούν παράλληλα με την παραμονή του πληθυσμού στην περιοχή (Πετράκος Γ. 2016).

1.3 Τοπική ανάπτυξη

Η «τοπική ανάπτυξη» μπορεί να θεωρηθεί ως μία διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών, η οποία οδηγεί σε βελτίωση του επιπέδου ζωής του τοπικού πληθυσμού και η οποία έχει οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική – διοικητική διάσταση. (Παπαϊωάννου Σ. 2008)

Η έννοια της δεν πρέπει να συσχετίζεται και να εξομοιώνεται απλά με την ανάπτυξη μιας χωρικής μονάδας, καθώς η τοπική ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που έχει τη βάση της σε τοπικούς παράγοντες. Είναι δηλαδή μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, που αναλύθηκε παραπάνω, αλλά στην οποία φορείς, παράγοντες, επιχειρήσεις και οικονομικές οντότητες ενός τόπου είναι οι βασικοί μοχλοί της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Έχει τρεις διαστάσεις την οικονομική, την κοινωνικοπολιτική και την πολιτικοδιοικητική (Barquero 1991) :

1. Η πρώτη όπου οι τοπικοί επιχειρηματίες χρησιμοποιούν την ικανότητά τους για να οργανώσουν τους τοπικούς παραγωγικούς συντελεστές σε ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας ώστε να είναι ανταγωνιστικοί στις αγορές.
2. Η κοινωνικό-πολιτική όπου η διαδικασία της ανάπτυξης βασίζεται στους τοπικούς Θεσμούς.
3. Η πολιτικό- διοικητική που προστατεύει την αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής από εξωτερικότητες λόγω χωρικών πολιτικών.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '70 εμφανίζεται η έννοια της ενδογενούς ανάπτυξης, που δίνει έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, στις διαφορετικές αναπτυξιακές διαδικασίες και στη γεωγραφική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων ανά περιοχή.

Η τοπική ανάπτυξη προσδιορίζεται αφενός από ενδογενείς παράγοντες κι αφετέρου από εξωγενείς μεταβλητές, με τον όρο της ανάπτυξης να επηρεάζεται περισσότερο από τις τελευταίες. Η τοπική ανάπτυξη, υπό μια έννοια, διαφέρει από την ενδογενή, δηλαδή δεν

ταυτίζονται μιας και έχει πιο ευρύ φάσμα να καλύψει αλλά και πιο λίγους περιορισμούς (Χριστοφάκης, 2001).

Παράγοντες που είτε μεμονωμένα, είτε στο σύνολο τους συνεισφέρουν στην τοπική ενδογενή ανάπτυξη είναι (Χριστοφάκης, 2001):

- το έδαφος, οι υποδομές και η χωροθέτηση
- το κεφάλαιο και οι επενδύσεις
- η έρευνα, η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα
- οι ανθρώπινοι πόροι
- οι ισχυροί τοπικοί Θεσμοί

Επιπροσθέτως των παραπάνω, όπως αναφέρουν οι Sirko, Kozuba and Piotrowska-Trybull τα βασικά χαρακτηριστικά της τοπικής ανάπτυξης είναι:

- η «εδαφικότητά» της,
- οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων της υπό εξέταση περιοχής,
- το κοινό κοινωνικό συμφέρον,
- το τοπικό αίσθημα και
- Η δημιουργία Θεσμών.

Μεταξύ των παραγόντων που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην τοπική ανάπτυξη είναι και οι κρατικοί Θεσμοί. Τέτοιον ρόλο έχει και ο Στρατός, η χρηματοδότηση του οποίου προέρχεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η «εδαφικότητα» έχει να κάνει με τα οφέλη που προκύπτουν σε έναν γεωγραφικό, οικονομικό και κοινωνικό χώρο από την ύπαρξη συγκεκριμένων πόρων αλλά και πλεονεκτημάτων σε αυτόν.

Στη διασάφηση της έννοιας της «τοπικής ανάπτυξης», είναι κρίσιμο να τονιστεί η πρώτη λέξη, η οποία προσδίδει στην έννοια της δεύτερης (ανάπτυξη) μια ιστορική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και συμβολική διάσταση. Φυσικά σχετίζεται και με την προηγούμενη έννοια, αυτή της εδαφικότητας ενός ορισμένου χώρου που, επί της ουσίας, ανήκει στους κατοίκους και διαμορφώνεται από αυτούς. Έτσι, η τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή πρόταση περιοχών με στόχο την αναμόρφωση του χώρου που διαχειρίζονται και αναπτύσσουν οικονομικές δραστηριότητες.

Η θεσμική έκφραση αυτών των καθορισμένων περιοχών στην Ελλάδα από το 2011, βάσει του Προγράμματος «Καλλικράτης», είναι είτε οι δημοτικές ενότητες, είτε οι Δήμοι, είτε οι Περιφερειακές Ενότητες. Στην παρούσα εργασία, στα πλαίσια της παραδοχής που έγινε στην αρχή της υποενότητας, δηλαδή ότι η έννοια της τοπικής ανάπτυξης δεν πρέπει να συσχετίζεται και να εξομοιώνεται απλά με την ανάπτυξη μιας χωρικής μονάδας, καθώς η τοπική ανάπτυξη βασίζεται σε τοπικούς παράγοντες, θα εξεταστεί η ένταση των στρατιωτικών δεσμών με τη Μαγνησία (Περιφερειακή Ενότητα) και η συνεισφορά των Στρατιωτικών Μονάδων της περιοχής στην Τοπική ανάπτυξη της εκλαμβάνοντάς τες ως έναν από τους τοπικούς παράγοντες.

Τέλος, η ένταση των στρατιωτικών δεσμών με τις τοπικές κοινωνίες εξαρτάται από πολλούς παράγοντες τόσο εσωτερικούς, όσο και εξωτερικούς. Οι κοινωνικοί, οικονομικοί και περιβαλλοντικοί δεσμοί που αναλύονται στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης δείχνουν ότι ο Στρατός, ως κρατικός θεσμός, εκτός από το να παρέχει στο κοινό καλό, με τη μορφή εθνικής άμυνας, συμβάλλει στην οικοδόμηση και την ανάπτυξη της δυναμικότητας της περιοχής στην οποία εδράζονται Μονάδες του. Αυτή η συνεισφορά μπορεί να προσδιοριστεί σε σχέση με τον αντίκτυπο του στρατού στις τοπικές αγορές εργασίας (αύξηση της απασχόλησης), την κατάσταση εισοδήματος των κατοίκων (σταθεροποίηση - αύξηση του επιπέδου εσόδων), το μέγεθος του τοπικού προϋπολογισμού (σε αστικούς δήμους - έσοδα από φόρο περιουσίας, σε αγροτικούς δήμους - έσοδα από γεωργικούς φόρους), το μέγεθος και την ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών (ετήσια βιώσιμα έσοδα από στρατιωτικές μονάδες), την τάση ως προς το τοπικό εμπόριο και την βιωσιμότητα των ιδιωτικών επιχειρήσεων της περιοχής που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες.

1.4 Σχέση στρατιωτικών μονάδων και οικονομικής ανάπτυξης

Η περιφερειακή ανάπτυξη όμως πέραν των αμιγώς οικονομικών και λοιπών ερμηνευτικών όρων σχετίζεται και με συγκεκριμένα δεδομένα για κάθε περιοχή που η ύπαρξη τους ενισχύει και βοηθάει προς την επίτευξη της στοχοθεσίας της. Επιχειρείται λοιπόν, να συνδεθεί η έννοια της περιφερειακής ανάπτυξης με την ύπαρξη στρατιωτικών μονάδων σε μια περιοχή, ώστε στη συνέχεια να συνεχιστεί η σύνδεση αυτή με το θέμα της εργασίας και την περιοχή της Μαγνησίας.

Οι Sirko, Kozuba and Piotrowska-Trybull σε επιστημονικό άρθρο σχετικό με την αειφόρο ανάπτυξη και τη σύνδεση μεταξύ στρατιωτικών μονάδων - τοπικών κοινοτήτων αναφέρουν πως ανάμεσά τους δημιουργούνται διαφορετικού είδους σχέσεις και η έντασή τους ποικίλει βάσει εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων. Σύμφωνα με έρευνά τους η ύπαρξη στρατιωτικών Βάσεων σε έναν Δήμο, σε μια Περιφέρεια συμβάλλει άμεσα και έμμεσα στην οικοδόμηση του κοινωνικού και οικονομικού δυναμικού αυτών των περιοχών, παράλληλα αυξάνεται η ένταση παροχής δημόσιων αγαθών κυρίως με τη μορφή εθνικής άμυνας αλλά και των υπόλοιπων δραστηριοτήτων που πηγάζουν από τη λειτουργία των Βάσεων αυτών. Η σύνδεση αυτή ανάμεσα στις Στρατιωτικές Μονάδες και την τοπική οικονομία περιοχών διαφέρει από χώρα σε χώρα και από περιοχή σε περιοχή, επομένως δεν είναι κάτι το οποίο έχει τις ίδιες επιδράσεις παντού και πάντοτε. Βέβαια παρόλο που η ένταση και το μέγεθος της επιρροής ανά περιοχή διαφέρει παρατηρείται ότι οι γενικές επιδράσεις, κατά βάση, ακολουθούν παρόμοιο μοτίβο όσον αφορά στο μακροοικονομικό και μικροοικονομικό επίπεδο ανάλυσης.

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, οι ανωτέρω συγγραφείς αποδεικνύουν πως οι Στρατιωτικές Βάσεις και το σύνολο του προσωπικού πέραν της παραγωγής τους δημόσιου αγαθού της Άμυνας, συμμετέχουν στο διαμοιρασμό, αλλά και στην ζήτηση και κατανάλωση αγαθών τα οποία παράγονται από διαφορετικούς κλάδους της τοπικής και εθνικής οικονομίας. Έτσι προκύπτει για κάθε οικονομία ένας στόχος προς επίτευξη, να πετύχει τον κατάλληλο συνδυασμό που θα επιφέρει την πιο επωφελή κατανομή των πόρων αυτών συμπεριλαμβανομένου και του αγαθού της Εθνικής Άμυνας.

Από την άλλη, σε μικροοικονομικό επίπεδο, οι Στρατιωτικές Μονάδες, ως κομμάτι της τοπικής οικονομίας, υποστηρίζει -σε έναν ορισμένο βαθμό- το αναπτυξιακό μοντέλο μιας συγκεκριμένης περιοχής και ανάλογα με την δυναμικότητα και την εξωστρέφεια που

έχει η καθεμία παράγονται και οι συνθήκες για τοπική ανάπτυξη, οικονομική κινητικότητα και νέες θέσεις εργασίας.

Μια Στρατιωτική Βάση όπως και οποιαδήποτε άλλη οντότητα που από τη δραστηριότητά της επηρεάζονται, είτε άμεσα είτε έμμεσα η παραγωγή και η κατανάλωση, έχει δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στην περιοχή στην οποία εδρεύουν. (Parai, L., Solomon, B., & Wait, T. 1996)

Ανάμεσα στις στρατιωτικές μονάδες -που εδρεύουν σε συγκεκριμένες περιοχές- και στους Τοπικούς Φορείς αυτών, σχηματίζονται διμερείς σχέσεις, με στόχο την αποκόμιση θετικών στοιχείων μέσα από τη συνεργασία τους.

Η διερεύνηση της σχέσης, με την οικονομική, αλλά και με την ευρύτερη έννοιά της, μεταξύ των στρατιωτικών μονάδων και της οικονομικής ανάπτυξης -σε γενικό επίπεδο- είναι απαραίτητη ώστε να εξαχθούν, εν συνεχεία, οι απαραίτητες πληροφορίες και συμπεράσματα οδηγώντας στο ειδικότερο, την διερεύνηση της ουσίας της παρούσας διπλωματικής εργασίας που είναι η μελέτη της συσχέτισης των στρατιωτικών μονάδων της Μαγνησίας με την ανάπτυξή της.

Για να αξιολογηθεί αυτή η σχέση και να παρουσιαστούν οι επιδράσεις στην οικονομία και την ανάπτυξη μιας περιοχής πρέπει να εξεταστεί πρώτα το κατά πόσο ζωής η ύπαρξη μιας στρατιωτικής Βάσης στην περιοχή επηρεάζει τρεις παράγοντες που σχετίζονται με την ποιότητα. Οι παράγοντες αυτοί που μπορούν να βοηθήσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων έχουν να κάνουν με το (Todaro M. 1994) :

1. αν παρατηρείται θετική εξέλιξη και αύξηση στη διαθεσιμότητα στα βασικά αγαθά τα οποία έχει ανάγκη μια κοινωνία για να ζήσει αξιοπρεπώς όπως η Υγεία, η Παιδεία, τα τρόφιμα, η ασφάλεια, και η κατοικία.
2. Αν παρατηρείται αύξηση του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής
3. αν παρατηρείται αύξηση στις επιλογές των κατοίκων όσον αφορά τις οικονομικές και κοινωνικές τους επιλογές.

Η καθιέρωση μιας ορθής μεθοδολογίας για την αξιολόγηση των επιδράσεων που επιφέρουν οι στρατιωτικές βάσεις στις περιφερειακές οικονομίες είναι μια πολύπλοκη

διαδικασία. Από διεθνή προοπτική -όπως θα παρουσιαστεί και στο Κεφάλαιο 2 - όσον αφορά τις περιφερειακές οικονομίες και την ευημερία τους, τόσο σε επίπεδο αναπτυγμένων χωρών όσο και σε επίπεδο αναπτυσσόμενων χωρών, φαίνεται ιστορικά μια θετική διασύνδεση με τις στρατιωτικές δαπάνες αλλά και από τις επιμέρους δραστηριότητες που επιφέρει η ύπαρξη μιας στρατιωτικής μονάδας σε μια περιοχή.

Η περιφερειακή απασχόληση, η παραγωγή, η κατανάλωση, οι επενδύσεις, οι υποδομές και τα εμπορικά πρότυπα μιας περιοχής επηρεάζονται με ουσιαστικό τρόπο από τον βαθμό με τον οποίο μια συγκεκριμένη περιοχή που συνδέεται με τον Στρατό. Έχει αποδειχθεί πως όταν πραγματοποιούνται δαπάνες που σχετίζονται με την ενίσχυση τοπικών Μονάδων που συμβάλουν στην άμυνα της χώρας, τότε προκύπτει ένα θετικό αποτύπωμα και για την ευρύτερη περιοχή με την οποία συνδέεται η εκάστοτε Στρατιωτική Μονάδα. Οι δαπάνες αυτές είναι είτε άμεσες από την κυβέρνηση (δηλαδή από τις Κρατικές δαπάνες), είτε έμμεσες και απορρέουν από την ύπαρξη μιας στρατιωτικής βάσης και εν γένει της αλυσίδας εφοδιασμού της αμυντικής βιομηχανίας που προκύπτει από αυτή.

Για να φανεί η σύνδεση αυτή Στρατού και τοπικής οικονομίας είναι δόκιμο να ερευνηθεί η επίδραση που έχει τόσο μια ενδεχόμενη επέκταση του, όσο μια ενδεχόμενη συρρίκνωσή του. Οι κύριες οικονομικές επιπτώσεις που απορρέουν από το κλείσιμο ή την υποβάθμιση μιας στρατιωτικής βάσης είναι περίπλοκες κι ανάλογες του αντίστοιχου προγραμματισμού για κάτι τέτοιο. Ακόμα και ο ενδεχόμενος προγραμματισμός για επέκταση μια στρατιωτικής Μονάδας, πέρα από την συρρίκνωση ή το κλείσιμο της μπορεί να δείξει την συνεισφορά της στην τοπική Οικονομία κι αν όντως υπάρχει. Οι επιπτώσεις αυτές εξαρτώνται από το είδος και τη φύση του προγραμματισμού, αν δηλαδή πρόκειται για περιορισμό, κλείσιμο ή επέκταση της Μονάδας, χωρίς φυσικά να παραβλέπεται και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, καθώς ο χρόνος στη Οικονομική Επιστήμη είναι πάντα μια σημαντική μεταβλητή για οποιαδήποτε απόφαση.

Πιο συγκεκριμένα, ο οικονομικός αντίκτυπος της συρρίκνωσης ή -σε δυσμενέστερο σενάριο- του κλεισίματος μιας στρατιωτικής βάσης σε μια τοπική κοινότητα και την ευρύτερη περιοχή από την οποία οριοθετείται μπορεί να μετρηθεί από έναν αριθμό πρωτογενών δεικτών. Αυτοί οι δείκτες περιλαμβάνουν:

1. τα εισοδήματα και τις δαπάνες του μόνιμου προσωπικού
2. τα εξαρτώμενα άτομα του μόνιμου προσωπικού
3. το εισόδημα και τις δαπάνες των πολιτών-μόνιμων κατοίκων που απασχολούνται στη Βάση.

Στα παραπάνω προστίθεται και το απορρέον πολλαπλασιαστικό φαινόμενο με

- τη ζήτηση και την προσφορά στέγης,
- τη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες από τοπικές επιχειρήσεις, αλλά και
- γενικότερα υπηρεσιών για το προσωπικό της στρατιωτικής Μονάδας και τις οικογένειές τους.

Η ακριβής μέτρηση και σύγκριση (πριν και έπειτα της εγκατάστασης της Μονάδας) τέτοιων οικονομικών συνεπειών από τη δραστηριότητα της στρατιωτικής βάσης σε τοπικό επίπεδο απαιτεί προφανώς ένα εμπειριστατωμένο μοντέλο εισόδου-εξόδου, συμπληρωμένο με ένα ευρύ φάσμα σχετικών και ακριβών δεδομένων, ώστε να εξαχθούν και τα απαραίτητα συμπεράσματα. Τέτοια ακριβή μοντέλα με όλα τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία είναι σπάνια διαθέσιμα σε έναν ερευνητή κυρίως λόγω του «στρατιωτικού απόρρητου» που δεν επιτρέπει την γνώση σημαντικών και κρίσιμων μεγεθών (αριθμητικών δεδομένων, οικονομικών κ.α.), όμως ακόμα και διάφορα τοπικά οικονομικά στοιχεία μπορούν να αποδειχθούν κρίσιμα για την έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο:

Στρατιωτικές Μονάδες, τοπική οικονομία και ανάπτυξη: Ανασκόπηση διεθνών περιπτώσεων

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει μια ανασκόπηση προηγούμενων μελετών σχετικά με τη συνδρομή των Στρατιωτικών Μονάδων στην τοπική οικονομία της περιοχής στην οποία εδρεύουν, ώστε να βγουν συμπεράσματα για το συνολικό αποτύπωμα τους στην εκάστοτε περιφέρεια, αλλά και να εκτιμηθεί ο βαθμός της τελικής επιρροής τους στην τοπική ανάπτυξη.

Οι Στρατιωτικές Βάσεις είχαν ανέκαθεν μεγάλο αντίκτυπο στην αστική και περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη. (Hawkins K.)

Είναι σαφές πως οι Στρατιωτικές Βάσεις συνήθως δεν αποτελούν τις κύριες και βασικές λειτουργίες των αστικών κέντρων για αυτό και δεν είναι εύκολη η ακριβής αποτύπωση των οικονομικών αποτελεσμάτων που επιφέρουν στις περιοχές που εγκαθίστανται. Ωστόσο, είναι προφανές πως η ύπαρξή τους σε αυτές συνεπάγεται μια σειρά από οικονομικές ενέργειες, όπως πρώτον, η μεταφορά πόρων από την κυβέρνηση προς τις Μονάδες μέσω των δημοσίων δαπανών για την Άμυνα και την Ασφάλεια και δεύτερον, η οικονομική δραστηριότητα που προκύπτει από το στρατιωτικό εργατικό δυναμικό που την στελεχώνει και τα εξαρτώμενα από αυτό μέλη. Η προσθήκη νέων οικονομικά δρώντων (στελέχη και οικογένεια) σε μια οικονομία αυξάνει τη συνολική Ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών και έτσι κατ' επέκταση ενδυναμώνεται και η περιοχή. Είναι γεγονός πως η κρατική χρηματοδότηση για στρατιωτικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνει την αγορά απαραίτητων αγαθών και προμηθειών τα οποία πολύ συχνά προέρχονται από την τοπική αστική οικονομία ενισχύοντας έτσι την οικονομία της περιοχής και επιπροσθέτως είναι παραδεκτό πως οι Στρατιωτικές Μονάδες λειτουργούν έμμεσα και ως πηγή ανθρώπινου δυναμικού.

Βέβαια, τα θετικά οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν για τις περιοχές εγκατάστασης Στρατιωτικών Βάσεων είναι κατά ένα μεγάλο ποσοστό ευάλωτα σε εξωτερικότητες και διάφορες επιρροές λόγω αποφάσεων και ενεργειών τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό πολλά Κράτη δαπανούν σημαντικά ποσά στη μελέτη έρευνας του αποτυπώματος των υφιστάμενων στρατιωτικών δομών και του βαθμού

συμμετοχής του Στρατού στην οικονομία των περιοχών. Τέτοιες μελέτες είναι απαραίτητες, ώστε από την ανάγνωση τους να εξάγονται τα ορθά συμπεράσματα για κάθε Βάση, αλλά και για να καταστρώνονται εμπειριστατωμένα σχέδια άλλοτε επέκτασης κι άλλοτε συρρίκνωσής τους (ανάλογα με το θετικό ή αρνητικό αποτύπωμά τους). Όλα αυτά φυσικά μελετώνται από τα Κράτη υπό το πρίσμα του αντικειμενικού σκοπού των Στρατιωτικών Βάσεων που είναι η Άμυνα τους και δευτερευόντως (όμως επίσης σημαντικό) η βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.

Θα παρουσιαστεί στο Κεφάλαιο αυτό, με μορφή ανασκόπησης, μια σειρά από έρευνες σχετικές με το αντίκτυπο των στρατιωτικών Μονάδων στις τοπικές οικονομίες σε χώρες όπως η ΗΠΑ, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και ο Καναδάς.

2.1 Στρατιωτικές Μονάδες στις Η.Π.Α και τοπική οικονομία

Ο Αμερικανικός Νόμος Ανάκαμψης και Επανεπένδυσης του 2008 είναι ένας Νόμος που θέσπισαν οι ΗΠΑ ο οποίος πέρα από την έμφαση που δίνει στην ασφάλεια της χώρας στα πλαίσια της αναδιαμόρφωσης της εθνικής ασφάλειας στην εποχή μετά την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, δηλαδή πέρα το αμυντικό σκέλος του Νόμου, υπάρχει και το οικονομικό - αναπτυξιακό σκέλος του, όπου και προβλέπει μια σειρά διατάξεων, ώστε να ενισχύεται και να τροφοδοτείται συστηματικά η οικονομική ανάπτυξη των περιοχών γύρω από τις Στρατιωτικές Βάσεις ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την οικονομική επίδρασή τους στις περιοχές εγκατάστασης. Σύμφωνα με τους New York Times, προκύπτει μια θετική επίδραση, τόσο με οικονομικά και εργασιακά οφέλη, όσο κι ευρύτερα κοινωνικά, από την ύπαρξη στρατιωτικών Μονάδων σε μια περιοχή. Δεν είναι μόνο οι μεγάλοι εργολάβοι άμυνας των στρατιωτικών εξοπλισμών που επωφελούνται από την ανάπτυξη γύρω από τις Στρατιωτικές Βάσεις, ένα ευμέγεθες ποσό, περίπου 55 δισεκατομμύρια δολάρια των δαπανών του Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ κατευθύνονται σε μικρές επιχειρήσεις δείχνοντας αφενός την αναγνώριση στη σημαντική παροχή υπηρεσιών των επαγγελματιών ιδιωτών μικρών επιχειρήσεων στην ευρύτερη έννοια της εθνικής ασφάλειας, αφετέρου την απόδειξη της θετικής οικονομικής επίδρασης μιας Μονάδας στην οικονομία.

Naval Station Great Lakes

Μια ιδιαίτερη και ταυτόχρονα ενδεικτική περίπτωση είναι το Naval Station Great Lakes (NAVSTA Great Lakes), σύγχρονη και εξελιγμένη Στρατιωτική Βάση του Πολεμικού Ναυτικού των Η.Π.Α. Σε έρευνες για τη λίμνη Bluff στο Βόρειο Σικάγο και το Waukegan στο Ιλινόις, περιοχές όπου το Naval Station Great Lakes αποτελεί τον πυρήνα της επιχειρηματικής δραστηριότητας ο Joseph D. Cavolick (2009) κάνει λόγο για τόνωση της ελκυστικότητας της περιοχής λόγω της ύπαρξης της Βάσης. Αναφέρει πως «η διαθεσιμότητα εξειδικευμένων υπαλλήλων υψηλής ποιότητας είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που κάνουν την ανάπτυξη γύρω από τις βάσεις τόσο ελκυστική». Πιο συγκεκριμένα, μια σημαντική πηγή εργαζομένων είναι οι σύζυγοι του στελεχιακού δυναμικού της Βάσης το οποίο από εργασιακής απόψεως είναι ένα πλήρως ενσωματωμένο εργατικό δυναμικό για την περιοχή, με εργασιακή εμπειρία που αποτελεί άλλοτε δεξαμενή για κάλυψη θέσεων εργασίας κι άλλοτε αφετηρία για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Παράλληλα, δεν πρέπει να βγαίνει από την εξίσωση το γεγονός ότι οι οικογένειες αυτές αποτελούνται συνήθως κι από παιδιά τα οποία αναλόγως με την ηλικία δραστηριοποιούνται, φοιτούν στα τοπικά σχολεία δίνοντας μια επιπλέον δυναμικότητα σε αυτά, συμμετέχουν στην τοπική Αγορά καλύπτοντας τις προσωπικές τους ανάγκες και σε μεγαλύτερες ηλικίες ενδεχομένως αναζητούν και ευκαιρίες εργασίας κοντά στη Βάση αποτελώντας πλέον σταθερό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας. Ένα άλλο σημαντικό τμήμα απασχόλησης είναι το αποστρατευμένο στρατιωτικό προσωπικό οι οποίοι είναι άνθρωποι που συχνά λόγω της ενσωμάτωσής τους στην περιοχή θέλουν να παραμείνουν και να ζήσουν σε αυτή. Τα άτομα αυτά διαθέτουν συχνά τις απαραίτητες εμπειρίες διοίκησης κάτι που τους καθιστά μια καλή περίπτωση εργατικού δυναμικού για μετάβαση στον ιδιωτικό τομέα. Άλλοι παράγοντες που θέτει στη μελέτη ως αξιοσημείωτους είναι το κόστος της γης η οποία αποκτά αξία και τα συστήματα μεταφοράς που αναπτύσσονται αναλόγως συνθέτοντας τελικώς ένα αποτέλεσμα, κατά κοινή ομολογία, αναπτυξιακό για την περιοχή γύρω από τη Στρατιωτική Βάση.

Πρόγραμμα βελτιωμένης χρήσης μίσθωσης Η.Π.Α. (EUL)

Μια άλλη σημαντική κινητήρια δύναμη που οδηγεί την οικονομική ανάπτυξη κοντά σε στρατιωτικές βάσεις είναι το πρόγραμμα Enhanced Use Lease (EUL) της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Το EUL είναι μια μέθοδος χρηματοδότησης κατασκευής ή

ανακαίνισης στρατιωτικής ιδιοκτησίας, επιτρέποντας σε ιδιώτες – υπεύθυνους ανάπτυξης ακινήτων- να μισθώνουν υποχρησιμοποιημένα ακίνητα, με το ενοίκιο που καταβάλλει ο προγραμματιστής να είναι σε μορφή μετρητών σε είδος. Πληροφοριακά, οι μέθοδοι EUL χρησιμοποιούνται από το Υπουργείο Άμυνας, καθώς και από άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες των Η.Π.Α.

Ως προς το διαδικαστικό κομμάτι του Προγράμματος, στον ιδιώτη παρέχεται μακροχρόνια μίσθωση, έως και 50 χρόνια, δίνοντας του συγχρόνως τη δυνατότητα να είναι σε θέση να κάνει βελτιώσεις στο ακίνητο –με ό,τι θετικό αυτό συνεπάγεται για τις υποδομές της περιοχής- το οποίο στη συνέχεια μπορεί από την πλευρά του να εκμισθωθεί με τιμές αγοράς σε οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο μισθωτή. Σύμφωνα με το EUL, ο ομοσπονδιακός έλεγχος της μισθωμένης ιδιοκτησίας παραχωρείται στους υπεύθυνους ανάπτυξης ακινήτων, αν και παράλληλα η ομοσπονδιακή υπηρεσία διατηρεί μεν δικαιώματα επί των συγκεκριμένων για τις διάφορες ενέργειες και χρήσεις τους τα οποία όμως σε γενικές γραμμές είναι περιορισμένα.

Ένα παράδειγμα του προγράμματος EUL είναι η ανάπτυξη γύρω από τον αεροπορικό σταθμό των Ακτοφυλακών των Η.Π.Α. στην Elizabeth City, της Βόρειας Καρολίνας. Ο Σταθμός αυτός είναι ένας από τους πιο πολυσύχναστους Σταθμούς του Coast Guard του τμήματος ναυτιλιακής ασφάλειας, έρευνας και διάσωσης και επιβολής του νόμου των ενόπλων δυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών και μία από τις οκτώ ένστολες υπηρεσίες της χώρας, ο σκοπός της είναι να εκτελεί σειρά αποστολών άμεσα συνυφασμένες και με τον κοινωνικό σκοπό των Ενόπλων Δυνάμεων προσδίδοντας παράλληλα και μια οικονομική χροιά σε αυτόν. Ειδικότερα, Ακτοφυλακή εκτελεί τρεις βασικούς ρόλους, οι οποίοι υποδιαιρούνται περαιτέρω σε έντεκα νόμιμες αποστολές.

Οι τρεις ρόλοι είναι:

1. Διάσωση στη θάλασσα
2. Θαλάσσια ασφάλεια
3. Θαλάσσια διαχείριση

Επιπλέον επιχειρεί και σε απομακρυσμένες περιοχές όπως για παράδειγμα η Γροιλανδία, οι Αζόρες και η Καραϊβική. Το συγκρότημα του Κέντρου Υποστήριξης της Ακτοφυλακής

στεγάζει το Κέντρο Τεχνικής Κατάρτισης Αεροπορίας με ενεργή σχέση με τον ιδιωτικό τομέα.

Η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα κοντά στη βάση περιλαμβάνει δύο υπόστεγα 80.000 τετραγωνικών ποδιών από την DRS Technologies. Κάθε υπόστεγο μπορεί να φιλοξενήσει τέσσερα αεροσκάφη C-130 Hercules. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι όλες οι εργασίες συντήρησης και τροποποίησης για ολόκληρο τον στόλο C-130 της Ακτοφυλακής γίνονται στη βάση της Elizabeth City αφήνοντας στην περιοχή ένα σαφές θετικό οικονομικό αποτύπωμα.

Άλλη αντίστοιχη δράση χρήσης του προγράμματος EUL αφορά μια τηλεπικοινωνιακή εταιρία την Telephonics Corporation όπου προβλέπει μια αρχική 20ετή μίσθωση στα 19 σεντς ανά τετραγωνικό μέτρο και δύο επιλογές 10 ετών για ένα κέντρο 22.000 τετραγωνικών μέτρων. Άλλες σημαντικές δραστηριότητες οικονομικής ανάπτυξης που συνδέονται με τη βάση της Ακτοφυλακής, σύμφωνα με τον Wayne Harris, διευθυντή της Επιτροπής Οικονομικής Ανάπτυξης Albemarle, περιλαμβάνει μια ομάδα διάσωσης 18 εκατομμυρίων δολαρίων για την εκπαίδευση κολυμβητών και την αντικατάσταση του κοιτώνα της Βάσης.

Offutt Air Force Base ως οικονομικός μοχλός της Ομάχα

Η Offutt Air Force Base, βάση της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας κοντά στην Ομάχα, Νεμπράσκα, έδρα της Στρατηγικής Διοίκησης των Η.Π.Α. (STRATCOM), καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της έχει αναδειχθεί ως ένας μεγάλος οικονομικός μοχλός σε ολόκληρη την περιοχή της Ομάχα. Όπως αναφέρει το Εμπορικό Επιμελητήριο της περιοχής, η ύπαρξη της Offutt Air Force Base και κατ' επέκταση της USSTRATCOM σε συνδυασμό και με πλήθος συνεργαζόμενων ιδιωτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια της λειτουργίας των στρατιωτικών Βάσεων είχε ένα ιδιαίτερα έντονο και θετικό οικονομικό- αναπτυξιακό αντίκτυπο στην ευρύτερη περιοχή, ενδεικτικά 2,2 δισεκατομμύρια δολάρια, δηλαδή ποσό που αντιστοιχεί στο 5% της συνολικής οικονομίας της Μητροπολιτικής περιοχής προέρχονταν από την συνολική δραστηριότητα των στρατιωτικών μονάδων. Άλλα ενδεικτικά στοιχεία, εκτός των παραπάνω, που παρέχει το www.omahachamber.org πέρα από το ποσοστό συνεισφοράς της Βάσης στην οικονομία της περιοχής είναι ο αριθμός των εξωτερικών συνεργατών. Ο

αριθμός αυτών των ατόμων στην ευρύτερη περιοχή γύρω από τη Βάση τριπλασιάστηκε, από περίπου 1.300 σε 3.600 από το 2002 και μετά. Ένας βασικός λόγος για αυτό, σύμφωνα με τον Holmes (2012), ήταν η ενίσχυση του ρόλου της Offutt με συγχώνευση αποστολών, μέσα στις οποίες περιλαμβάνονταν οι διαστημικές αποστολές, αλλά και ο ρόλος της USSTRATCOM. Επιπλέον, 10.000 στρατιωτικοί μαζί με σχεδόν άλλες 20.000 άτομα, μέλη των οικογενειών τους, έχουν έδρα την συγκεκριμένη περιοχή και επίσης μαζί με περίπου 12.000 άτομα που είναι το πολιτικό προσωπικό της Βάσης συνθέτουν ένα πλήθος σχεδόν 50.000 οικονομικά ενεργών ανθρώπων με κοινή βάση αναφοράς τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις.

Είναι ξεκάθαρο λοιπόν πως οι στρατιωτικές δραστηριότητες στην Ομάχα, μέσω της λειτουργίας της Offutt Air Force Base έδωσε αναπτυξιακή ώθηση στην περιοχή αύξηση του συνολικού προϊόντος της, συγκέντρωση πλήθους εξειδικευμένων επιχειρήσεων, νέες θέσεις εργασίας και τέλος όπως αναφέρει το Omaha Education Association (OAE) μια αύξηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος με 14 κολέγια και πανεπιστήμια στην ευρύτερη περιοχή της Ομάχα πολλά εκ των οποίων έχουν ενσωματωμένα προγράμματα σπουδών συναφή με στρατιωτικές δραστηριότητες.

Το αναπτυξιακό αποτύπωμα της λειτουργίας της Βάσης στην τοπική οικονομία δεν σχετίζεται μονάχα με την ύπαρξη των 25.000 εργαζομένων μέσα στη Βάση και στους εξωτερικούς συνεργάτες που δραστηριοποιούνται σε αμυντικούς τομείς. Παράδειγμα αποτελεί και η Booz Allen Hamilton, συμβουλευτική εταιρία η οποία στις αρχές της δεκαετίας του 2000 ιδρύθηκε κοντά στη Βάση Offutt, έχοντας ένα γραφείο 12 ατόμων και συμβόλαια λιγότερα από 200.000 \$ και σε μια περίοδο μικρότερη των 10 ετών δεκαπλασίασε τους εργαζόμενους και εκτίναξε τα συμβόλαια της σε περισσότερα από 50.000.000\$.

Σύμφωνα με έρευνα της Εθνικής Διάσκεψης Κρατικών Νομοθετημάτων (NCSL) των Η.Π.Α. περισσότερες από 20 Πολιτείες πραγματοποίησαν μια σειρά από μελέτες για να έχουν μια σαφή εικόνα της επίδρασης των Στρατιωτικών Βάσεων στην οικονομία. Το αποτύπωμα αυτής της εικόνας ποσοτικοποιημένα αφορά το εισόδημα των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων, αλλά και του πολιτικού προσωπικού των Βάσεων (συμπεριλαμβανομένων και των αποστρατευμένων στελεχών της περιοχής), το ύψος των αμυντικών συμβάσεων που συνάπτει η κάθε Βάση, την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας των ιδιωτών που δραστηριοποιούνται σε τομείς που συναλλάσσονται

με τις Βάσεις και τέλος στα έσοδα που προκύπτουν έμμεσα για την Πολιτεία μέσω της φορολογίας.

Από τις μελέτες αυτές αποδείχθηκε ότι οι Στρατιωτικές Βάσεις, στις περισσότερες από αυτές τις Πολιτείες, προσφέρουν αρκετές χιλιάδες θέσεις εργασίας, για ορισμένες μάλιστα ο Στρατός είναι και ο μεγαλύτερος εργοδότης (π.χ. Κεντάκι) επομένως η ζήτηση στην τοπική αγορά καθορίζεται εν πολλοίς από τους εργαζόμενους αυτούς καθιστώντας έμμεσα τη Βάση ως ρυθμιστή της παραγωγής. Μεγάλο κομμάτι από τα φορολογικά έσοδα για την κάθε Πολιτεία επίσης προέρχεται από τα άτομα αυτά αλλά και από τις συμβάσεις και λοιπές συναλλαγές των Βάσεων με τοπικούς επιχειρηματίες, παράδειγμα το Κάνσας με περίπου 395 εκατομμύρια δολάρια φορολογικά έσοδα τον χρόνο για την ευρύτερη περιοχή, τη Λουιζιάνα με σχεδόν 290 εκατομμύρια δολάρια σε Ομοσπονδιακά και τοπικά φορολογικά έσοδα και την Αριζόνα με 400 εκατομμύρια αντίστοιχα. Επιπροσθέτως, οι υποδομές, η δημιουργία και η συντήρησή τους, εκτός από την αναβάθμιση των περιοχών προσφέρουν ένα επιπλέον έσοδο για τους εργολάβους των Πολιτειών και έμμεσα νέες θέσεις εργασίας.

Οι στρατιωτικές Βάσεις του Τέξας ως πόλος Ανάπτυξης

Σε έρευνα του Texas Comptroller σχετικά με τις Στρατιωτικές Βάσεις της Πολιτείας και τη συνεισφορά τους στην ανάπτυξη, έγινε υπολογισμός μιας σειράς παραμέτρων που συνδέονται με τη λειτουργία τους (στρατιωτικό προσωπικό, Πολιτικό προσωπικό, τοπικοί εργολάβοι και λοιπά εξαρτώμενα μέλη) και εκτός της αποτύπωσης των υφισταμένων οικονομικών αποτελεσμάτων στόχευε να συμβουλευσει τους τοπικούς φορείς σε σχέδια χάραξης πολιτικών και στρατηγικής για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη

Στο οικονομικό αποτέλεσμα με βάση τη μελέτη φάνηκε πως οι Βάσεις είχαν ένα σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνία τόσο στο ΑΕΠ όσο και στο επίπεδο απασχόλησης των κατοίκων. Οι υπολογισμοί έδειξαν ότι για το οικονομικό έτος 2019 ο Στρατός είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο διοχέτευσε σχεδόν 123 δις δολάρια στην οικονομία του Τέξας και συνέβαλε στην ύπαρξη τουλάχιστον 620.000 θέσεις εργασίας σχετιζόμενες με τις δραστηριότητες των Στρατιωτικών Βάσεων. Πολλές τοπικές επιχειρήσεις στηρίζονται αποκλειστικά σε πελάτες εργαζόμενους στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις και χιλιάδες σπίτια χτίζονται στην Πολιτεία του Τέξας από αυτούς τους κατοίκους ενισχύοντας τον κατασκευαστικό κλάδο που είναι ένας από τους παραγωγικότερους και αποδοτικότερους

κλάδους για μια οικονομία καθώς σε αυτόν απασχολούνται χιλιάδες ειδικευμένοι και μη εργαζόμενοι.

Πίνακας 2.1					
Οικονομικό Αποτύπωμα Στρατιωτικών Βάσεων στο Τέξας (2019)					
Στρατιωτική Βάση	Θέσεις Εργασίας (Άμεσες)	Θέσεις Εργασίας (Συνολικά)	Οικονομικό Αποτύπωμα	Ακαθάριστο Προϊόν Τέξας	Διαθέσιμο Εισόδημα
Corpus Christi Army Depot	4.097	18.083	\$2,483,528,000	\$1,579,541,000	\$1,027,347,000
Dyess Air Force Base	5.369	20.208	3,654,130,000	2,131,217,000	1,218,833,000
Ellington Field Joint Reserve Base	1.144	4.155	777,245,000	452,059,000	259,880,000
Fort Bliss	40.844	135.61	24,134,743,000	14,186,385,000	8,171,598,000
Fort Hood	60.159	201.538	35,351,234,000	21,025,080,000	12,237,052,000
Goodfellow Air Force Base	4.995	16.605	3,003,318,000	1,750,277,000	975,677,000
Joint Base San Antonio	77.659	282.995	48,701,573,000	28,799,441,000	17,081,991,000
Laughlin Air Force Base	2.432	7.835	1,375,475,000	808,890,000	458,209,000
Naval Air Station Corpus Christi	4.386	12.949	2,136,273,000	1,284,181,000	798,824,000
Naval Air Station Joint Reserve Base Fort Worth	17.645	47.256	6,575,894,000	4,266,811,000	2,681,192,000
Naval Air Station Kingsville	1.330	4.545	712,109,000	435,211,000	288,656,000
Red River Army Depot	4.472	16.936	2,133,067,000	1,308,481,000	898,101,000
Sheppard Air Force Base	8.452	3.697	5,609,124,000	3,360,811,000	1,997,267,000
Statewide totals	232.984	805.685	\$136,648,713,000	\$81,388,385,000	\$48,094,627,000

ΠΗΓΗ: Texas Comptroller of Public Accounts

Πίνακας 2.2	
Στρατιωτικές Βάσεις Τέξας Η.Π.Α.	
Άμεσα σχετιζόμενες θέσεις εργασίας	226.555\$
Συνολικές θέσεις εργασίας	633.892\$
Οικονομικό αποτύπωμα	123.653.980 \$

ΠΗΓΗ: Texas Comptroller of Public Accounts

2.2 Στρατιωτικές Μονάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο και τοπική οικονομία

Η παγκόσμια οικονομική αναταραχή του 2008 είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των στρατιωτικών δαπανών στις περισσότερες δυτικές χώρες. Σε τοπικό πλαίσιο, μια μείωση των δραστηριοτήτων μιας μεγάλης στρατιωτικής Μονάδας εγκατεστημένης σε μια περιοχή ενδέχεται να επιφέρει σημαντικά αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομία της περιοχής. Υπό το πρίσμα αυτό, οι Asteris, Clark and Jaffry (2016) μέσα από μια έρευνα τους επιχειρούν να μετρήσουν το υποπεριφερειακό αντίκτυπο που θα έχει η επιλογή για μια σειρά από πιθανές αλλαγές στη Ναυτικής Βάσης στο Πόρτσμουθ του Η.Β. Ειδικότερα, μελετώνται τα εξής:

1. Η οικονομική επίδραση, σε τοπικό επίπεδο, μιας απόφασης για την παύση των ναυπηγικών δραστηριοτήτων της συγκεκριμένης Βάσης.
2. Η αξιολόγηση της οικονομικής επίπτωσης δύο ακόμα αρνητικών σεναρίων :
 - I. την υποβάθμιση των εγκαταστάσεων της Βάσης
 - II. και το κλείσιμο Βάσης.

Σημειώνεται η ιστορική πλευρά της μελέτης καθώς η Ναυτική Βάση του Πόρτσμουθ που βρίσκεται στη νότια ακτή της Αγγλίας για τουλάχιστον οκτώ αιώνες έχει σημαντική θέση ανάμεσα στα πιο γνωστά θαλάσσια κέντρα τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Βάση με τη γενικότερη δραστηριότητά της, αλλά και τις εγκαταστάσεις της έχει καταφέρει να λειτουργήσει στρατηγικά και δημιούργησε τις

κατάλληλες συνθήκες, ώστε να προσελκύσει ένα σύμπλεγμα δραστηριοτήτων που έχουν να κάνουν με την Άμυνα ωθώντας ταυτόχρονα και την οικονομία της περιοχής μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού ναυτικής κληρονομιάς. Δεδομένα που εν τω συνόλω έχουν επιφέρει πολλά οφέλη για την πόλη του Πόρτσμουθ αποδεικνύοντας πως με τις κατάλληλες συνθήκες είναι εφικτό η εγκατάσταση στρατιωτικών Μονάδων να ωθήσει αναπτυξιακά ένα μέρος.

Παρόμοιο συμπέρασμα αποτυπώθηκε και στη δημοσίευση των (Asteris et al., 2007) ένα χρόνο πριν από το ξέσπασμα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, πριν δηλαδή αρχίσουν εκ νέου οι συζητήσεις και οι ενέργειες για τις μειώσεις στις στρατιωτικές δαπάνες όπως ειπώθηκε προηγουμένως για τις χώρες της Δύσης. Αυτό δημιούργησε μια κατάσταση με ασαφή δεδομένα όσον αφορά τις οικονομικές συνθήκες μετά την Κρίση για τον Κόσμο εν γένει αλλά και για το Ηνωμένο Βασίλειο που είναι και η περίπτωση μελέτης της υποενότητας αυτής.

Δυο χρόνια μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης, το 2010 η Στρατηγική Επισκόπηση Άμυνας και Ασφάλειας (S. D. S. R.) του Υπουργικού Συμβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου έκανε απαιτητή τη μείωση -κοντά στις 9 ποσοστιαίες μονάδες- του αμυντικού προϋπολογισμού, θέτοντας μαζί με αυτό και ένα πλαίσιο αναδιαμόρφωσης και εξορθολογισμού των οικονομικών των Ενόπλων Δυνάμεων. Μεταξύ άλλων το πλαίσιο προέβλεπε για το Royal Navy τη μείωση των στελεχών του από τους 35.000 σε κάτω από 30.000 και την λελογισμένη μείωση των πολεμικών πλοίων. Κάτι τέτοιο φυσικά δεν άφηγε ανεπηρέαστη και τη Ναυτική Βάση του Πόρτσμουθ και κατά επέκταση και την τριγύρω περιοχή, λόγω μείωσης του ανθρώπινου δυναμικού και λόγω των αποφάσεων για μείωση του στόλου κάτι που σημαίνει και λιγότερες ναυπηγήσεις στις εγκαταστάσεις της Ναυτικής Βάσης. Ο Pickford (2013) σημειώνει πως το Νοέμβριο του 2013 η ναυπηγική δραστηριότητα στο Πόρτσμουθ σταμάτησε να λειτουργεί εξαιτίας ελλείψεων και ανεπάρκειας στις παραγγελίες ναυπήγησης πλοίων σε όλα τα ναυπηγεία του Ηνωμένου Βασιλείου.

Για την περιοχή γενικότερα ο Στρατός αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι και η Ναυτική Βάση στο Πόρτσμουθ είναι ένα σημαντικό κομμάτι όλου του στρατιωτικού συμπλέγματος της περιοχής. Ωστόσο, (Asteris et al., 2007) εδρεύουν και μια σειρά από άλλες στρατιωτικές Μονάδες στην περιοχή κάνοντας ακόμα πιο έντονη την συνολική οικονομική επιρροή του Στρατού σε αυτή. Το σύμπλεγμα αυτό, μεταξύ άλλων,

αποτελείται από προμηθευτές του ιδιωτικού τομέα συνεργαζόμενους με το Υπουργείο Άμυνας, όπως για παράδειγμα η Lockheed Martin, η Northrop Grumman και η Qinetiq οι οποίες, με τη σειρά τους ως επακόλουθο, συνάπτουν εμπορικές σχέσεις με τοπικούς Οργανισμούς βοηθώντας με τον τρόπο αυτό πιο άμεσα την τοπική οικονομία σε συνδυασμό και με το ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει τις Μονάδες.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Αναλυτικής και Στατιστικής Άμυνας (DASA 2012) περίπου 28.000 υπάλληλοι του Υπουργείου Άμυνας είχαν ως έδρα το Χάμπσαϊρ στις αρχές του 2012. Οι μισοί και παραπάνω εξ αυτών με έδρα την ευρύτερη περιοχή του Πόρτσμουθ και το 75% αυτών την πόλη του Πόρτσμουθ. Σημειωτέον ότι το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού της περιοχής, σχεδόν το 80% ήταν στρατιωτικό προσωπικό κάτι που καταδεικνύει, και πάλι, την άμεση επιδραστικότητα των στρατιωτικών Μονάδων.

Προγενέστερη έρευνα, του 2007, του Κέντρου Τοπικής και Περιφερειακής Οικονομικής Ανάλυσης (CLREA) του Πανεπιστημίου του Πόρτσμουθ έδειξε ότι από τη λειτουργία της Ναυτικής Βάσης του Πόρτσμουθ (PNB) πηγάζουν, για την περιοχή, 35.000 θέσεις εργασίας στην περιοχή κάτι που μεταφράζεται σε περίπου 9% της συνολικής απασχόλησης, 80% εξ' αυτών είναι θέσεις εργασίας άμεσα συνδεδεμένες με τη Ναυτική Βάση, δηλαδή το προσωπικό της, και το υπόλοιπο 20% των θέσεων εργασίας προκύπτει από τις οικονομικές συνδιαλλαγές της Βάσης και γενικά της εφοδιαστικής αλυσίδας, αλλά επίσης και από τις δαπάνες του προσωπικού στην τοπική οικονομία για την κάλυψη οικογενειακών και ατομικών αναγκών.

Όπως φαίνεται, με βάση τα δεδομένα αριθμούς (DASA 2012), η Ναυτική Βάση όχι απλά συντήρησε το υψηλό οικονομικό της αντίκτυπο, αλλά το αύξησε με την παράλληλη αύξηση του επιπέδου εξαρτώμενης από την Βάση εργασίας.

Συνολικά, υπολογίζεται ότι το αντίκτυπο των ακαθάριστων μισθών στην τοπική οικονομία το 2014 ήταν πάνω από 221 εκατομμύρια λίρες, οι πιθανές καθαρές διαθέσιμες δαπάνες των νοικοκυριών υπολογίστηκαν 180 εκατομμύρια λίρες. Όσον αφορά το στρατιωτικό προσωπικό που απασχολείται στις στρατιωτικές Μονάδες, εκτιμήθηκε ότι το ακαθάριστο εισόδημα τους είναι περισσότερα από 2 εκατομμύρια λίρες το χρόνο. Υπολογίζοντας τις επιπτώσεις μετά φόρων δαπανών και τη διάρθρωση της τοπικής οικονομίας, εκτιμήθηκε ότι η συνεισφορά τους στην τοπική οικονομία είναι περίπου 1.200.000 λίρες.

2.3 Στρατιωτικές Μονάδες στη Γερμανία και τοπική οικονομία

Οι πραγματοποιούμενες αναπροσαρμογές, αλλά και το κλείσιμο στρατιωτικών Βάσεων στη Γερμανία όπως και στις περισσότερες χώρες είναι ενέργειες που αντικατοπτρίζουν ένα κρίσιμο αποτέλεσμα το οποίο σχετίζεται με την επίδραση που έχουν τέτοιες ενέργειες εξορθολογισμού σε μια τοπική οικονομία. Όσο μια Στρατιωτική Βάση υπάρχει, λειτουργεί και πραγματοποιούνται δραστηριότητες σε αυτή τόσο περισσότερο και ευκολότερα ενσωματώνεται ως οντότητα και εγκολλώνεται στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της εκάστοτε περιοχής. Βάσεις που καταφέρνουν να γίνουν κομμάτια της τοπικής κοινωνίας αποτελούν παράγοντες σταθερότητας και οικονομικής ανάπτυξης, μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που ένα ενδεχόμενο κλείσιμο τους να αποτελεί πλήγμα για την τοπική οικονομία.

Όπως προαναφέρθηκε σε ορισμένες μελέτες περιπτώσεων, το οικονομικό πλήγμα λόγω αρνητικών μεταβολών στο μέγεθος των στρατιωτικών Μονάδων όντως είναι πιθανότατο κι αυτό είναι κάτι που δημιουργεί αναπόφευκτα και μια σειρά από ερωτήματα, αλλά και προκλήσεις για τους υπεύθυνους χάραξης τέτοιων πολιτικών. Δηλαδή είναι σημαντικό να κρίνονται κατά περίπτωση τέτοιες ενέργειες και φυσικά να μετράται η σχέση κόστους οφέλους της καθώς πέρα από το οικονομικό σκέλος δεν πρέπει να παραβλέπεται το βασικό σκέλος, το οποίο αφορά τη φύση και τον σκοπό των στρατιωτικών Βάσεων που είναι η Ασφάλεια και η Άμυνα της χώρας. Έτσι όταν κρίνεται απαραίτητο το κλείσιμο μιας Μονάδας για στρατηγικούς λόγους πρέπει ταυτόχρονα να παρουσιάζονται και να τίθενται άμεσα σε ισχύ μέτρα αντιστάθμισης της ζημιάς που θα προκληθεί στην υπό εξέταση περιοχή. Τέτοιες δράσεις όπως το ολοκληρωτικό κλείσιμο μιας στρατιωτικής Βάσης θεωρείται – και ως τέτοιο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται- ένα εξωγενές σοκ. Ανάλογα με την προσαρμοστικότητα και τις ιδιαιτερότητες της πληγείσας περιοχής θα πρέπει να προσδιορίζονται και τα αντισταθμιστικά μέτρα για να είναι έτσι πιο στοχευμένα, πιο ρεαλιστικά και πιο αποδοτικά.

Ωστόσο, μερικές φορές η προσαρμοστικότητα αυτή και τα χαρακτηριστικά περιοχών ορισμένες φορές συμβάλουν θετικά, ώστε οι επιδράσεις να είναι το δυνατότερο οι ελάχιστες. Κάτι τέτοιο παρατηρείται στη Γερμανία. Πιο συγκεκριμένα, λόγω του προγράμματος εκσυγχρονισμού των γερμανικών ενόπλων δυνάμεων μετά το 2003

παρατηρήθηκε πως το κλείσιμο στρατιωτικών μονάδων δεν είχε σοβαρές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις στις περιοχές στις οποίες έδρευαν.

Όμως πέρα των ιδιαιτεροτήτων των περιοχών στην προκειμένη περίπτωση, ως προς το μικρό αρνητικό αποτύπωμα, είναι και ορισμένα αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά που έχουν οι γερμανικές στρατιωτικές μονάδες οι οποίες είναι κατά βάση μικρότερες από όσο για παράδειγμα είναι οι Μονάδες σε άλλες χώρες, είναι μικρότερες επίσης κι από τις εγκατεστημένες βάσεις των ΗΠΑ στην χώρα.

Συνήθως από εξετάσεις περιπτώσεων για το αντίκτυπο των κλεισίματος βάσεων στις ΗΠΑ, σημαντική επίπτωση στην τοπική κοινωνία συνήθως επέφεραν οι μεγάλες Βάσεις, δηλαδή όσο μεγαλύτερες, τόσο μεγαλύτερο και το αντίκτυπο του κλεισίματός τους.

Ένας επιπλέον εύλογος παράγοντας εξαιτίας του οποίου δεν παρουσιάζονται έντονες επιδράσεις στην οικονομία μια περιοχής λόγω κλεισίματος μιας στρατιωτικής μονάδας είναι το γεγονός ότι οι περισσότερες γερμανικές Στρατιωτικές Μονάδες λειτουργούν αυτοτελώς και αυτόνομα. Τόσο αυτές ως οντότητες, όσο και το προσωπικό που εργάζεται και ζει σε αυτές δεν είναι άμεσα συνδεδεμένα και ενσωματωμένα στην τοπική κοινωνία εν συγκρίσει με αντίστοιχες Μονάδες άλλων χωρών. Από τις αρχές του 2000 περίπου, οι βασικές προμήθειες των γερμανικών στρατιωτικές Μονάδων, βρίσκονται σε ένα ιδιότυπο καθεστώς, έχουν Κεντρική διαχείριση μέσω του Verpflegungsamt (Γραφείο Προμηθειών) στο Oldenburg, Niedersachsen. Ωστόσο, για λόγους οι οποίοι είναι προφανείς, αγαθά όπως για παράδειγμα τα φρέσκα προϊόντα προέρχονται από την τοπική οικονομία, όμως η προμήθεια προϊόντων μακράς διάρκειας, κατά βάση, μέσω του Verpflegungsamt. Επιπροσθέτως, και τα μεγάλα κατασκευαστικά έργα και έργα βασικής υποδομής σε αυτές τις Μονάδες, τα οποία είναι συνήθως πολύ υψηλού προϋπολογισμού, πάλι έχουν Κεντρική διαχείριση μέσω του Territoriale Wehrverwaltung.

Εν συνεχεία, μετά το κλείσιμο μια γερμανικής στρατιωτικής βάσης, τα αντανακλαστικά αξιοποίησης γης είναι ιδιαίτερος εξελιγμένα, δηλαδή τα στρατόπεδα δεν μένουν αναξιοποίητα και άμεσα προγραμματίζεται η νέα τους χρήση για μη στρατιωτικούς σκοπούς προς όφελος της τοπικής οικονομίας, αλλά και συνολικά της Γερμανίας.

Μερικά σχετικά παραδείγματα:

1. Η βάση στο Hessen (Luttichkaserne) αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία μιας ιστορικής διαδρομής περιήγησης με τρένο.
2. Η Βάση στο Niedersachsen (Ledebur-Kaserne) με επένδυση ύψους 80.000.000 ευρώ προγραμματίζεται για αξιοποίηση -προς όφελος κοινωνικών σκοπών- μέσω δημιουργίας Νοσοκομείου.
3. Η ναυτική Βάση στο Schleswig-Holstein (Marinestützpunkt Olpen) μετετράπη σε τουριστικό αξιοθέατο με yacht club, επένδυση ύψους 500.000.000 ευρώ.

Έτσι με αυτό τον τρόπο, με την αξιοποίηση των κλειστών Βάσεων δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και σε συνδυασμό με την αρχική παραδοχή για αυτοτελή οικονομική λειτουργία και ουδέτερο αντίκτυπο, το κλείσιμο στρατιωτικών Βάσεων στη Γερμανία, από ό,τι φαίνεται, δεν επηρεάζει έντονα κιαρνητικά την οικονομίας της περιοχής, άρα κατ' επέκταση μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι και εν λειτουργία δεν συμβάλει αρκετά στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας με την έννοια ότι η τελευταία δεν είναι αρκετά εξαρτημένη από τη λειτουργία της εκάστοτε Βάσης.

Με αυτό τον χειρισμό η Γερμανία αποτελεί παράδειγμα για τέτοιου είδους ενέργειες όπως η στρατηγική αναθεώρηση των θέσεων κάθε Βάσης. Προφανώς η χάραξη στρατηγικής στην Άμυνα πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες της πολιτικής για εθνική ασφάλεια ανεξαρτήτως τοπικών οικονομικών προβλημάτων, αλλά το παραπάνω αποτελεί μια περίπτωση όπου οι πολιτικές αναπροσαρμογής στη χωροθέτηση Βάσεων στη Γερμανία συνεπάγονται ταυτόχρονα και αποφυγή σημαντικών τοπικών οικονομικών προβλημάτων.

2.4 Στρατιωτικές Μονάδες στον Καναδά και τοπική οικονομία

Στο επιστημονικό άρθρο των Parai, L., Solomon, B., & Wait, T. (2007) εξετάζονται οι οικονομικές επιπτώσεις των στρατιωτικών Μονάδων στις περιοχές εγκατάστασής τους στον Καναδά και η συμμετοχή τους στην οικονομία των περιοχών αυτών έχοντας ως αρχική παραδοχή την ιδιαιτερότητα του ζητήματος λόγω της τάσης για συρρίκνωσή των καναδικών ενόπλων δυνάμεων.

Τα αποτελέσματα χαρακτηρίζονται ως αναμενόμενα από τους ερευνητές. Ο αριθμός των εργαζομένων μιας Βάσης δείχνει κατά επέκταση και το μέγεθος της όμως όχι απαραίτητα και το βαθμό συμμετοχής της στην τοπική οικονομία. Οι μεγάλες Στρατιωτικές Βάσεις εντοπίστηκαν τοποθετημένες σε πολυπληθείς και μεγάλες περιοχές όπως για παράδειγμα για το καναδικό Ναυτικό η CFB Esquimalt και η CFB Halifax, για τον καναδικό Στρατό η CFSU Ottawa και για την καναδική Αεροπορία η 12 Wing Shearwater. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα όπως φάνηκε στη μελέτη των Parai, L., Solomon, B., & Wait, T. (2007) ότι οι μεγάλες αυτές Βάσεις έχουν σχετικά μικρή επίδραση στην τοπική οικονομία καθώς οι μεγάλες περιοχές στις οποίες εδρεύουν είναι δύσκολο να επηρεαστούν λόγω του μεγέθους και της οικονομικής διάρθρωσής τους.

Παρόλα αυτά δεν σημαίνει πως οι Στρατιωτικές Βάσεις του Καναδά δε συμμετέχουν σε κάποιο βαθμό στην τοπική οικονομία των περιοχών εγκατάστασής τους. Η Κυβέρνηση του Καναδά μέσω του Υπουργείου Άμυνας έχει δημοσιεύσει αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο των Βάσεων μια προς μια στην οικονομία, αναλύοντας τον αντίκτυπο σε πληθυσμό για την περιοχή, τις τοπικές δαπάνες -τόσο τις άμεσες όσο και τις έμμεσες- και το ποσοστό (άμεσο και έμμεσο) εργασιακής απασχόλησης λόγω των δραστηριοτήτων των Βάσεων. Τα στοιχεία αυτά είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την χάραξη στρατηγικής και την άσκηση οικονομικής πολιτικής, δίνουν μια συνολική εικόνα της συμμετοχής των Στρατιωτικών Βάσεων στην οικονομία της περιοχής τους.

Από την ανάγνωση των παρακάτω πινάκων (πίνακας 2.1, πίνακας 2.2, πίνακας 2.3) επιβεβαιώνεται οι παραπάνω παραδοχή για την συγκέντρωση μεγάλων Βάσεων με υψηλό αριθμό άμεσων και έμμεσων εργαζομένων κοντά σε αστικά πολυπληθή κέντρα που δύσκολα επηρεάζονται σε ολοκληρωτικό βαθμό από οποιαδήποτε μεμονωμένη οικονομική δραστηριότητα. Από την άλλη υπάρχουν και Βάσεις σε περιοχές μικρότερες, χωρίς ανεπτυγμένη οικονομική διάρθρωση όπου σε αυτές συμβαίνει ακριβώς το ανάποδο, οι Βάσεις έχουν σημαντική επίδραση στην οικονομία τους και οι οικονομικές δραστηριότητες και δαπάνες που απορρέουν είτε εμμέσως είτε απευθείας από αυτές συμβάλλουν καθοριστικά στο συνολικό τους Προϊόν. Ενδεικτικά αναφέρονται οι Βάσεις με τοπικές δαπάνες εκατομμυρίων δολαρίων οι: 5 Wing/CFB Goose Bay (\$10,459,000), 4 Wing/CFB Cold Lake (\$235,577,000), CFB Petawawa (\$539,868,000), CFB Gagetown (\$471,480,000) και πλήθος εργαζομένων (στρατιωτικών και πολιτικού προσωπικού) που εδρεύουν σε περιοχές με πληθυσμούς λιγότερο από 20.000 κατοίκους κι έχουν άμεση συμμετοχή στην ανάπτυξή τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3 Οικονομική Επίδραση Βάσεων Ενόπλων Δυνάμεων Καναδά					
Αεροπορικές Βάσεις Καναδά					
	Population Impact	Local Spending Impact	Estimated Local Spending Impacts (Direct & Indirect)	Estimated Direct Employment	Estimated Indirect Employment
19 Wing/CFB Comox	2.885	\$89,616,000	\$131,751,000	1.337	129
4 Wing/CFB Cold Lake	4.786	\$154,180,000	\$235,577,000	2.417	173
17 Wing/CFB Winnipeg	5.949	\$174,415,000	\$232,199,000	2.348	158
16 Wing/CFB Borden	8.872	\$296,062,000	\$472,387,000	5.158	518
8 Wing/CFB Trenton	8.472	\$231,150,000	\$365,877,000	3.459	398
3 Wing/CFB Bagotville	3.660	\$95,269,000	\$139,538,000	1.503	147
14 Wing/CFB Greenwood	4.858	\$127,997,000	\$175,292,000	1.919	110
12 Wing Shearwater	18.413	\$711,295,000	\$932,957,000	9.817	665
9 Wing/CFB Gander	533	\$12,164,000	\$16,110,000	189	8
Wing/CFB Moose Jaw	1.035	\$33,160,000	\$53,439,000	470	36
22 Wing/CFB North Bay	1.210	\$36,906,000	\$56,693,000	534	70
1 Wing/CFB Kingston	8.174	\$316,907,000	\$489,194,000	4.575	550
5 Wing/CFB Goose Bay	158	\$7,979,000	\$10,459,000	108	5

ΠΗΓΗ National Defense and the Canadian Armed Force ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 Οικονομική Επίδραση Βάσεων Ενόπλων Δυνάμεων Καναδά
Στρατιωτικές Βάσεις Καναδά

	Population Impact	Local Spending Impact	Estimated Local Spending Impacts (Direct & Indirect)	Estimated Direct Employment	Estimated Indirect Employment
CFB Garrison Edmonton	10.232	\$333,137,000	\$499,106,000	5.694	377
CFB/ASU Wainwright	1.909	\$83,311,000	\$124,585,000	1.315	94
CFB Suffield	358	\$69,346,000	\$98,864,000	965	78
CFB/ASU Shilo	2.612	\$92,360,000	\$128,678,000	1.566	84
CFB Petawawa	13.569	\$344,028,000	\$539,868,000	5.734	598
CFB Kingston	8.174	\$316,907,000	\$489,194,000	4.575	550
CFB/ASU Valcartier	15.509	\$482,960,000	\$687,413,000	7.418	744
ASU Montreal	3.626	\$200,598,000	\$223,210,000	1.923	305
CFB Gagetown	13.451	\$365,513,000	\$471,480,000	5.987	232
CFNA Yellowknife	243	\$21,345,000	\$26,608,000	270	6
ASU St-Jean	3.141	\$77,367,000	\$37,317,000	386	47
CFSU Ottawa	20.364	\$1,352,057,000	\$1,885,197,000	16.172	1,947
CATC Meaford	318	\$23,869,000	\$38,593,000	382	44
ASU London	324	\$13,321,000	\$27,918,000	159	40

ΠΗΓΗ: National Defense and the Canadian Armed Forces ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 Οικονομική Επίδραση Βάσεων Ενόπλων Δυνάμεων Καναδά
Ναυτικές Βάσεις Καναδά

	Population Impact	Local Spending Impact	Estimated Local Spending Impacts (Direct & Indirect)	Estimated Direct Employment	Estimated Indirect Employment
CFB Esquimalt	11.649	\$527,217,000	\$770,847,000	7.866	763
CFB Halifax	18.413	\$711,295,000	\$932,957,000	9.817	665
CFS St. John's	910	\$23,642,000	\$92,339,000	1.344	46

ΠΗΓΗ: National Defense and the Canadian Armed Forces ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:

Στρατιωτικές Μονάδες της Μαγνησίας και η συμβολή στην οικονομία της περιοχής

Η Μαγνησία είναι μια περιφέρεια με στρατηγική θέση μιας και βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας κατά μήκος των ακτών της ενδοχώρας. Είναι μια περιοχή που έχει μια ιδιαίτερη γεωμορφολογία, αποτελεί ένα σημαντικό λιμάνι το οποίο είναι μια υποδομή που προσφέρει τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, στρατιωτικά δίνει πρόσβαση στο Αιγαίο Πέλαγος προς τα ανατολικά και κατά κοινή ομολογία η ευρύτερη περιοχή της είναι κατάλληλη για την ανάπτυξη κι εγκατάσταση Στρατιωτικών Μονάδων. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται κίολας καθώς μερικοί από τους πιο σημαντικούς σχηματισμούς των Ενόπλων Δυνάμεων της Εθνικής Φρουράς -τόσο από το Στρατό Ξηράς όσο κι από την Πολεμική Αεροπορία- έχουν βάση τη συγκεκριμένη περιφέρεια. Πιο συγκεκριμένα, η 32^η Ταξιαρχία Πεζοναυτών (32 ΤΑΞ/ΠΖΝ) ένας από τους σημαντικότερους σχηματισμούς των Ειδικών Δυνάμεων έχει την έδρα του στη Νέα Ιωνία του Δήμου Βόλου. Ένας ακόμα κρίσιμος σχηματισμός του Στρατού Ξηράς, η αεροπορία στρατού και πιο συγκεκριμένα η 1η Ταξιαρχία Αεροπορίας Στρατού (1η ΤΑΞΑΣ) εδρεύει στο Στεφανοβίκειο Μαγνησίας βόρεια του Βόλου. Επίσης, ένας καίριος σχηματισμός της Πολεμικής Αεροπορίας, η 111 Πτέρυγα Μάχης (111 ΠΜ) έχει τοποθετηθεί νοτίως της πόλης του Βόλου στη Νέα Αγχίαλο. Τέλος, άλλη μια στρατιωτική Μονάδα της Μαγνησίας είναι το 304 Προκεχωρημένο Εργοστάσιο Βάσης (304 ΠΕΒ) με ιδιαίτερα παραγωγικό έργο στις τάξεις των Ενόπλων Δυνάμεων βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Γεωργίου Βελεστίνου έχοντας σαφή επιρροή και στίγμα στη συγκεκριμένη περιοχή και αναβαθμίζοντας τη οικονομικά, πληθυσμιακά αλλά και σε επίπεδο υποδομών. Η αναφερόμενη τοποθέτηση των στρατιωτικών Μονάδων στην περιφέρεια Μαγνησίας πέρα από την απόδειξη της στρατηγικής θέσης της, ενισχύει και την τοπική οικονομία συμβάλλοντας θετικά έως ένα βαθμό και στην ανάπτυξη της.

Λόγω της λειτουργίας των παραπάνω Στρατιωτικών Μονάδων της Μαγνησίας δημιουργούνται διάφορες ανάγκες αγαθών που καλύπτονται από την τοπική Αγορά, αλλά και ένας επιπλέον οικονομικός πόλος ανάπτυξης τόσο για την κάθε περιοχή γύρω από τις εγκαταστάσεις, όσο και για την περιοχή συνολικά. Το αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας είναι πολυδιάστατο και είτε με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο από αυτή επηρεάζονται η τοπική παραγωγή και η τοπική κατανάλωση. Επίσης οι Μονάδες αυτές

επιφέρουν δημογραφικές αλλαγές αυξάνοντας τις παραγωγικές ηλικιακές ομάδες που κατοικούν μόνιμα στην περιοχή και κοινωνικές μεταβολές προφέροντας πλήθος εθελοντικών ενεργειών κοινωνικής προσφοράς. Ωστόσο, όπως θα φανεί παρακάτω η κύρια πηγή εσόδων που απορρέει για τη Μαγνησία από τη λειτουργία των Στρατιωτικών Μονάδων πολλές φορές περιορίζεται στη στενή έννοια των χρηματικών εξόδων των εργαζομένων σε αυτές (Ενοίκια, αγορές τοπικών προϊόντων, γενική κατανάλωση κλπ.) και λιγότερο στη οικονομική δραστηριότητα που δημιουργείται από παραγωγικές δραστηριότητες και από τις ανάγκες των Μονάδων για αγορά Προμηθειών.

3.1 Συνδρομή της 32^{ης} Ταξιαρχίας Πεζοναυτών στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας

Η 32η Ταξιαρχία Πεζοναυτών είναι μια πολύ καίρια Στρατιωτική Μονάδα και έχει ταυτιστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό με τον Βόλο και την ευρύτερη περιοχή. Με τη σημερινή της μορφή συγκροτήθηκε πριν από τρεις δεκαετίες, στα τέλη της δεκαετίας του 1980, έπειτα από μια αναδιοργάνωση στις Ένοπλες Δυνάμεις και ειδικότερα των ειδικών δυνάμεων. Η Βάση του στρατιωτικού αυτού ειδικού σχηματισμού είναι πλέον, εδώ και χρόνια η Μαγνησία, πιο συγκεκριμένα ο Βόλος. Ο πρόγονος της Ταξιαρχίας των Πεζοναυτών είναι το 32ο Σύνταγμα Πεζικού με ιστορία από το 1919. Μετά από πολλές αλλαγές, πάντα σύμφωνα με τις ανάγκες του Ε.Σ. συγκροτήθηκε τη δεκαετία του 1960 ως 32^ο Σύνταγμα Πεζοναυτών το οποίο κατά την προαναφερθείσα αναδιοργάνωση συγκροτήθηκε σε Ταξιαρχία. Πρόκειται για ένα ελαφρύ τμήμα πεζικού, με τριαδική οργάνωση (3 τάγματα πεζικού των 3 λόχων των 3 διμοιριών) που εκπαιδεύονται σε καθήκοντα μάχης πεζικού, διανθισμένα με αντικείμενα των Μοιρών Ορεινών Καταδρομών και έμφαση σε επιχειρήσεις αποβάσεων. Τα 2 από τα 3 τάγματα, συνεπικουρούμενο από υποστηρικτικές Μονάδες όπως η 32η Ιαρχία Μέσων Αρμάτων, ο 32ος Λόχος Μηχανικού και το 32ο Τάγμα Υποστήριξης Πεζοναυτών εδρεύουν στο Βόλο και είναι η πολυπληθέστερη Στρατιωτική Μονάδα της Μαγνησίας.

Όπως σημειώνει το Γενικό Επιτελείο Στρατού η γεωγραφική θέση της Ελλάδος, οι χιλιάδες χιλιομέτρων ακτές της, οι χιλιάδες των νήσων της και η υπαρκτή εναντίον τους απειλή, δημιούργησαν την ανάγκη ενισχύσεως του ελληνικού στρατού με δυνάμεις

πεζοναυτών. Σαν πρώτο βήμα το 132 Ε.Σ.Π μετονομάστηκε σε 32 Σύνταγμα Πεζοναυτών αρχικά και το έτος 1967 αναδιοργανώθηκε και προικοδοτήθηκε με όπλα υποστηρίξεως μάχης και διοικητικής μέριμνας.

Ευρύτερη κοινωνική προσφορά

Πέρα από το στρατιωτικό σκέλος που είναι και ο βασικός σκοπός της Ταξιαρχίας ο συγκεκριμένος στρατιωτικός σχηματισμός έχει μια σαφή κοινωνική προσφορά για την περιοχή του Βόλου που ο αντίκτυπός της είναι εμφανής και αναγνωρίζεται ευρέως. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά ορισμένες διαθέσεις προσωπικού, αλλά και οχημάτων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου:

- Διάθεση οχήματος και προσωπικού ως εθελοντές της 32 ΤΑΞ ΠΖΝ για τη μεταφορά πλαστικών πωμάτων που είχε συγκεντρωμένα στο χώρο του, το Σωματείο Κινητικά Αναπήρων Ν.Μαγνησίας «Ιππόκαμπος», σε συνεργαζόμενη εταιρεία ανακύκλωσης στη πόλη του Βόλου
- Διάθεση στελεχιακού δυναμικού στο Ειδικό Σχολείο Αγριάς Βόλου και του Ε.Ε.Ε.Κ. Βόλου, για ανάγκες μεταφοράς μαθητών στις σχολικές τους Μονάδες.
- Διάθεση Υπαξιωματικών της 32 ΤΑΞ ΠΖΝ (οδηγός – συνοδηγός) σχολικού λεωφορείου για την μετακίνηση μαθητών του ειδικού σχολείου Αγριάς Βόλου.

Συμβολή στην ανάπτυξη της Μαγνησίας

Σύμφωνα με τον Εμπορικό Σύλλογο Βόλου (2019) το συνολικό οικονομικό αποτύπωμα που έχει για την οικονομία της περιοχής η 32^η Ταξιαρχία Πεζοναυτών είναι σχεδόν 15.000.000 ευρώ, ένα ποσό το οποίο διοχετεύεται στην οικονομία του Βόλου και ενισχύει κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν την ραχοκοκαλιά της τοπικής οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα υπολογίζεται πως το συνολικό ετήσιο εισόδημα των στελεχών της Μονάδας που κατοικούν μόνιμα στην περιοχή ανέρχεται στα 8.400.000 ευρώ, σε αυτά πρέπει να προστεθούν και επιπλέον 3.000.000 ευρώ που είναι οι μισθοί των υπόλοιπων εργαζόμενων μελών των στρατιωτικών οικογενειών φτάνοντας έτσι συνολικά

τα 11.500.000 ευρώ. Επιπροσθέτως των παραπάνω, σημαντική είναι και η συνεισφορά των στρατιωτών που υπηρετούν την θητεία τους στα σώματα των Πεζοναυτών, καθώς υπολογίζεται ότι το οικονομικό τους αποτύπωμα για την περιοχή είναι περισσότερα από 2.000.000 ευρώ. Πέριξ του στρατοπέδου, αλλά και στην υπόλοιπη Αγορά της μαγνησίας δραστηριοποιούνται αρκετές δεκάδες επιχειρήσεις -κυρίως μικρού και μεσαίου μεγέθους δίνοντας εργασία σε εκατοντάδες κατοίκους- που έχουν ως αποκλειστικό σχεδόν πελατολόγιο τους, μόνιμους στρατιωτικούς και κληρωτούς, βασίζονται δηλαδή σε απόλυτο βαθμό στην οικονομική δραστηριότητα που απορρέει έμμεσα από την ύπαρξη της Ταξιαρχίας, μια δεξαμενή πελατών τουλάχιστον 1.000 ατόμων και οποιαδήποτε μεταβολή του μεγέθους αυτού έχει άμεση επιρροή στο κύκλο εργασιών τους.

Η Ταξιαρχία των Πεζοναυτών αποτελείται από μια σειρά Μονάδων οι οποίες λόγω της φύσεως του αντικειμένου τους και της πολυπλοκότητας των στόχων τους απαιτούν, εν συγκρίσει με άλλους στρατιωτικούς σχηματισμούς, μεγάλο αριθμό εκπαιδευμένων στελεχών τα οποία λόγω των αναγκών της κάθε Μονάδας είναι απαραίτητο να είναι εγκατεστημένα κοντά στο στρατόπεδο. Το στρατόπεδο Γεωργούλα το οποίο είναι η βάση της Ταξιαρχίας βρίσκεται μέσα στον αστικό ιστό και λίγα μόλις χιλιόμετρα από το Κέντρο του Βόλου, αυτό διαχρονικά ενισχύει την εγκατάσταση του στελεχειακού δυναμικού στην αστική περιοχή και σε συνδυασμό με την παραπάνω αναγκαιότητα για εγγύτητα της διαμονής τους στο στρατόπεδο έχει δημιουργήσει μια αστική ζώνη η οποία χαρακτηρίζεται έντονα από το στρατιωτικό αποτύπωμα, δηλαδή μεγάλο μέρος της περιοχής γύρω από το στρατόπεδο κατοικείται από στρατιωτικούς και τις οικογένειές με σήμα κατατεθέν τις Στρατιωτικές Οικίες Αξιοματικών όπου δημιουργούν μια οριοθετημένη περιοχή με σπίτια στρατιωτικών στελεχών.

Υπολογίζεται από το Επιμελητήριο Μαγνησίας ότι περισσότερα από 1000 άτομα (500 στελέχη και οικογένειες) είναι εξαρτώμενα άμεσα από την Ταξιαρχία κάτι που αντικειμενικά δημιουργεί μια κοινότητα που συμβάλει καθοριστικά στην οικονομική ζωή της πόλης. Το 80% των στελεχών και των οικογενειών τους έχει ως τόπο διαμονής την ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας και αποτελεί πληθυσμιακά ένα σημαντικό ποσοστό των οικονομικά ενεργών πολιτών που βρίσκονται στην παραγωγική τους ηλικία και συνεισφέρουν στο συνολικό Προϊόν της περιοχής. Μελέτες άλλων τοπικών φορέων δείχνουν πως τουλάχιστον 2.000.000 ευρώ το ποσό που εισρέει στην οικονομία της περιοχής μέσω των ενοικίων για κάλυψη αναγκών στέγασης του στρατιωτικού προσωπικού, του πολιτικού προσωπικού και των οικογενειών τους. Ακόμα περισσότερα

είναι τα χρήματα που εισρέουν στην αγορά για κάλυψη καθημερινών αναγκών με κύριο αποδέκτη τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Μαγνησίας. Αν σε αυτά συνυπολογισθούν δίδακτρα φροντιστηρίων των μαθητών των οικογενειών και οικονομική δραστηριότητα των υπόλοιπων εξαρτώμενων μελών ο λογαριασμός γίνεται ακόμα μεγαλύτερος και αντικατοπτρίζει τη συνολική εικόνα της συνεισφοράς των στρατιωτικών οικογενειών στην τοπική οικονομία.

Το οικονομικό αποτύπωμα λόγω έμψυχου δυναμικό όμως δε σταματάει στα στελέχη και στις οικογένειές τους. Οι στρατιώτες που υπηρετούν την θητεία τους στην Ταξιαρχία Πεζοναυτών στο Βόλο συνήθως ξεπερνάνε τα 500 άτομα και είναι μια ακόμα συνιστώσα της οικονομικής πραγματικότητας που δημιουργεί η ύπαρξη του Στρατοπέδου στην πόλη. Η συνεισφορά τους είναι κυρίως σε μικρά μαγαζιά της αγοράς και στην εστίαση. Είναι γεγονός πως μικρά μαγαζιά της αγοράς του Βόλου έχουν ως κύρια δραστηριότητα το εμπόριο στρατιωτικών ειδών με σαφή στόχευση σε αυτό το αγοραστικό κοινό που μπορεί να μην είναι τακτικό και πολυδάπανο όμως δεν παύει να είναι μια συνεχής ροή που συνεισφέρει όσο είναι εφικτό. Παρόμοια ισχύουν και για τα καταστήματα Εστίασης τα οποία καθημερινώς εξυπηρετούν εκατοντάδες στρατιώτες οι οποίοι στις εξόδους τους είναι φυσικό να τα προτιμούν και να τα στηρίζουν.

Εκτός όμως από τα οικονομικά οφέλη που πηγάζουν από τους εργαζόμενους και τους στρατιώτες θητείας η 32 ΤΑΞ ΠΖΝ δεν παύει ως Στρατιωτικός Σχηματισμός με ενεργές Στρατιωτικές Μονάδες που έχουν ανάγκες για προμήθειες να έχουν και οικονομική δραστηριότητα ως δημόσιος φορέας. Έτσι λοιπόν, οι βασικές προμήθειες που είναι αναγκαίες κυρίως για την καθημερινότητα από τα τρόφιμα κι άλλες πρώτες ύλες ως την παροχή ορισμένων υπηρεσιών αποτελούν πηγές εισοδήματος για τις τοπικές επιχειρήσεις.

Η 32^η Ταξιαρχία Πεζοναυτών ανά διαστήματα προχωρά και σε πλειοδοτικούς διαγωνισμούς για την πολυετή εκμίσθωση αγροτεμαχίων που έχει στην κατοχή της, σε διάφορες περιοχές της Μαγνησίας.

Ενδεικτικά παρατίθεται η παρακάτω σύμβαση – διαγωνισμός:

- Αντικείμενο του Διαγωνισμού: Ο διαγωνισμός αφορά στην εκμίσθωση ελαιοκτήματος του «ΚΑΑΥ ΜΑΛΑΚΙ», συνολικού εμβαδού 60 στρεμμάτων

ιδιοκτησίας «Ταμείου Εθνικής Άμυνας» για την καλλιέργεια των 600 περίπου ελαιόδεντρων, που βρίσκονται σε αυτό. Ο διαγωνισμός θα διενεργηθεί για τον προς εκμίσθωση χώρο.

- Διάρκεια Ισχύος: Η χρονική διάρκεια της εκμίσθωσης θα είναι πέντε (5) έτη, με τους όρους που θα καθοριστούν στη σύμβαση.
- Ελάχιστο όριο πρώτης προσφοράς: Δυο χιλιάδες πεντακόσια Ευρώ (2.500,00€) ετησίως.
- Οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό, οφείλουν να προσκομίσουν με την προσφορά τους εγγυητική επιστολή συμμετοχής στο διαγωνισμό, ύψους δύο χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.500,00€).

Οικονομικές συνέπειες σε περίπτωση μεταστάθμευσης της 32^η Ταξιαρχίας Πεζοναυτών

Οι αναπροσαρμογές στο σχεδιασμό των Ενόπλων Δυνάμεων πολλές φορές, όπως παρουσιάστηκε και στο προηγούμενο Κεφάλαιο, μπορεί να επιφυλάσσουν αρνητικές εξελίξεις στις τοπικές κοινωνίες ιδίως όταν ο προγραμματισμός αφορά το κλείσιμο στρατιωτικών Βάσεων συνδεδεμένων με την τοπική κοινωνία. Από το 2017 έως το 2019 δημιουργήθηκε αναταραχή στο κοινωνικό και οικονομικό γίνεσθαι ολόκληρης της Μαγνησίας λόγω μιας απόφασης για μετακίνηση και απομάκρυνση της Ταξιαρχίας των Πεζοναυτών από την περιοχή λόγω αναδιαμόρφωσης της στρατηγικής τους Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Όσο μια μεγάλη Στρατιωτική Βάση -όπως η συγκεκριμένη- λειτουργεί με πλήθος στελεχών και στρατιωτών και από τη λειτουργία της προκύπτουν οικονομικές ανάγκες που καλύπτονται από την τοπική οικονομία τόσο περισσότερο και ευκολότερα ενσωματώνεται ως οντότητα και εγκολπώνεται στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της εκάστοτε περιοχής και άλλο τόσο είναι και το οικονομικό αντίκρισμα μιας τέτοιας απόφασης για την τοπική Αγορά. Σε επίπεδο Μαγνησίας οι Πεζοναύτες αποτελούν τη μεγαλύτερη Στρατιωτική Μονάδα, καθώς το 60% των στρατιωτικών και στρατιωτών του Νομού υπηρετούν σε αυτή. Έτσι το πλήγμα για την Μαγνησία από την ενδεχόμενη απομάκρυνση του στρατοπέδου θα μεταφραζόταν σε μια απώλεια εκατομμυρίων ευρώ από την Μαγνησία. Τελικά η μεταστάθμευση της Ταξιαρχίας και η συγκεκριμένη αναπροσαρμογή ματαιώθηκε και τελικά παρέμεινε στη θέση της.

Η επίπτωση στην οικονομία της Μαγνησίας από τη μεταστάθμευση της Ταξιαρχίας θα ήταν πολύ μεγάλη γεγονός που αποδεικνύει την συνεισφορά της στο οικονομικό γίνεσθαι της περιοχής. Στο 1^ο Κεφάλαιο στην υποενότητα 1.4 έγινε αναφορά σχετικά με τον οικονομικό αντίκτυπο του κλεισίματος μιας στρατιωτικής βάσης και ότι η μέτρησή του γίνεται βάσει μιας σειράς πρωτογενών δεικτών οι οποίοι έχουν να κάνουν

1) με τον ετήσιο μισθό και την κατανάλωση των εργαζομένων,

2) τον αριθμό αυτών των ατόμων και επίσης

3) το απορρέον πολλαπλασιαστικό φαινόμενο στην τοπική οικονομία από την λειτουργία της Βάσης.

Όσον αφορά και στους 3 παράγοντες που εξετάζονται για το βαθμό των επιπτώσεων αυτών στην οικονομία και την μεταβολή τους, η μεταστάθμευση της 32 Ταξιαρχίας και η απομάκρυνσή της από την ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας θα επηρέαζε και τους 3 αυτούς παράγοντες σε απόλυτο βαθμό αποδεικνύοντας έτσι τη συσχέτιση της τοπικής οικονομίας με το προσωπικό, τις οικογένειες αυτού και των στρατιωτών αφού τουλάχιστον 15.000.000 ευρώ τον χρόνο διοχετεύονται μέσω αυτών στην τοπική Αγορά της Νέας Ιωνίας, του Βόλου και ολόκληρης της Μαγνησίας.

Εκτός της καθοριστικής σχέσης της τοπικής οικονομίας με το συγκεκριμένο στρατιωτικό σχηματισμό φαίνεται πως η λειτουργία του επηρεάζει άμεσα δίνοντας προοπτικές οικονομικής μεγέθυνσης σε έναν από τους πιο βασικούς πυλώνες ανάπτυξης της περιοχής που είναι το λιμάνι. Το λιμάνι του Βόλου μπορεί και έχει τις προδιαγραφές για να ανανεωθεί και να αποτελεί ισχυρό πυλώνα ανάπτυξης της περιοχής. Ένας από τους λόγους που σχεδιάζόταν η μεταστάθμευση της Ταξιαρχίας αφορούσε την πρόσβαση των Πεζοναυτών σε αρματαγωγά η οποία προς το παρόν δεν είναι εφικτή σε σταθερή βάση μέσω του Λιμανιού του Βόλου.

Οι υποδομές αποτελούν για μια οικονομία βασικό πυλώνα ανάπτυξης και το λιμάνι είναι μια ισχυρή υποδομή με προοπτικές περαιτέρω βελτίωσης, η σχεδίαση και η στόχευση για βελτιώσεις σε τέτοιες υποδομές έχει άμεση σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς δεν περιορίζονται μόνο στο στενό κύκλο των στρατιωτικών επιχειρήσεων, αλλά επεκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα της τοπικής οικονομικής ζωής. Όπως αναφέρει η εφημερίδα «Θεσσαλία» στόχος είναι το λιμάνι της Μαγνησίας, το οποίο έχει άμεση έξοδο προς το

κεντρικό Αιγαίο, να αποκτήσει αναβαθμισμένο ρόλο και να μετατραπεί σε μόνιμο χώρο ελλιμενισμού των αρματαγωγών του ελληνικού Στόλου, τα οποία χρησιμοποιούν κατά βάση οι πεζοναύτες της 32ης Ταξιαρχίας και τα δύο εκ των τριών ταγμάτων της, 505 και 521 του Βόλου. Έτσι, τα στρατεύματα που προορίζονται να εκτελέσουν αμφίβιες αποβατικές επιχειρήσεις, θα βρίσκονται δίπλα στα μέσα του Πολεμικού Ναυτικού που θα τους μεταφέρουν. Με τα συγκεκριμένα πλοία, είναι εφικτή η μεταφορά ενός πλήρους Αποβατικού Τάγματος προς το Αιγαίο σε πολύ μικρότερους χρόνους, καθώς πλέον δεν θα απαιτείται το ταξίδι από τη Σαλαμίνα στο Βόλο, προκειμένου να παραληφθούν οι πεζοναύτες, γεγονός που σημαίνει φυσικά και εξοικονόμηση χρημάτων. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα για ακόμα περισσότερες ασκήσεις, μιας και τα αρματαγωγά θα είναι μόνιμα ελλιμενισμένα στο Βόλο και στη διάθεση της 32^{ης} Ταξιαρχίας, αλλά και των υπόλοιπων Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων που εδρεύουν στην κεντρική Ελλάδα και τέλος θα υπάρχει και η δυνατότητα -με την έξτρα εργασία που αυτή προσφέρει- συντήρησης των πλοίων αυτών στο Λιμάνι.

Όλο αυτό θα δώσει μια νέα μορφή στο Λιμάνι το οποίο θα μπορέσει με τον κατάλληλο σχεδιασμό και ένα εμπειριστατωμένο σχέδιο να προσελκύσει νέες επενδύσεις στη περιοχή όπως επίσης και να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για εντονότερες εμπορικές συνδιαλλαγές αλλά και αποδοτικότερες τουριστικές δραστηριότητες.

Το αρνητικό είναι ότι παρά το γεγονός ότι υπάρχουν επιτυχημένα παραδείγματα πολύ μεγάλης οικονομικής ανάπτυξης και εξάρτησης από τις στρατιωτικές Μονάδες σε περιοχές της Ευρώπης, όπως στο Πορτσμουθ και Ναυτική Βάση που αναλύθηκε σε προηγούμενη υποενότητα ο Βόλος δεν έχει καταφέρει ακόμα να δημιουργήσει τις προδιαγραφές εκείνες που θα επιτρέψουν την Ταξιαρχία να αποτελέσει βασικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και η ελληνική Πολιτεία από την πλευρά της δεν έχει δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες για βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη στην περιοχή με ένα από τα επίκεντρα της την ήδη ισχυρή στρατιωτική παρουσία.

3.2 Συνδρομή της 1ης Ταξιαρχίας Αεροπορίας Στρατού στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας

Ιστορία

Όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα του Ελληνικού Στρατού η σχέση των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων με την αεροπορική ιδέα υπάρχει εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα. Ειδικότερα, η αφετηρία είναι μια ιστορική απόφαση το 1911 που αφορά τη δημιουργία Αεροπορικής Υπηρεσίας, βάση της οποίας από το 1913 έως το 1929 χειριστές του ΣΞ συγκρότησαν την Στρατιωτική Αεροπορία.

Προοδευτικά, με το πέρασμα των χρόνων και τις αντίστοιχες προσαρμογές της εποχής ως προς τις επιχειρησιακές αναγκαιότητες προέκυψε η Διεύθυνση Αεροπορίας Στρατού (ΔΑΣ) το 1967, εν συνεχεία, οι πρώτες Μονάδες Ε/Π (1ο ΤΕΑΣ το 1971) για να συγκροτηθεί τελικώς, το 1998, η 1η Ταξιαρχία Αεροπορίας Στρατού (1^η ΤΑΞ.Α.Σ.) υπό την ευθύνη και επίβλεψη της οποίας λειτουργούν όλες οι Μονάδες του Όπλου.

Η 30ετής -και πλέον- επιχειρησιακή δράση της 1^{ης} Ταξιαρχίας Αεροπορίας Στρατού με την σημαντική συμβολή του προσωπικού που την στελεχώνει, έχει ένα ιδιαίτερα θετικό πρόσημο τόσο στο κομμάτι της Εθνικής Άμυνας, όσο και στο κοινωνικό της αντίκτυπο. Η συμμετοχή σε Διακλαδικές, Εθνικές και Διεθνείς ασκήσεις είναι μια απόδειξη της επιχειρησιακής ετοιμότητας του Όπλου, αλλά από την άλλη και οι ενεργές και εθελοντικές δράσεις όπως αεροπυροσβέσεις, αεροδιακομιδές και πλειάδα άλλων δραστηριοτήτων συνεισφοράς είναι ένδειξη της προσφοράς προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Η 1η ΤΑΞΑΣ με απόφαση του ΚΥΣΕΑ (Νοέμβριος 2013), υπάγεται οργανικά στην 1η ΣΤΡΑΤΙΑ και με διάθεση στην Ι ΜΠ, ενώ το Στρατηγείο της Ταξιαρχίας εδρεύει στο αεροδρόμιο Στεφανοβικείου [Στρδο «Υπλγού (ΠΒ) ΠΕΡΙΣΑΚΗ»] εγγύς του ομώνυμου χωριού του Ν. Μαγνησίας.

Είναι πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής, αλλά και οικονομικής ζωής της Μαγνησίας με την πλειοψηφία των Μονάδων και των τοποθετημένων σε αυτές Στελεχών και Στρατιωτών να εδρεύουν σε αυτή. Ενδεικτικά στο αεροδρόμιο Στεφανοβικείου φιλοξενεί:

- το Στρατηγείο της Ταξιαρχίας,
- το 1^ο Τάγμα Επιθετικών Ελικοπτέρων (1^ο ΤΕΕΠ)
- το 2^ο Τάγμα Επιθετικών Ελικοπτέρων (2ο ΤΕΕΠ),
- το 1ο Τάγμα Ελικοπτέρων Αεροπορίας Στρατού (1ο ΤΕΑΣ),
- το 1ο Τάγμα Υποστηρίξεως Αεροδρομίου (1ο ΤΥΑΔ),
- τον 17 ΛΔΒ και
- το Λόχο Στρατηγείου
- 307 Τεχνικό Συγκρότημα Υποστηρίξεως Αεροπορικού Υλικού (307 ΤΣΥΑΥ)

Το δυναμικό περιλαμβάνει μια σειρά από ελικόπτερα. Τα ελικόπτερα «Χιούι» άρχισαν να παραλαμβάνονται από την Ελλάδα το 1969. Η παραλαβή τους ολοκληρώθηκε το 1981. Ο στόλος της Αεροπορίας Στρατού, με την παραλαβή μερικών ακόμα μεταχειρισμένων από τον αμερικανικό στρατό το 1993, έφθασε να αριθμεί περίπου 100 ελικόπτερα του τύπου. Επίσης η Αεροπορία Στρατού απέκτησε 24 επιθετικά ελικόπτερα Apache AH-64A το 1995 και 12 του βελτιωμένου τύπου Longbow, που παραγγέλθηκαν το 2003. Το ελικόπτερο έχει εμβέλεια 400 χλμ. με εσωτερικά καύσιμα ή εμβέλεια 1900 χλμ. με 4 εξωτερικές δεξαμενές, πλήρωμα δύο άτομα και οπλισμό ένα πυροβόλο 33 mm, ρουκέτες, αντιαρματικοί πύραυλοι, αντί-ραντάρ, πύραυλοι αέρος-αέρος. Το πιλοτήριο είναι διαθέσιμο με τον κυβερνήτη να κάθεται στο πίσω κάθισμα και τον συγκυβερνήτη ή πυροβολητή στο εμπρός. Το βασικό όπλο του είναι ο κατευθυνόμενος από λέιζερ πύραυλος με βεληνεκές 8-9 χλμ. Το ελικόπτερο είναι ικανό να φέρει έως και 16 πυραύλους, που χρησιμοποιούνται κυρίως για την καταστροφή αρμάτων, τεθωρακισμένων οχημάτων και άλλων στόχων, όπως σκέπαστρα, κέντρα διοικήσεως, σταθμούς ραντάρ και πυροβολικού κ.ά. Το Apache μπορεί επίσης να φέρει 76 ρουκέτες αναδιπλούμενου πτερυγίου 2.75" για χρήση ενάντια σε εχθρικό προσωπικό, οχήματα ελαφριάς θωράκισης και άλλους ελαφρά τεθωρακισμένους, μη ανθεκτικούς στόχους. Υπάρχει επίσης το αυτόματο πυροβόλο με 1200 βλήματα 30 mm (Εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» 8 Απριλίου 2016).

Ευρύτερη κοινωνική προσφορά

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η κοινωνική προσφορά της 1^{ης} ΤΑΞΑΣ είναι ιδιαίτερος σημαντική και τακτική. Ενδεικτικά αναφέρονται μια σειρά από σχετικές ενέργειες σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Γενικού Επιτελείου Στρατού:

1. Αεροδιακομιδές. Οι πτήσεις που πραγματοποιούνται έπ' ωφελεία του ΕΚΑΒ σε όλο τον ελλαδικό ηπειρωτικό και νησιωτικό χώρο με τα Ελικόπτερα UH - 1H και ιδιαίτερα με τα Ελικόπτερα CH - 47D ενίοτε υπερβαίνουν την μία ημερησίως. Η επαγρύπνηση και ο επαγγελματισμός των πληρωμάτων ακόμα και στις πλέον αντίξοες καιρικές συνθήκες ομολογείται σε κάθε ευκαιρία από όλους τους εμπλεκόμενους.
2. Δασοπυρόσβεση. Ρίψεις νερού με κάδο και μεταφορά δασοπυροσβεστών σε δύσβατες περιοχές. Για το σκοπό αυτό στο αεροδρόμιο των Μεγάρων εδρεύει μόνιμα κλιμάκιο του πυροσβεστικού σώματος. Επιπλέον τα αεροδρόμια της Αεροπορίας Στρατού, λειτουργούν και ως βάσεις ανεφοδιασμού για τα μισθωμένα από το Πυροσβεστικό Ελικόπτερο αεροπυρόσβεσης.
3. Μετακινήσεις υψηλών προσώπων. Πέραν των μετακινήσεων της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας που πραγματοποιούνται με το Αεροσκάφος C - 12C και το Ελικόπτερο B - 212 τα μέσα των ΜΑΣ (Μονάδων Αεροπορίας Στρατού) με ειδική διαμόρφωση VIP, χρησιμοποιούνται σε πλήθος αποστολών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συμμετοχή 11 Ελικοπτέρων CH - 47D στην σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Χαλκιδική τον Ιούνιο του 2003. Πληρώματα που συμμετείχαν στην μετακίνηση των επισήμων.
4. Παροχή βοήθειας σε πληγείσες από θεομηνίες περιοχές. Εκμεταλλευόμενη τις πολλαπλές δυνατότητες των μέσων της η Αεροπορίας Στρατού είναι πάντοτε έτοιμη, εφόσον διαταχθεί, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα να φτάσει σε οποιοδήποτε σημείο του ελλαδικού χώρου.
5. Σε ορισμένες περιπτώσεις η Αεροπορίας Στρατού επωμίζεται θλιβερά καθήκοντα όπως η περισυλλογή των συντριμμιών του Ελικοπτέρου A109 του ΕΚΑΒ από την Ανάφη ή του Αεροσκάφους PZL της Πολεμικής Αεροπορίας από τη Μυτιλήνη.

Πιο συγκεκριμένα όπως αναφέρει η εφημερίδα «Θεσσαλία» το προσωπικό της 1ης ΤΑΞΑΣ για τη χρονιά του 2017 συνείσφερε τα μέγιστα στον τομέα της κοινωνικής προσφοράς εκτελώντας:

- 459 αεροδιακομιδές ασθενών
- 1.406 ρίψεις αεροπυρόσβεσης.

Συμβολή στην ανάπτυξη της Μαγνησίας

Πέρα από τα αναμφισβήτητα δεδομένα της γενικότερης συμβολής της 1^{ης} ΤΑΞΑΣ που εδρεύει στο Στεφανοβίκειο Μαγνησίας η συνδρομή της σε τοπικό επίπεδο είναι ακόμα πιο σημαντική και αποτελεί κι αυτή μια επιβεβαίωση των μελετών για την συμβολή των στρατιωτικών μονάδων στην ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες εδρεύουν. Κι εδώ όμως όπως προκύπτει το οικονομικό αποτύπωμα βασίζεται κυρίως στην προσωπική κατανάλωση και γενικά τα έξοδα των στρατιωτικών της ΤΑΞΑΣ και σε μικρότερο βαθμό από τις προμήθειες μέσω των τοπικών επιχειρήσεων.

Το αεροδρόμιο Στεφανοβικείου αποτελεί από μόνο μια αναπτυξιακή υποδομή που σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες απαραίτητες, για τη λειτουργία της Μονάδος, δομές έρχεται να προστεθεί στο σύνολο των υποδομών της περιοχής που έχουν θετικό αντίκτυπο, αλλά και περιθώρια περαιτέρω αξιοποίησης. Μια σειρά επενδύσεων στις υποδομές πρόκειται να λάβουν χώρα στο Στεφανοβίκειο, για τη συγκεκριμένη αεροπορική Βάση υπάρχει η πρόθεση των Αμερικανικών Δυνάμεων να αποκτήσει στρατηγικό ενδιαφέρον καθώς πλέον αποτελεί μια μόνιμη Βάση τους με στόλο ελικοπτέρων να εδρεύει εκεί και μέρος του στελεχιακού δυναμικού της 101ης Combat Aviation Brigade να φιλοξενείται για τουλάχιστον ένα εξάμηνο κάθε έτος στον Βόλο. Σημειώνεται ότι οι αμερικανικές δυνάμεις που θα σταθμεύουν στην Ελλάδα, θα έχουν τρεις μόνιμες βάσεις και συγκεκριμένα τον ναύσταθμο της Σούδας στην Κρήτη, την αεροπορική βάση της Λάρισας για μαχητικά αεροπλάνα και drones και την αεροπορική βάση του Στεφανοβικείου για μαχητικά και μεταφορικά ελικόπτερα.

Οι υποδομές που θα κατασκευαστούν στη βάση του Στεφανοβικείου θα αφορούν στη στέγαση του προσωπικού και των ελικοπτέρων, χωρίς ωστόσο να αλλάξει το καθεστώς χρήσης της συγκεκριμένης βάσης, η οποία νομικά θα παραμείνει υπό τη διοίκηση του ελληνικού Στρατού.

Πρόσφατα σε άρθρο της Wall Street Journal γίνεται αναφορά στην περιοχή του Βόλου και την φιλοξενία Αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων για συνεκπαίδευση με τις Μονάδες της περιοχής τόσο με τους Πεζοναύτες, όσο και με την Αεροπορία Στρατού στην οποία αναπτύσσονται και βρίσκονται όλο και περισσότερα ελικόπτερα αλλά και στελέχη του Αμερικανικού Στρατού. Τα τελευταία χρόνια υπολογίζεται ότι στην περιοχή του Βόλου φτάνουν για διαμονή και εκπαίδευση τουλάχιστον 400 άτομα, πρόκειται για στρατιωτικό προσωπικό, τεχνίτες, ιπτάμενους και λοιπό προσωπικό της 101ης Combat Aviation Brigade. Η διαμονή τους στην περιοχή διαρκεί τουλάχιστον ένα εξάμηνο κάθε έτος και κατά τη διάρκεια αυτή τα ξένα στρατιωτικά στελέχη γίνονται παράλληλα με την εκπαίδευση τους μέλη της τοπικής κοινωνίας συμβάλλοντας σε πολύ μεγάλο βαθμό στην τοπική κατανάλωση και αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τη συνολική Ζήτηση Αγαθών και Υπηρεσιών στη Μαγνησία. Έτσι, η εκπαίδευση και η διαμονή ξένων Μονάδων στα πλαίσια των δραστηριοτήτων των τοπικών Στρατιωτικών Μονάδων της Μαγνησίας δημιουργεί μια σειρά από πολλαπλασιαστικά οφέλη τα οποία εκτείνονται και πέραν του στρατιωτικού σκέλους, προκύπτουν προφανή θετικά αποτελέσματα για την οικονομία και την τοπική αγορά τα οποία με τις κατάλληλες ενέργειες είναι εφικτό να εκμεταλλευτούν και να καλλιεργηθούν ώστε να λειτουργήσουν ως ένας μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης.

Η προσφορά της Αεροπορίας Στρατού από οικονομικής απόψεως - πέρα από τις σύγχρονες υποδομές που προσφέρει αναβαθμίζοντας την περιοχή του Στεφανοβικείου- σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας είναι υψηλή. Οι τοπικοί φορείς του Στεφανοβικείου αναφέρουν πως το στρατιωτικό προσωπικό της μονάδας, αλλά και οι στρατιώτες που θητεύουν στις Μονάδες αυτές της ΤΑΞΑΣ έχουν μια συνεισφορά στην οικονομίας της περιοχής της τάξεως του 10% του συνολικού προϊόντος. Μεγάλο είναι και το ποσοστό συνεισφοράς σε όλη την Μαγνησία καθώς στις συγκεκριμένες μονάδες εργάζεται πλήθος στελεχών της αεροπορίας στρατού με το 70% αυτών να κατοικεί στο Βόλο. Επομένως η στέγαση και τα μισθώματα που καταβάλλονται στους ιδιοκτήτες ακινήτων είναι ένα ποσό το οποίο σύμφωνα με υπολογισμούς ανέρχεται περίπου στις 700.000-800.000 ευρώ το χρόνο. Παράλληλα σημαντική είναι και η συνεισφορά τους στις τοπικές εμπορικές αγορές, καθώς πρόκειται για εργαζόμενους οι οποίοι παρόλο που μπορεί να μην έχουν πολύ υψηλούς μισθούς, το εισόδημα τους είναι σταθερό και κατά επέκταση σταθερή είναι και η συνεισφορά τους στην τοπική οικονομία. Φυσικά, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι το στελεχιακό δυναμικό των στρατιωτικών των Μονάδων Στεφανοβικείου από

οικονομικής απόψεως μετριέται πολλαπλασιαστικά, επειδή μαζί με το μεγαλύτερο σύνολο των στελεχών συνήθως υπάρχουν και οι οικογένειές τους με όλα τα τοπικά οφέλη που παράγονται από την ύπαρξή τους. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα οικονομικά στοιχεία για την προσφορά της 1^{ης} ΤΑΞΑΣ στην τοπική οικονομία, μιας και πρόκειται για στρατιωτική μονάδα και αρκετά δεδομένα είναι απόρρητα και δεν μπορούν να δημοσιοποιηθούν, εκτιμάται πως το όφελος που προκύπτει για τη Μαγνησία ξεπερνά ετησίως τα 7 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό είναι το πολλαπλασιαστικό όφελος που απορρέει από το στελεχιακό δυναμικό της στρατιωτικής μονάδας το οποίο είναι κατά βάση αμετάβλητο, γεγονός που δημιουργεί μια διαχρονική και σταθερή οικονομική συνδιαλλαγή με την τοπική οικονομία. Οι μισθοί των στελεχών και πολιτικού προσωπικού της ΤΑΞΑΣ μόνιμων κατοίκων Μαγνησίας υπολογίζεται ότι ξεπερνάει τα 4.000.000 ευρώ και είναι ακόμα περισσότερα αν προστεθούν και τα εισοδήματα των υπόλοιπων μελών των οικογενειών. Το δυναμικό των στρατιωτών, παρόλο που δεν είναι μικρό αριθμητικά, όμως σε καμία περίπτωση παρόμοιο με αυτό των Πεζοναυτών, δεν υπάρχουν ενδείξεις ισχυρής επιρροής του στην τοπική οικονομία καθώς οι περισσότεροι εξ αυτών είναι είτε κάτοικοι της περιοχής, επομένως η επίδρασή τους στην οικονομία δεν οφείλεται στην λειτουργία του στρατοπέδου, είτε είναι κάτοικοι γειτονικών Νομών και λόγω θέσης της ΤΑΞΑΣ και εγγύτητας σε αυτούς στις εξόδους μετακινούνται προς το τόπο κατοικίας τους χωρίς να συμμετέχουν ενεργά στην τοπική Ζήτηση και στην κατανάλωση.

Επιπλέον, παρατηρείται πως και ένα σημαντικό ποσοστό του δυναμικού δεν έχει μόνιμη κατοικία στην Μαγνησία, κι αυτό πάλι προκύπτει εκ της θέσεως του στρατοπέδου καθώς το Στεφανοβίκειο είναι προσβάσιμο από πολλές περιοχές της ευρύτερης Θεσσαλίας και σε συνδυασμό με τη σχετική μονιμότητα (λιγότερες μεταθέσεις, αποσπάσεις κλπ.) που προσφέρουν οι συγκεκριμένες Μονάδες της ΤΑΞΑΣ την καθιστούν μια στρατιωτική βάση με δυναμικό να μην σταθερό, αλλά προερχόμενο από πολλές περιοχές της συγκεκριμένης Περιφέρειας.

Εκτός όμως από τα οικονομικά οφέλη που πηγάζουν όπως ειπώθηκε από τους εργαζόμενους και λιγότερο από τους στρατιώτες θητείας η ΤΑΞΑΣ δεν παύει ως Στρατιωτική Μονάδα να έχει και οικονομική δραστηριότητα ως δημόσιος φορέας. Η 1^η ΤΑΞΑΣ ανά διαστήματα προχωρά και σε πλειοδοτικούς διαγωνισμούς για την πολυετή εκμίσθωση αγροτεμαχίων που έχει στην κατοχή της, σε μέρη πέριξ των εγκαταστάσεων της αλλά και στην υπόλοιπη περιοχή της Μαγνησίας. Κάθε μήνα επίσης δεκάδες συμβάσεις

προμηθειών με τη μορφή μειοδοτικών διαγωνισμών καλύπτονται από τοπικές επιχειρήσεις και βιομηχανίες. Οι ανάγκες που προκύπτουν από τη λειτουργία του στρατοπέδου έχουν διαρκή χαρακτήρα και περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα προμηθειών που αφορά από μηχανογραφικό εξοπλισμό, αρτοσκευάσματα, ελαιόλαδο, καφέ, είδη υγιεινής όπως επίσης πιο εξειδικευμένα είδη που έχουν να κάνουν με την δραστηριότητα των συνεργείων επισκευής και συντήρησης του στρατιωτικού εξοπλισμού.

Έτσι λοιπόν, οι βασικές προμήθειες που είναι αναγκαίες κυρίως για την καθημερινότητα από τα τρόφιμα κι άλλες πρώτες ύλες ως την παροχή ορισμένων υπηρεσιών και εξειδικευμένων αγαθών αποτελούν πηγές εισοδήματος για τους τοπικούς οικονομικά δρώντες.

3.3 Συνδρομή της 111 Πτέρυγας Μάχης Ν. Αγχιάλου στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας

Ιστορία

Η 111 Πτέρυγα Μάχης είναι μια από τις βασικές στρατιωτικές μονάδες της Πολεμικής Αεροπορίας και εδρεύει στην αεροπορική βάση της Νέας Αγχιάλου Μαγνησίας, νοτίως του Βόλου. Στο έμβλημά της απεικονίζονται 3 γλάροι, οι οποίοι συμβολίζουν την ειρηνική διάθεση, έχοντας ως φόντο 3 αεροσκάφη της Πολεμικής Αεροπορίας, σύμβολο μαχητικής ισχύος, που με τα ίχνη τους παραπέμπουν στον αριθμό 111 της Πτέρυγας με σύνθημα *«Ανδρείας εθέλωμεν κινδυνεύειν» (Επιθυμούμε να είμαστε ανδρείοι)*

Αποστολή της 111 ΠΜ σύμφωνα με το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας είναι η διατήρηση υψηλού βαθμού αποτελεσματικότητας και ετοιμότητας, με κατάλληλη οργάνωση, εκπαίδευση του προσωπικού και συντήρηση των μέσων-συστημάτων που διατίθενται, για ανάληψη και επιτυχή διεξαγωγή αεροπορικών επιχειρήσεων, οποτεδήποτε απαιτηθεί και σύμφωνα με τα ισχύοντα σχέδια. Είναι από τις καλύτερα εκπαιδευόμενες μονάδες καθώς οι πιλότοι που υπηρετούν στην 111 ΠΜ συμμετέχουν σχεδόν καθημερινά

σε αναγκαιότητες τουρκικών αεροσκαφών στο Αιγαίο. Συνολικά το προσωπικό που δουλεύει στη μονάδα είναι 1.300 άτομα.

Η 111 ΠΜ προσφέρει στην Μαγνησία μια σειρά από σύγχρονες και υψηλού επιπέδου υποδομές, αρχής γενομένης από το αεροδρόμιο. Το αεροδρόμιο της Νέας Αγχιάλου ξεκίνησε να κατασκευάζεται το 1950 και η διάρκεια των εργασιών ήταν 3 έτη, με την ολοκλήρωση του έργου μια υποδομή υψηλού επιπέδου και μεγάλης προστιθέμενης αξίας προστέθηκε στο δυναμικό της ευρύτερης περιοχής της Μαγνησίας, η οποία συνεχώς εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις συνθήκες κάθε περιόδου. Το συγκεκριμένο αεροδρόμιο τηρεί όλες τις προδιαγραφές του NATO ενώ παράλληλα διαθέτει τρεις από τους μεγαλύτερους διαδρόμους προσγείωσης-απογείωσης περιφερειακού αεροδρομίου. Έχει τη δυνατότητα στάθμευσης πέντε μεγάλων αεροσκαφών τύπου «Μπόινγκ 737» και 80 μικρών αεροσκαφών, δηλαδή οι υποδομές του είναι πολύ υψηλού επιπέδου προσδίδοντας όλα τα οφέλη που απορρέουν από κάτι τέτοιο για την Μαγνησία

Ως προς τη δημιουργία και την οργάνωση της Μονάδας η 111 ΠΜ είχε ως ιστορική αφετηρία την 111 ανεξάρτητη Σμηναρχία Μάχης, η συγκρότηση της οποίας χρονολογείται την ίδια χρονιά με την ολοκλήρωση του αεροδρομίου δηλαδή τον Αύγουστο του 1953. Εν συνεχεία, την 1^η Φεβρουαρίου 1954, δημιουργήθηκε η 111 Πτέρυγα Μάχης, η οποία ανήκε, διοικητικά και επιχειρησιακά, στο 28^ο ΑΤΑ. Είναι σημαντικό να τονιστεί πως η ίδρυση της 111 Πτέρυγας Μάχης συνέπεσε με την ένταξη της Ελλάδος στο NATO το 1952 και η τοποθέτησή της στην περιοχή της Μαγνησίας είναι άλλη μια απόδειξη της καίριας γεωγραφικής της θέσης .

Σήμερα στην 111ΠΜ είναι εγκατεστημένες 3 μοίρες:

1. η 330 Μοίρα (έτος συγκρότησης 1989),
2. η 341 Μοίρα (έτος συγκρότηση 1954),
3. η 347 Μοίρα (έτος συγκρότησης 1977).

Πιο συγκεκριμένα για τις 3 Μοίρες που συνθέτουν την 111 ΠΜ:

Στις 9-1-89 ξεκίνησε η λειτουργία της νεοσύστατης 330⁰ Μοίρας στην 111ΠΜ. Η 330⁰ είναι πρωταρχικά μοίρα αναχαίτισης με δευτερεύοντα ρόλο δίωξη και βομβαρδισμό.. Η παράσταση στο έμβλημα της είναι ένα γεράκι και ένας κεραυνός που διασχίζουν το

σκοτάδι. Τα αεροσκάφη που διαθέτει η μοίρα είναι τα F-16 C/D Block 30. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος εθνικών, πολυεθνικών και Νατοϊκών ασκήσεων.

Η 341⁰ βρίσκεται στην 111ΠΜ από το 1960 έως σήμερα. Το έμβλημα της απεικονίζει τους τέσσερις άσσους της τράπουλας και οι οποίοι διαπερνώνται μ' ένα βέλος, με ιδιαίτερη ακρίβεια, από το κέντρο τους. Το έμβλημα αποτυπώνεται σε σχήμα ρωμαϊκής ασπίδας με το υπόβαθρο να είναι μαύρο και κόκκινο χωρισμένο σε τέσσερα τμήματα. Το σχέδιο συμβολίζει ότι το χαρακτηριστικό κλήσης της Μοίρας «ΒΕΛΟΣ», εξομοιώνοντας τα φερόμενα όπλα, διαπερνά το «Καρέ των Άσπων» αποφασιστικά, με χαρακτηριστική ισχύ, αποφέροντας ένα διαμπερές και απόλυτα ακριβές πλήγμα στα κέντρα βάρους του εχθρού. Τα αεροσκάφη που υπηρετούν στη μοίρα είναι τα F-16 C/D Block 50. Ο ρόλος της είναι διπλός. Αναχαίτιση παντός καιρού και επίσης η καταστολή της εχθρικής αεράμυνας.

Η 347⁰ μοίρα ιδρύθηκε αρχικά το 1977 και το 1992 έπαψε να λειτουργεί. Το 1995 με απόφαση του Α.Α.Σ./ Ολομέλειας «περί επαναλειτουργίας της 347Μ με αεροσκάφη F-16C/D Block 50 (Fighting Falcon)», συγκροτήθηκε πάλι και οργανώθηκε στην 111 Πτέρυγα Μάχης. Τα έμβλημα της απεικονίζει στο κέντρο τα φτερά και το σπαθί του μυθικού ήρωα Περσέα, δεξιά ένα τμήμα από το εθνόσημο της Πολεμικής Αεροπορίας και αριστερά ένα αεροπλάνο σε πτήση. Σήμερα η δυναμική παρουσία της 347Μ στο ευαίσθητο χώρο του Αιγαίου μαζί με τις λοιπές Μοίρες αναχαίτισης, σε συνδυασμό με την ικανότητά της να επιχειρεί σε ρόλο βομβαρδισμού ημέρα, αλλά ειδικά νύκτα με τα σύγχρονα συστήματα – όπλα που φέρουν τα αεροσκάφη της, την κάνουν να ξεχωρίζει και το προσωπικό της να νιώθει υπερήφανο που υπηρετεί σ' αυτήν.

Τα αεροσκάφη που υπηρετούν και πλαισιώνουν τις μοίρες είναι τα F-16. Επίσης, παράλληλα, στα πλαίσια των επιχειρησιακών δράσεων της συγκεκριμένης Μονάδας λειτουργούν και δυο σχολεία εκπαίδευσης:

1. το Σμήνος Μετεκπαίδευσης (ΣΜΕΤ F-16 C/D),
2. το σχολείο Οπλικών Συστημάτων και Μέσων Επιφάνειας (ΣΟΣΜΕ).

Προσφορά στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας

Πολυποίκιλη είναι η προσφορά της 111 Πτέρυγας Μάχης στο οικονομικό κομμάτι σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας. Σύμφωνα με τοπικούς φορείς του Αλμυρού το στρατιωτικό προσωπικό της μονάδας συνεισφέρει στο ΑΕΠ σε επίπεδο Δήμου (Αλμυρού) σε ποσοστό τουλάχιστον 20%. Το μεγαλύτερο κομμάτι αφορά στη στέγαση και στα μισθώματα που καταβάλλονται στους ιδιοκτήτες ακινήτων, τόσο στον Αλμυρό, όσο και στον Βόλο. Πιο συγκεκριμένα περίπου 7 στους 10 στρατιωτικούς και ιδιαίτερα όσοι έχουν οικογένεια, προτιμούν τη διαμονή στην πόλη του Βόλου, που αποτελεί ένα αστικό περιβάλλον αρκετά μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό του Αλμυρού. Παράλληλα σημαντική είναι και η συνεισφορά τους στις τοπικές εμπορικές αγορές, ειδικά όσων οι οικογένειες διαμένουν εκτός των καταλυμάτων που βρίσκονται εντός του χώρου της μονάδας. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα οικονομικά στοιχεία για την προσφορά της 111 ΠΜ στην οικονομία του Νομού, καθώς πρόκειται για στρατιωτική μονάδα και αρκετά δεδομένα είναι απόρρητα και δεν μπορούν να δημοσιοποιηθούν, εκτιμάται πως το όφελος που προκύπτει για τη Μαγνησία ξεπερνά ετησίως τα πέντε εκατομμύρια ευρώ. Μεγάλο κομμάτι αυτών των δαπανών προέρχεται από στρατιωτικούς, οι οποίοι κατάγονται από διάφορες περιοχές της Μαγνησίας και διαμένουν ως επί το πλείστον στον Βόλο, συνεισφέροντας από την πλευρά τους στην αύξηση του τοπικού ακαθάριστου προϊόντος.

Το 2011, σύμφωνα με πηγές του γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, στα πλαίσια αναπροσαρμογών των Ενόπλων Δυνάμεων, με στόχο τον περιορισμό δαπανών και την εξοικονόμηση εθνικών πόρων αποφασίστηκαν μια σειρά από ενέργειες συρρίκνωσης Στρατιωτικών Μονάδων. Αυτό όπως αποδείχθηκε πέρα από την συρρίκνωση ορισμένων Μονάδων έδωσε ώθηση σε άλλες οι οποίες κλήθηκαν να αναπληρώσουν τις επιχειρησιακές τους δράσεις εντάσσοντας στο δυναμικό τους αφενός επιπλέον στελέχη και αφετέρου περισσότερα μαχητικά αεροσκάφη εξαιτίας αυτής της συμπύκνωσης των δραστηριοτήτων για εξορθολογισμό εθνικών δαπανών. Έτσι λοιπόν το 2011 η 111 Πτέρυγα Μάχης ενισχύθηκε ως αποτέλεσμα της κατάργησης της 346 μοίρας που υπαγόταν στην 110 Πτέρυγα Μάχης της Λάρισας. Τόσο τα δεκάδες στελέχη της Μοίρας όσο και τα αεροσκάφη F16 Block 30 μετατέθηκαν στη Νέα Αγχίαλο προσθέτοντας με αυτό τον τρόπο νέο πληθυσμό για την Μαγνησία, αλλά και περισσότερες υποδομές για να συστεγαστούν τα μαχητικά. Όπως φάνηκε από μετρήσεις των τοπικών επιμελητηρίων αυτό είχε μια μικρή αλλά αναγκαία οικονομική ώθηση στην ευρύτερη περιοχή καθώς αρκετά στελέχη

αποφάσισαν τη μόνιμη εγκατάσταση σε αυτή μαζί με τις οικογένειές τους αυξάνοντας σε μικρό βαθμό την τοπική Ζήτηση ακινήτων και την αύξηση της κατανάλωσης.

Προμήθειες και διαγωνισμοί της 111 ΠΜ

Εκτός όμως από τα οικονομικά οφέλη που πηγάζουν από τους εργαζόμενους αλλά και τους σμηνίτες θητείας η ΤΑΞΑΣ δεν παύει ως Στρατιωτική Μονάδα να έχει και οικονομική δραστηριότητα ως δημόσιος φορέας με ανάγκες για προμήθειες και γενικώς μιας σειράς από διαγωνισμούς για παροχές υπηρεσιών οι οποίες, εν πολλοίς καλύπτονται και εξυπηρετούνται από τοπικές επιχειρήσεις, βιοτεχνίες και βιομηχανίες.

Η 111 Πτέρυγα Μάχης ως μια από τις σημαντικότερες μονάδες της Πολεμικής Αεροπορίας στη χώρα, από άποψη στρατηγικού χαρακτήρα, καθώς αποτελεί ένα βασικό γρανάζι στην προστασία του Εθνικού Εναέριου Χώρου, συμπεριλαμβανομένης και της 135 Σμηναρχίας Μάχης της Σκύρου στο πεδίο του κεντρικού και βορείου Αιγαίου, έχει και αυξημένες ανάγκες αναφορικά με τις προμήθειες παντός είδους υλικών, προκειμένου να μη διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία των Μοιρών της. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιεί συνεχώς συνοπτικούς διαγωνισμούς, με εξωτερικούς προμηθευτές οι περισσότεροι των οποίων είναι ιδιώτες, ενώ περίπου ένα 10% είναι κρατικοί φορείς, όπως πανεπιστήμια κ.τ.λ.

Στο πλαίσιο αυτό αναζητείται η πιο συμφέρουσα οικονομική προσφορά, που δεν θα βαρύνει υπέρμετρα τα δημόσια ταμεία, αλλά και το αντικείμενο θα πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις που τίθενται από την πλευρά της μονάδας και αναγράφονται αναλυτικά στην κάθε προκήρυξη.

Παρατίθεται ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα προμήθειας υλικών από δημόσια υπηρεσία προς την 111 Πτέρυγα Μάχης:

«Έγκριση διάθεσης με συμβολικό τίμημα προϊόντων ξύλου από το Κρατικό Εργοστάσιο Κατεργασίας Ξύλου Καλαμπάκας, στην 111 Πτέρυγα Μάχης Ν. Αγχιάλου. ΣΧΕΤ.: α) Το με αριθμ. Φ.900/ΑΔ3400/Σ.1381/29.5.2014 αίτημα της 111 Π.Μ.. β) Το με αρ. πρωτ. 1316/101042/30.5.2014 έγγραφο του Δασαρχείου Αλμυρού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ Διαθέτουμε, με συμβολικό τίμημα, όπως αυτό καθορίζεται στην υπ' αριθμ. 94504/464/28.6.2004 Απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και

Τροφίμων, στην 111 Π.Μ. Ν. Αγχιάλου, από την παραγωγή του Ξυλουργικού Εργαστηρίου της Κρατικής Βιομηχανίας Ξύλου Καλαμπάκας, προς χρήση, για τις ανάγκες τους, όπως αυτές περιγράφονται στο ανωτέρω σχετικό αίτημά τους, τα παρακάτω προϊόντα ξύλου. Α/Α ΕΙΔΟΣ ΤΕΜΑΧΙΑ Κιόσκι 1 Υπαίθρια αποχωρητήρια 2 Τραπεζοπάγκοι 10 Πριστή ξυλεία 15 κ.μ. Η εν λόγω διάθεση θα γίνει με τους εξής όρους:

1. Με την προϋπόθεση τοποθέτησης πινακίδας σε εμφανή θέση των ξυλοκατασκευών, στην οποία να αναγράφεται ότι, η διάθεσή τους έγινε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
2. Η παράδοση των ξυλοκατασκευών θα γίνει στο Κρατικό Εργοστάσιο Κατεργασίας Ξύλου Καλαμπάκας, με την καταβολή του καθοριζόμενου τιμήματος, σύμφωνα με την αριθμ. 94504/464/28.6.2004 απόφαση Υ.Α.Α.Τ. και υπέρ του «Ειδικού Φορέα Δασών» του Πράσινου ταμείου του ΥΠΕΚΑ, στο λογαριασμό 26671/8 που τηρείται στην Τράπεζα Ελλάδας.
3. Η φόρτωση, μεταφορά και εγκατάσταση των ανωτέρω προϊόντων ξύλου από το Κρατικό Εργοστάσιο Κατεργασίας Ξύλου Καλαμπάκας θα γίνει με μέριμνα και δαπάνη της 111 Π.Μ. Νέας Αγχιάλου.
4. Η εν λόγω απόφαση ισχύει για μία διετία και δεν απαλλάσσει από τυχόν λοιπές άδειες που απαιτούνται από άλλες Αρχές και Υπηρεσίες (Πολεοδομία, Δασαρχείο, Αρχαιολογία κλπ.), για την εγκατάσταση των προαναφερθέντων ξυλοκατασκευών.
5. Το Δασαρχείο Αλμυρού, στο οποίο κοινοποιείται η παρούσα, θα αναφέρει στη Διεύθυνσή μας ότι οι εν λόγω ξυλοκατασκευές εγκαταστάθηκαν και χρησιμοποιούνται για το σκοπό τον οποίο διατέθηκαν.»

Στην πλειοψηφία όμως των διαγωνισμών στους οποίους προχωρά η 111 Πτέρυγα Μάχης, οι προμηθευτές είναι ιδιώτες, όχι μόνο από τη Μαγνησία, αλλά και από άλλες περιοχές της Ελλάδας. Σκοπός είναι να επιλεγεί η ποιοτικότερη και κυρίως η οικονομικότερη προσφορά που θα γίνει, και μόνο όταν το ποσό που προσφέρεται από κάποιον ιδιώτη είναι περισσότερο συμφέρον ή η αξία της προσφοράς είναι πανομοιότυπη για δύο που συμμετέχουν στον διαγωνισμό, θα ανατεθεί στην επιχείρηση που δηλώνει ως

έδρα τη Μαγνησία. Σε δεύτερο χρόνο εξετάζονται και οι αντίστοιχες επιχειρήσεις που προέρχονται από την υπόλοιπη Θεσσαλία. Οι προκηρύξεις των διαγωνισμών αφορούν προμηθευτές απ' όλη τη χώρα και μάλιστα χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που παρατίθεται και αφορά ανακοίνωση μέσω ανάρτησης στην ιστοσελίδα του Επιμελητηρίου Κυκλάδων:

Φορέας:	111 Πτέρυγα Μάχης - Τμήμα Οικονομικού
Ταχ. Δ/ση:	Αεροπορική Βάση Ν.Αγχιάλου, Αλμυρός Μαγνησίας τκ 37100
Τηλέφωνο:	24280 45056 - 24280 45099
Email	odysseas.papastamou@haf.gr
Url	www.haf.gr/

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Θέμα Διακήρυξης:	Συνοπτικό Διαγωνισμό (Δ.01/18) σε ένα στάδιο σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 117 του Ν. 4412/16, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή (χαμηλότερη τιμή ανά είδος), για την προμήθεια Ελαιόλαδου και Ηλιέλαιου για κάλυψη αναγκών 111ΠΜ
Ημερομηνία Διενέργειας:	27/09/2018
Προθεσμία Υποβολής Προσφορών:	27/09/2018
Προϋπολογισμός:	31.000,00 € (πλέον ΦΠΑ)

Οι ανάγκες της μονάδας είναι διαρκείς και περιλαμβάνουν ένα ευρύτατο φάσμα προμηθειών που αφορά από καφέ, μηχανογραφικό εξοπλισμό, αρτοσκευάσματα, ελαιόλαδο, όπως επίσης πιο εξειδικευμένα είδη που έχουν να κάνουν με βιομηχανικά υγρά και αέρια, ελαστικά κ.α. Η 111 ΠΜ ανά διαστήματα προχωρά και σε πλειοδοτικούς αυτή τη φορά διαγωνισμούς για την πολυετή εκμίσθωση αγροτεμαχίων που έχει στην κατοχή της, σε μέρη πέριξ, αλλά και εντός του αεροδρομίου της Νέας Αγχιάλου.

Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα αναφορικά με τους παραπάνω διαγωνισμούς είναι τα εξής:

- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει πρόχειρο πλειοδοτικό διαγωνισμό σε ευρώ, με διενέργεια διαπραγματεύσεων, για την εκμίσθωση προς καλλιέργεια 3.374,91 στρεμμάτων από τους ελεύθερους χώρους του Α/Δ Αγχιάλου, για χρονικό διάστημα από 01/01/17 έως 31/12/20.
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης ανακοινώνει τη διενέργεια δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού με διενέργεια διαπραγματεύσεων, στα γραφεία της 111ΠΜ (Ν. Αγχιάλος), για την εκμίσθωση προς καλλιέργεια 177 στρεμμάτων από τους ελεύθερους χώρους του Α/Δ Λαμίας, για χρονικό διάστημα από 1/9/2016 έως 31/8/2020, που θα μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος.(21/9/2016).
- Ανακοινώνεται ότι την 09.05.2019 ημέρα Πέμπτη και ώρα 11.00 πμ, θα διενεργηθεί στα γραφεία της 111 ΠΜ (Αγχιάλος Βόλου), δημόσιος πλειοδοτικός διαγωνισμός με έγγραφες ανοικτές προσφορές, που θα συνεχισθεί με προφορικές, για την εκμίσθωση για βοσκή, 107 στρεμμάτων από τους ελεύθερους χώρους του Α/Δ Αγχιάλου (περιοχή Μαγούλας), για χρονικό διάστημα από 01.09.2019 μέχρι 31.08.2023, που θα μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη χρόνο μετά από αίτηση του μισθωτή και έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου ΜΤΑ.
- Ανακοινώνεται ότι την 25.10.2016 ημέρα Τρίτη και ώρα 11.00 πμ, θα διενεργηθεί στα γραφεία της 111 ΠΜ (Αγχιάλος Βόλου), δημόσιος πλειοδοτικός διαγωνισμός με έγγραφες ανοικτές προσφορές, που θα συνεχισθεί με προφορικές, για την εκμίσθωση προς καλλιέργεια 3.374,91 στρεμμάτων από τους ελεύθερους χώρους του Α/Δ Αγχιάλου, για χρονικό διάστημα από 01.01.2017 έως 31.12.2020, που θα μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος μετά από αίτηση του μισθωτή και έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου ΜΤΑ.

Εκτός όμως από την ίδια τη Μονάδα διαγωνισμούς που έχουν να κάνουν με την προμήθεια διαφόρων ειδών προκηρύσσουν και άλλες Υπηρεσίες της Πολεμικής Αεροπορίας, για να χρησιμοποιηθούν από την 111 Πτέρυγα Μάχης.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το εξής:

- Το Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας διακηρύσσει διαγωνισμό έργου «Κατασκευή Αντλιοστασίων και Δεξαμενών Ύδρευσης στην 111ΠΜ» (111ΠΜ-17-01) με ανοικτή διαδικασία με το σύστημα προσφοράς επιμέρους ποσοστών έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας. Η συνολική αξία του έργου εκτιμάται στα 314.516 ευρώ. (7/3/2018).

Αλλά και τα παρακάτω:

- Η Υπηρεσία Προμηθειών Πολεμικής Αεροπορίας (ΥΠ/ΠΑ) προκηρύσσει ηλεκτρονικό ανοιχτό διαγωνισμό με σκοπό τη σύναψη σύμβασης για την χρηματοδοτική μίσθωση (financial leasing) δέκα (10) ημιφορτηγών οχημάτων διπλής καμπίνας (4X2), με ωφέλιμο φορτίο έως 1,5 τόνο για χρονική διάρκεια πέντε (5) ετών, με δικαίωμα αγοράς από την Υπηρεσία μετά τη λήξη της μισθωτικής περιόδου προς κάλυψη αναγκών της 111 ΠΜ και κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή (δηλαδή την χαμηλότερη τιμή). Η αξία ανέρχεται σε 221.773 ευρώ. (4/1/2019).
- Η 111 ΠΜ προκηρύσσει συνοπτικό διαγωνισμό σε ένα στάδιο με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με κριτήριο μόνο την τιμή ανά είδος, για την Προμήθεια Καφέ Τύπου Espresso (ARABICA 100%) σε κόκκους (συσκευασία εμπορίου) με την υπογραφή σύμβασης διάρκειας ενός (1) έτους με δυνατότητα ανανέωσής της για ακόμη ένα (1), με τους ίδιους όρους και τιμές κατόπιν συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών. Η αξία ανέρχεται σε 29.400 ευρώ.(11/2/2019)
- Η 111ΠΜ προκηρύσσει συνοπτικό διαγωνισμό σε ένα (1) στάδιο, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με κριτήριο μόνο την τιμή ανά τμήμα, για την προμήθεια μηχανογραφικού εξοπλισμού (H/Y, Οθόνες H/Y, Laptop 15”),

συνολικής εκτιμώμενης αξίας εβδομήντα τεσσάρων χιλιάδων ενενήντα Ευρώ (74.090,00€), συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.(15/10/2018)

- Η 111 ΠΜ προκηρύσσει συνοπτικό διαγωνισμό σε ένα στάδιο, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές σε ευρώ, για την προμήθεια Ελαιόλαδου (εξαιρετικά παρθένου) και Ηλιέλαιου, προς κάλυψη των αναγκών του Σμήνους Τροφοδοσίας και της Λέσχης Αξκών της Πτέρυγας. Η συνολική εκτιμώμενη αξία ανέρχεται στα 31.000 ευρώ. (12/9/2018)
- Η 111ΠΜ καλεί τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τις ενώσεις προμηθευτών, τους συνεταιρισμούς και τις κοινοπραξίες προμηθευτών, να υποβάλλουν τις προσφορές τους για την προμήθεια Άρτου και Διαφόρων Ειδών Αρτοσκευασμάτων-Σφολιάτας, προς κάλυψη αναγκών της Μονάδας, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή (χωρίς ΦΠΑ), ανά είδος, για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους, εκτιμώμενης ετήσιας προϋπολογισθείσας αξίας ποσού ευρώ έντεκα χιλιάδων οκτακοσίων (11.800,00€) συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος . (10/3/2018)
- Η 111ΠΜ προκηρύσσει Συνοπτικό διαγωνισμό σε ένα στάδιο, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 117 του Ν. 4412/16, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με κριτήριο μόνο την τιμή για την προμήθεια αγαθών θέματος προς κάλυψη αναγκών της Μονάδος. Η προϋπολογισθείσα αξία της δαπάνης ανέρχεται σε ποσό Ευρώ τριάντα χιλιάδων (30.000,00), συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, κρατήσεων και λοιπών εξόδων που προβλέπονται στη διακήρυξη. (7/12/2017)
- Η 111ΠΜ καλεί τους οικονομικούς φορείς, να υποβάλλουν τις προσφορές τους για την Προμήθεια Άρτου και Διαφόρων Ειδών Αρτοσκευασμάτων που καθορίζονται στη διακήρυξη, προς κάλυψη αναγκών 111 ΠΜ, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή (χωρίς ΦΠΑ), ανά είδος, για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους, εκτιμώμενης ετήσιας προϋπολογισθείσας αξίας ποσού ευρώ δεκατεσσάρων χιλιάδων εκατόν εβδομήντα πέντε (14.175,00€) συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ (30/11/2017)

- Η 111ΠΜ καλεί τους Οικονομικούς Φορείς να υποβάλλουν τις προσφορές τους για την προμήθεια Καφέ τύπου Espresso (ARABICA 100%) σε κόκκους (συσκευασία εμπορίου), προς κάλυψη αναγκών της Μονάδας, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή (χωρίς ΦΠΑ), για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους, εκτιμώμενης ετήσιας προϋπολογισθείσας αξίας ποσού ευρώ δεκαέξι χιλιάδων (16.000,00 €) συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης. (20/11/2017)
- Η 111ΠΜ καλεί τους οικονομικούς φορείς, να υποβάλλουν τις προσφορές τους για την προμήθεια εμφιαλωμένων φυσικών (μεταλλικών) νερών προς κάλυψη αναγκών της Μονάδας, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή (χωρίς ΦΠΑ), ανά είδος CPV, για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους, εκτιμώμενης ετήσιας προϋπολογισθείσας αξίας ποσού ευρώ δέκα τεσσάρων χιλιάδων επτακοσίων πενήντα (14.750,00 €) συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. (16/11/2017)
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει συνοπτικό διαγωνισμό σε ένα στάδιο με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με κριτήριο μόνο την τιμή για την προμήθεια υλικών θέματος (συσκευές συμπίεσης αζώτου υψηλής πίεσης) προς κάλυψη αναγκών της Μονάδας. Η αξία ανέρχεται σε 50.000 ευρώ. (20/10/2017)
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει τον επαναληπτικό συνοπτικό διαγωνισμό Δ.05/17 σε ένα στάδιο, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με κριτήριο μόνο την τιμή για την προμήθεια αγαθών θέματος προς κάλυψη αναγκών της Μονάδας. Η προϋπολογισθείσα αξία της δαπάνης ανέρχεται σε ποσό Ευρώ εξήντα πέντε χιλιάδων (65.000,00), συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, κρατήσεων και λοιπών εξόδων που προβλέπονται στη διακήρυξη. (19/5/2017)
- Συνοπτικός επαναληπτικός διαγωνισμός με τροποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών για την προμήθεια Η/Υ και λοιπού μηχανογραφικού εξοπλισμού προς κάλυψη αναγκών Π.Α. Η αξία ανέρχεται σε 43.700 ευρώ (11/4/2017)

- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό σε ευρώ, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, για την προμήθεια ελαστικών επισώτρων επιχειρησιακών οχημάτων. Η προϋπολογισθείσα δαπάνη της προμήθειας είναι 66.960,00€, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ και κρατήσεων. (21/6/2016)
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει πρόχειρο πλειοδοτικό διαγωνισμό σε ευρώ, με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και δικαίωμα συνέχισης με προφορικές προσφορές, για την ανάδειξη πλειοδότη κοπής και αποκομιδής αυτοφυούς χόρτου μονάδας. Η αξία ανέρχεται σε 1200 ευρώ. (12/4/2016)
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης ανακοινώνει την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την Προμήθεια Βιομηχανικών Υγρών και Αερίων για κάλυψη αναγκών της 111ΠΜ. Η αξία ανέρχεται σε 20.000 ευρώ. (12/2/2016)
- Η 111 Πτέρυγα Μάχης προκηρύσσει πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές και με κριτήριο κατακύρωσης το χαμηλότερη τιμή ανά είδος, για την προμήθεια νωπών κρεάτων προς κάλυψη αναγκών τροφοδοσίας και λέσχης Αξ/κων 111ΠΜ. Η αξία ανέρχεται σε 64.410 ευρώ. (8/2/2016)
- Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος υπ' αριθμ. 2/16, για την προμήθεια τυροκομικών προϊόντων, προς κάλυψη αναγκών της 111 Πτέρυγας Μάχης. Η αξία ανέρχεται σε 14.620 ευρώ (5/1/2016)
- Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος υπ' αριθμ. 1/16, για την προμήθεια φρέσκων οπωροκηπευτικών, προς κάλυψη αναγκών της 111 Πτέρυγας Μάχης. Η αξία ανέρχεται σε 16.000 ευρώ. (5/1/2016)

Η κοινωνική προσφορά της Μονάδας

Εκτός από τη σημαντική συνδρομή στη βελτίωση της τοπικής οικονομίας, η 111 ΠΜ έχει να επιδείξει και αξιοπρόσεκτο κοινωνικό «πρόσωπο» στηρίζοντας τις τοπικές κοινωνίες, τόσο στον Αλμυρό, όσο και στον Βόλο πραγματοποιώντας διάφορες δράσεις.

Ειδικότερα μαθητεία στην 111 Πτέρυγα Μάχης σχεδιάζεται να πραγματοποιήσουν απόφοιτοι του ΕΠΑΛ Αλμυρού στο πλαίσιο της συνεργασίας που υπάρχει ανάμεσα στην διεύθυνση του σχολείου και στην διοίκηση της 111 ΠΜ. Οι τρεις ειδικότητες που θα απασχοληθούν οι απόφοιτοι, είναι ψυκτικών, οχημάτων και ηλεκτρολόγων. Η μαθητεία αφορά την εννεάμηνη εργασία του απόφοιτου ΕΠΑΛ σε υπηρεσία του Δήμου, του Δημόσιου ή στον ιδιωτικό τομέα. Οι μηνιαίες αποδοχές κυμαίνονται γύρω στα 350 ευρώ και υπάρχει ασφάλιση. Για τέσσερις μέρες οι απόφοιτοι εργάζονται στη δημόσια ή την ιδιωτική επιχείρηση και για μια μέρα κάνουν μαθήματα στο σχολείο.

Κοινωνικές εκδηλώσεις για την ενίσχυση τοπικών ιδρυμάτων, αλλά και την ψυχαγωγία των ανθρώπων που φιλοξενούνται σε αυτά σχεδιάζονται συχνά από την διοίκηση και το προσωπικό της 111 Πτέρυγας Μάχης Αγκιάλου. Η Διοίκηση του Ιδρύματος “Ορφανοτροφείο Βόλου” επίσης έχει απευθύνει πολλές φορές ευχαριστήρια προς την διοίκηση της για την προσφορά ενός πλήρους γευμάτων στα παιδιά.

Στις 3/9/2015, εκπρόσωπος της 111 Πτέρυγας Μάχης, επισκέφτηκε το Ορφανοτροφείο Βόλου, για να παραδώσει εκ μέρους ολόκληρης της μονάδας, 3 τραπέζικα βιβλιάρια, σε 3 τροφίμους του Ιδρύματος που ενηλικιώθηκαν. Οι τραπέζικοι λογαριασμοί εκδόθηκαν με πρωτοβουλία της Διοίκησης και του προσωπικού της μονάδας, χρόνια πριν, με σκοπό να συγκεντρώνονται χρήματα από φιλανθρωπικές εκδηλώσεις για τη στήριξη των παιδιών. Οι ενήλικοι πλέον τρόφιμοι του Ιδρύματος, παρέλαβαν προσωπικά, τα βιβλιάρια τους. Σύμφωνα με ανακοίνωση, «αρωγός των προσπαθειών μας, εδώ και πολλά χρόνια η 111 Πτέρυγα Μάχης βρίσκεται δίπλα στα παιδιά του Ορφανοτροφείου και τα στηρίζει με κάθε τρόπο.

3.4 Συνδρομή του 304 Προκεχωρημένου Εργοστάσιου Βάσης στην τοπική οικονομία της Μαγνησίας

Το 304 Προκεχωρημένο Εργοστάσιο Βάσης (304 ΠΕΒ) είναι άλλη μια Στρατιωτική Μονάδα που εδρεύει στη Μαγνησία, πιο συγκεκριμένα η τοποθέτησή του έχει γίνει έξω από τον αστικό ιστό όπως συμβαίνει και με τους υπόλοιπους σχηματισμούς της περιοχής, εκτός των Πεζοναυτών. Βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Γεωργίου Βελεστίνου και αποτελεί ένα σύγχρονο εργοστάσιο του Ελληνικού Στρατού με σημαντικό έργο και προσφορά στο σύνολο του στρατεύματος με κύριο έργο την ανακατασκευή αρμάτων μάχης, αλλά και σαφές αποτύπωμα τοπική οικονομία λόγω των δραστηριοτήτων του. Το εργοστάσιο που είναι το μοναδικό στο είδος του στον Ελληνικό Στρατό, αποτελεί το μεγαλύτερο στρατιωτικό εργοστάσιο. Συμβάλλει αποφασιστικά στην επαύξηση της μαχητικής ικανότητας και επιχειρησιακής λειτουργίας του Στρατού, μέσω της συντήρησης του αρματικού δυναμικού και πλήθους ερευνητικών προγραμμάτων και αποτελεί ταυτόχρονα, από την ίδρυσή του, πνεύμονα οικονομικής ζωής για την ευρύτερη περιοχή.

Ιστορία

Η ιδέα κατασκευής του εργοστασίου με κύριο έργο την ανακατασκευή αρμάτων του Ελληνικού Στρατού ξεκίνησε ως αποτέλεσμα εισηγήσεων και προτάσεων που υπήρχαν στους κύκλους των Ενόπλων Δυνάμεων, ωστόσο καθοριστικής σημασίας για την δημιουργία του ήταν οι ενέργειες του Διοικητή του 20ου ΤΣΥ, το καλοκαίρι 1967. Σύμφωνα με το Γενικό Επιτελείο Στρατού με την Φ.049/ 732381/19 Ιαν 68/ΓΕΣ/40 ΕΓ αποφασίστηκε η ανέγερση του 304 ΠΕΒ σε μια έκταση 500 στρεμμάτων στην περιοχή Αγίου Γεωργίου Βελεστίνου παρακείμενα της οδού Βόλου – Λάρισας.

Η κατασκευή του εργοστασίου ήρθε έπειτα από εμπειριστατωμένη μελέτη του Τεχνικού Σώματος η οποία συντάχθηκε λίγο μετά την αρχική σύλληψη της ιδέας. Το 1971 ξεκίνησε η ανέγερσή του από την εταιρεία «Αθηναϊκή Τεχνική» υπό την επίβλεψη της 735 Διεύθυνσης Στρατιωτικών Έργων δίνοντας παράλληλα πολλές νέες θέσεις εργασίας σε κατοίκους της περιοχής και 1 χρόνο αργότερα, στις 5 Οκτωβρίου 1972, έγινε η θεμελίωση του Εργοστασίου. Ήδη από την περίοδο ανέγερσης του έτρεχαν παράλληλα οι εξελίξεις σχετικά με την στελέχωσή του, τις διαδικασίες επιλογής και εκπαίδευσης του προσωπικού

που θα το στελέχωνε και έτσι από το 1972 έγινε η συγκρότηση ενός πυρήνα έμπειρων αξιωματικών Τεχνικού με την ταυτόχρονη εγκατάσταση του κατάλληλου εξοπλισμού στο Εργοστάσιο. Τον Ιανουάριο του 1974 άρχισε η παραγωγική διαδικασία και μέσα σε ένα εξάμηνο έγινε η ανακατασκευή του πρώτου άρματος. Εν συνεχεία :

- Το έτος 1975 άρχισε η ποσοτική και ποιοτική παραγωγή.
- Τον Ιανουάριο του 1976 άρχισε η επέκταση των υπαρχόντων συνεργείων (συγκροτημάτων ισχύος, σκαφών, πύργων – πυροβόλων και μηχανουργείου). Τον Απρίλιο του ίδιου έτους άρχισε η κατασκευή του συνεργείου ερπυστριών – τροχών, το Μάιο αυξήθηκαν οι δυνατότητές του με την κατασκευή νέων συνεργείων (ερπυστριών – τροχών, μικρών συγκροτημάτων, οπτικοηλεκτρονικών, αναγομώσεως ελαστικών οχημάτων και δοκιμαστηρίου κινητήρων αρμάτων), τον Ιούνιο άρχισε η κατασκευή του οικισμού διαμονής του προσωπικού.
- Τον Αύγουστο του 1978 άρχισε η κατασκευή της στοάς βλητικών δοκιμών και του νέου στίβου δοκιμής αρμάτων.
- 1979: Αρχή λειτουργίας του συνεργείου ερπυστριών – τροχών.
- 1988: Αρχή λειτουργίας του συνεργείου μικρών συγκροτημάτων.
- 1991: Αρχή λειτουργίας του συνεργείου οπτικοηλεκτρονικών.
- 1993: Αρχή λειτουργίας του συνεργείου αναγομώσεως ελαστικών οχημάτων και εκσυγχρονισμός αρμάτων M48A5 με σύστημα ελέγχου πυρός MOLF και σταθεροποίηση.
- 2001: Ολοκλήρωση κατασκευής και έναρξη λειτουργίας του συνεργείου νέων δοκιμαστηρίων κινητήρων, κιβωτίων ταχυτήτων και συγκροτημάτων ισχύος.
- 2002: Έναρξη λειτουργίας ρευστομηχανικής κλίνης.

Αποστολή

Η αποστολή των Στρατιωτικών Εργοστασίων συνίσταται στην εξυπηρέτηση των αναγκών των ΕΔ με την αξιοποίηση, παραγωγή και κατασκευή προϊόντων ή προσφορά

υπηρεσιών, με σκοπό την τήρηση υψηλού βαθμού επιχειρησιακής ετοιμότητας και τον περιορισμό των αμυντικών δαπανών. Τα Στρατιωτικά Εργοστάσια ικανοποιούν άμεσες και επιτακτικές ανάγκες επισκευών Οπλικών Συστημάτων, Κυρίων Υλικών, Μεγάλων Συγκροτημάτων, καθώς και παραγωγής-μεταποίησης προϊόντων απαραίτητων για τον εφοδιασμό και ένδυση-υπόδηση του ΕΣ. Παρέχουν εξοικονόμηση πόρων στην Υπηρεσία από επισκευές-αξιοποιήσεις υλικών επιτόπου αντί αυτά να προωθηθούν σε οίκους εξωτερικού με υψηλό κόστος και μεγάλο χρόνο μη διαθεσιμότητας. Επιπρόσθετα, η λειτουργία των Στρατιωτικών Εργοστασίων επιδρά στην ελεύθερη αγορά με αποτέλεσμα τη συμπίεση των τιμών εμπορίου των υλικών εργοστασίων. Σε περίπτωση επιχειρήσεων ή κρίσης, τα Στρατιωτικά Εργοστάσια θα αποτελέσουν βασικό πυρήνα όπου θα στηριχθεί η βιομηχανική κινητοποίηση.

Ειδικότερα, όπως αναφέρει η Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση Υποστήριξης Στρατού (2012), το οικονομικό όφελος που προέκυψε για την Υπηρεσία από το 304 ΠΕΒ, σε σχέση με ιδιωτικούς φορείς κατά το έτος 2012 ήταν 6.146.306 ευρώ με το κόστος του εργοστασίου να ανέρχεται στα 11.634.446 ευρώ έναντι 17.780.752 ευρώ το κόστος ιδιωτικού φορέα αναδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο την ιδιαίτερη συνεισφορά του 304 ΠΕΒ στην εξοικονόμηση πόρων.

Οι δραστηριότητες του 304 ΠΕΒ είναι ιδιαίτερα εξειδικευμένες και απαιτούν την άρτια και τεχνολογική εκπαίδευση του προσωπικού του γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη ενός πολύ παραγωγικού συνόλου που προσφέρει στα πλαίσια της λειτουργίας του εργοστασίου, αλλά και έξω από αυτό. Μερικές από τις δραστηριότητές του:

- Επισκευές-ανακατασκευές-εκσυγχρονισμοί αρμάτων
- Αποβουλκανισμός-Βουλκανισμός πελμάτων- πεδίων ερπυστριών
- Κατασκευές ανταλλακτικών, ειδικών εργαλείων, ιδιοσυσκευών
- Ποιοτικός έλεγχος των υλικών
- Διακριβώσεις οργάνων ελέγχου των Μονάδων ΣΞ
- Εκπονήσεις μελετών, που αφορούν τροποποιήσεις τεχνικών υλικών, καθώς και εκδόσεις Τεχνικών Περιγραφών-Προδιαγραφών
- Εργασίες βαριάς βιομηχανίας, εξειδικευμένες εργασίες και επιστημονικές εργασίες

Εκτός των βασικών δραστηριοτήτων στο 304 ΠΕΒ πραγματοποιούνται και μια σειρά καινοτόμων δράσεων ως προς την παραγωγή στρατιωτικού εξοπλισμού οι οποίες είναι μοναδικές και έχουν καταδείξει το εργοστάσιο ως ένα από τα παραγωγικότερα του Ελληνικού Στρατού.

Μερικές από τις καινοτόμες κατασκευές είναι η :

- αναβάθμιση αναδιπλούμενων γεφυρών Γ/Φ αρμάτων LEO1 BIBBER από κλάση 50 σε κλάση 70, για την υποστήριξη των αρμάτων κλάσης 70 (LEO2HEL), με σημαντικό οικονομικό όφελος για την Υπηρεσία, καθόσον δεν απαιτείται η προμήθεια γεφυρών κλάσης 70, κάτι που θα εκτίνασσε το κόστος στα 2.000.000 ευρώ περίπου για κάθε μία καινούργια.
- τροποποίηση του πυροβόλου άρματος μάχης LEO2A4 από 120mm σε 105mm. Είναι μια καινοτόμος τροποποίηση η μελέτη και η εφαρμογή της οποίας έγινε αποκλειστικά από το προσωπικό του 304 ΠΕΒ καθιστώντας το άρμα εκπαιδευτικό για χρήση από τα Πεδία Βολής και όλο αυτό με ταυτόχρονη δυνατότητα για επαναφορά του άρματος σε επιχειρησιακή κατάσταση. Το όλο εγχείρημα έφερε πολύ μεγάλο οικονομικό όφελος για τον Ελληνικό Στρατό.
- μετατροπή άρματος LEO1GR σε πυροσβεστικό, με την τοποθέτηση δεξαμενής νερού χωρητικότητας 12 τόνων και κατάλληλης πυροσβεστικής συλλογής. Το ερπυστριοφόρο πυροσβεστικό θα παρέχει αυξημένες δυνατότητες, όσον αφορά την πρόσβαση σε δύσβατες περιοχές για κατάσβεση πυρκαγιών Πεδίων Βολής.

Υποδομές

Όλες αυτές οι δραστηριότητες απαιτούν και την κατάλληλη υποδομή για την άμεση και ορθή διεκπεραίωσή τους. Ως γνωστόν οι υποδομές είναι ένας από τους πυλώνες ανάπτυξης για μια περιοχή και το 304 ΠΕΒ από μόνο αποτελεί μια σύγχρονη υποδομή με υψηλές παραγωγικές ικανότητες οι οποίες μπορούν με τον κατάλληλο σχεδιασμό να λειτουργήσουν με πολλαπλασιαστικό όφελος αφενός για τον Ελληνικό Στρατό σε γενικό

επίπεδο, αφετέρου για την τοπική οικονομία της Μαγνησίας. Η υψηλή εξειδίκευση τόσο του στρατιωτικού προσωπικού όσο και του πολιτικού προσωπικού που εργάζεται στο εργοστάσιο, έχει καταστήσει το 304 ΠΕΒ ως ένα καινοτόμο και πρωτοπόρο για την ελληνική επικράτεια παραγωγικό φορέα στην ανακατασκευή αρμάτων και έχει δώσει στρατηγικό πλεονέκτημα στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις. Αυτό το εξειδικευμένο προσωπικό σε συνδυασμό με τις υλικοτεχνικές υποδομές επιφέρουν μια σειρά από οικονομικά οφέλη τόσο για την περιοχή του Βελεστίνου όσο και ολόκληρης της Μαγνησίας.

Ωστόσο η παραγωγή δεν αγγίζει το μέγιστο δυνατό καθώς υπάρχουν και σημαντικές ελλείψεις κάτι που κρατάει πίσω την παραγωγική διαδικασία και κατά επέκταση μειώνει τις οικονομικές εισροές από τοπικές βιομηχανικές Μονάδες. Οι τοπικές βιομηχανικές Μονάδες της Μαγνησίας (χαλυβουργία ΑΓΕΤ κλπ) στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό από την παραγωγική δραστηριότητα του 304 ΠΕΒ και αυτό επιφέρει ένα σημαντικό οικονομικό αποτέλεσμα, καθώς στις τοπικές Βιομηχανικές Μονάδες εργάζονται ντόπιοι κάτοικοι.

Η δυνητική παραγωγή λοιπόν του Εργοστασίου είναι πάνω από την πραγματική γεγονός που δημιουργεί ένα παραγωγικό κενό αρνητικό που επηρεάζει άμεσα και την τοπική οικονομία.

Πίνακας 3.1	
Δυνητική Παραγωγή 304 ΠΕΒ	
Άρματα (ισοδύναμο άρμα σειράς LEO1)	120
Κινητήρες Αρμάτων	60*
Κιβώτια Ταχυτήτων	25*
Πέδιλα- Πέλματα Ερπυστριών	60.000*
Τροχοί Αρμάτων	4.500

* πέραν των ήδη τοποθετούμενων στα άρματα της ανακατασκευής

ΠΗΓΗ: Γενικό Επιτελείο Στρατού

Πίνακας 3.2	
Παραγωγή 304 ΠΕΒ	
Αρματα Μάχης	104
Πέδιλα Ερπυστριών	17.962
Πέλματα	7.131
Τροχοί Ερπυστριών	2.280
Μεγάλα Συγκροτήματα Κινητήρες	79
Μικρά Συγκροτήματα	570
Οπτικά Όργανα	211

ΠΗΓΗ: Γενικό Επιτελείο Στρατού

Οικονομική συμβολή στην τοπική ανάπτυξη

Το 304 ΠΕΒ αποτελεί πνεύμονα οικονομικής ζωής ιδιαίτερα για την περιοχή του Αγίου Γεωργίου στο Βελεστίνο, αλλά και σε ένα μικρό βαθμό συνδέεται και με την οικονομική ζωή του Βόλου. Το εργοστάσιο είναι μια υποδομή που προσθέτει με την ύπαρξή του μια ξεχωριστή χροιά στο σύνολο των Στρατιωτικών Μονάδων της περιοχής και μέσα από τους κατάλληλους σχεδιασμούς είναι ικανό να δώσει ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη της Μαγνησίας.

Παρόλα αυτά όπως φαίνεται και με αυτή τη Στρατιωτική Μονάδα το τελικό της οικονομικό αποτύπωμα στην περιοχή διακρίνεται κυρίως από την οικονομική δραστηριότητα που προκύπτει από την μόνιμη εγκατάσταση του προσωπικού και την κατανάλωση τοπικών αγαθών και υπηρεσιών αυτού, καθώς κι από την ήπια ενίσχυση στην αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με τοπικούς φορείς του Βελεστίνου το στρατιωτικό προσωπικό του 304 ΠΕΒ συνεισφέρει στο ΑΕΠ σε επίπεδο Δήμου σε ποσοστό τουλάχιστον 10%. Το μεγαλύτερο κομμάτι αφορά στη στέγαση και στα μισθώματα που καταβάλλονται στους ιδιοκτήτες ακινήτων και την κατανάλωση από την ζήτηση τους. Το ποσοστό αυτό δεν είναι μικρό για μια περιοχή σαν το Βελεστίνο, όμως σε επίπεδο Νομού αποτυπώνεται σε πολύ μικρότερα ποσοστά τα οποία θα μπορούσε να είναι εμφανώς καλύτερα. Το προσωπικό του 304 ΠΕΒ που κατοικεί παράλληλα με την υπηρετήσή του στο εργοστάσιο υπολογίζεται στα περίπου 150 άτομα χωρίς σε αυτά να συνυπολογίζονται τα εξαρτώμενα μέλη των οικογενειών τους με το οικονομικό τους αποτύπωμα να υπολογίζεται περίπου στα 3.000.000 ευρώ για την ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας.

Το κομμάτι της παραγωγής του εργοστασίου και της διαδικασίας προμηθειών για την κάλυψη των αναγκών είναι ένας παράγοντας που πρέπει να εξεταστεί ενδελεχώς και να μελετηθεί προκειμένου να πολλαπλασιαστεί το οικονομικό αποτύπωμα για την τοπική οικονομία. Είναι γεγονός ότι παρά την παραγωγική διαδικασία που υπάρχει στο εσωτερικό του εργοστασίου το οικονομικό της αποτέλεσμα για την Μαγνησία είναι σχετικά μικρό αν εξεταστεί από πλευράς των δυνατοτήτων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

Η Οικονομία της Μαγνησίας

Η Περιφέρεια Μαγνησίας είναι μια από τις πιο ανεπτυγμένες βιομηχανικά περιοχές της Ελλάδας. Από τη άλλη, η αγροτική παραγωγή της αποτελείται από σχετικά μεγάλη ποικιλία προϊόντων και παρατηρείται η ύπαρξη αξιόλογου εισοδήματος από το εμπόριο, τον τουρισμό, τις μεταφορές, την αλιεία κλπ. Είναι γεγονός ότι τα μεταπολεμικά χρόνια η περιοχή της Μαγνησίας είχε μια αξιοσημείωτη βιομηχανική ανάπτυξη η οποία έδινε το ρυθμό της οικονομίας και βοήθησε στην τοπική ανάπτυξη, παρ' όλα αυτά αυτή η βιομηχανική ανάπτυξη σταμάτησε την αυξητική της πορεία προς το τέλος του 20ου αιώνα με την αποβιομηχανοποίηση της περιόδου όπου μεγάλα εργοστάσια καπνοβιομηχανίας, σιδηρουργίας, υφαντουργίας κ.α. σταμάτησαν τις οικονομικές τους δραστηριότητες. Η Περιφέρεια Μαγνησίας πλέον έχει ως κύριους μοχλούς ανάπτυξης το εμπόριο, τις Υπηρεσίες, τον Τουρισμό, αλλά και φυσικά το Πανεπιστήμιο με τα τμήματα που λειτουργούν τοπικά. Σημαίνοντα ρόλο όπως περιγράφει και το προηγούμενο κεφάλαιο διαδραματίζει και η ύπαρξη μεγάλων στρατιωτικών σχηματισμών με τις υποδομές και γενικότερα με την οικονομική δραστηριότητα που απορρέει από την λειτουργία τους, αλλά κυρίως από το έμψυχο δυναμικό τους και την εγκατάσταση αυτού στην περιοχή δημιουργώντας έτσι ένα συνδυασμό που επιφέρει θετική επιρροή χωρίς ωστόσο να έχει βρεθεί ο συνδυασμός και ο τρόπος με τον οποίο οι επιδράσεις αυτές να μεταφραστούν σε πολλαπλασιαστικά οφέλη για την τοπική οικονομία και την ανάπτυξη της περιοχής.

4.1 Η διαχρονική οικονομική φυσιογνωμία της Μαγνησίας

Είναι βασικό ζητούμενο να αξιολογηθεί η συνεισφορά και αν κατά πόσο συνέβαλλαν στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών της οικονομίας της περιοχής οι τοπικά εγκατεστημένες Στρατιωτικές Μονάδες. Όσον αφορά στην διαχρονική οικονομική φυσιογνωμία της Μαγνησίας λοιπόν δεν είναι δόκιμο να υποστηριχτεί πως βασικό και πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωσή της διαδραμάτισε η παρουσία των Στρατιωτικών Μονάδων στην περιοχή. Αυτό βέβαια κατά κάποιον τρόπο συνέβη διότι σαν Μονάδες δεν έχουν κύριο αντικείμενο την παραγωγική διαδικασία και παράλληλα είναι λογικό να μην καθορίζεται η τοπική ανάπτυξη εξ' ολοκλήρου σε αυτές καθώς η τοποθέτηση των

Στρατιωτικών Μονάδων της Πολεμικής Αεροπορίας, της Αεροπορίας Στρατού και των Πεζοναυτών που εδρεύουν στη Μαγνησία έγινε για λόγους οι οποίοι δεν συγκαταλέγονται στο φάσμα της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης, αλλά για λόγους στρατιωτικής φύσεως και στρατηγικής των αποστολών των Ενόπλων Δυνάμεων για εθνική Άμυνα. Το γεγονός ότι συμβάλλουν αρκετά και σε πολλούς τομείς καθοριστικά στην οικονομική τους πραγματικότητα συνδέεται κυρίως με την καταναλωτική ανάγκη των στελεχών και την γενικότερη οικονομική δραστηριότητα αυτών και των οικογενειών τους.

Βασικοί κλάδοι, οι οποίοι κυριαρχούσαν και διαμόρφωναν προοδευτικά την παραγωγική φυσιογνωμία της Μαγνησίας την μεταπολεμική περίοδο είναι:

- η αλευροβιομηχανία,
- η σιδηρουργία,
- η υφαντουργία – νηματουργία,
- η βυρσοδεψία και
- η σαπωνοποιία.

Οι παραπάνω δραστηριότητες πάντως δεν ήταν οι μοναδικές παραγωγικές μονάδες, παράλληλα με αυτές και σε σημαντικό βαθμό παραγωγικότητας λειτουργούσαν και μονάδες παραγωγής τροφίμων και ποτών, πηλοποιίας, ξυλουργίας, τυπογραφίας, χρωμολιθογραφίας, κεραμοποιίας και κηροπλαστικής.

Σύμφωνα με την Κολιού Ν. (1993) η Μαγνησία αρχίζει να διαμορφώνει την σύγχρονη παραγωγική της ταυτότητα, μεταπολεμικά, κατά την δεκαετία του '60. Σημαντική συνεισφορά στην εξέλιξη αυτή έχει το 1965 η ψήφιση του νόμου για την ίδρυση και λειτουργία των πέντε βιομηχανικών περιοχών της χώρας, ανάμεσα στις οποίες και η Μαγνησία. Δύο έτη νωρίτερα είχε γίνει ανάθεση έρευνας και μελέτης στη Societe Centrale pour l' Equipement du territoire για τη δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. σε πέντε μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Το θεσμικό πλαίσιο για τη δημιουργία των πρώτων Βιομηχανικών Περιοχών, δημιουργήθηκε το 1965 με το ν.4458/65. Ακριβώς μέσα στον ίδιο χρόνο άρχισε να φαίνεται η αύξηση του δευτερογενούς τομέα στην περιοχή με την έναρξη της λειτουργίας 70 βιομηχανικών μονάδων, πολυάριθμες με περισσότερα από 5.500 μόνιμους εργαζόμενους και περίπου άλλους 300 εποχικούς. Στην πορεία δεν άργησαν να αναπτυχθούν και άλλες Μονάδες παραγωγής στην περιοχή με πολύ αποδοτικά παραγόμενα

προϊόντα μέσω αξιοποίησης νέων μηχανημάτων και σύγχρονων για την εποχή υποδομών, αλλά ταυτόχρονα και με χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας διαδραματίζοντας πρωτεύοντα ρόλο στην οικονομική ζωή της Μαγνησίας.

Αυτές οι βιομηχανίες σχετίζονταν με:

- τη μεταξουργία,
- τη καπνοβιομηχανία,
- τη οινοπνευματοποιία,
- τη σπορelaiουργία,
- την παραγωγή βιομηχανικών αερίων και
- την παραγωγή ηλεκτρικών οικιακών συσκευών.

Έτσι λοιπόν ξεκίνησε μια νέα εποχή για την οικονομία και την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Μαγνησίας με βασικό επίκεντρο το Βόλο. Όπως αναφέρει ο Παπαδούλης σχετικά με την παραγωγική ταυτότητα της Μαγνησίας, υπάρχει σαφής τόνωσή της από το 1970 και μετά κυρίως λόγω της δημιουργίας της ΒΙ.ΠΕ Βόλου στην οποία σταδιακά εντάσσονταν όλες οι παραπάνω βιομηχανικές μονάδες.

Τόσο μεταπολεμικά όσο και τις επόμενες δεκαετίες η Ανάπτυξη της Μαγνησίας βασίζεται κυρίως στη βιομηχανική παραγωγή και στον τομέα της μεταποίησης, κλάδοι με υψηλή αποδοτικότητα με ανάγκη πλήρωσης πολυάριθμων εργοστασίων με εργάτες της ευρύτερης περιοχής δίνοντας έτσι δυναμική ώθηση στην τοπική οικονομία. Η δυναμική αυτή (Παπαδούλης) αποτυπώνεται στην υψηλότερη τιμή της, το 1981, οπότε ο μεταποιητικός τομέας της Μαγνησίας συμμετέχει με διπλάσιο, σχεδόν, ποσοστό, στην διαμόρφωση του τοπικού ακαθάριστου προϊόντος, σε σχέση με τον εθνικό. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι το γεγονός πως για την επίμαχη αυτή περίοδο της άνθησης της ΒΙ.ΠΕ. Βόλου γενικά οι τοπικές επιχειρήσεις αδυνατούσαν να καλύψουν τις ανάγκες τους σε απασχόληση, από το μόνιμο εργατικό δυναμικό της Μαγνησίας, καταφεύγοντας στην ανάγκη εύρεσης εργαζομένων από γειτονικούς Νομούς.

4.2 Διαχρονικοί αναπτυξιακοί παράγοντες της Μαγνησίας και υφιστάμενη κατάσταση

Όπως περιγράφηκε στην υποενότητα 4.1 η διαχρονική φυσιογνωμία της οικονομίας της Μαγνησίας χαρακτηριζόταν από την βιομηχανική και μεταποιητική δραστηριότητα επομένως και οι κύριοι αναπτυξιακοί παράγοντες του Νομού σχετίζονταν τουλάχιστον μέχρι το 1990 (σχεδόν σε απόλυτο βαθμό) αλλά ακόμα και μέχρι σήμερα με τις δραστηριότητες αυτών των κλάδων.

Οι αναπτυξιακοί αυτοί διαχρονικοί παράγοντες, οι οποίοι συνετέλεσαν στην λειτουργία και τόνωση του βιομηχανικού έργου, και κατά επέκταση και της τοπικής οικονομίας ήταν:

- Η πλεονεκτική γεωγραφική θέση της περιοχής και η σχετικά κοντινή απόστασή της από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας
- Η ύπαρξη δικτύων υποδομής αρκετά σύγχρονων για να στηρίξουν την ανάπτυξη της παραγωγικής διαδικασίας
- Η ύπαρξη ενός εκ των μεγαλύτερων εμπορικών λιμανιών της χώρας και η προοπτική ανάπτυξής του σε «εμπορική σκάλα» της Ευρώπης προς την Μέση Ανατολή.
- Το χαρισματικό φυσικό περιβάλλον και η κοινωνική υποδομή, που μπορούν να εξασφαλίσουν αναβαθμισμένων προδιαγραφών διαβίωση σε υψηλόβαθμα επιχειρηματικά στελέχη.
- Η παρουσία ενός αξιόμαχου πλήθους συντελεστών παραγωγής με παράδοση και εμπειρία στην μεταποίηση. (Το τεχνολογικό επίπεδο της Μαγνησίας σε στελέχη, τεχνικούς και τεχνίτες είναι από πολλές δεκαετίες ένα από τα υψηλότερα στην Ελλάδα).
- Η θεσμοθέτηση από πολύ σχετικά νωρίς, από την δεκαετία του '50, στον Νομό αναπτυξιακών κινήτρων, όπως η διάθεση σε χαμηλή τιμή γηπέδων στο Πεδίο του Άρεως, για την μετεγκατάσταση βιοτεχνικών μονάδων.
- Η θεσμοθέτηση στα τέλη της δεκαετίας του '60 και η λειτουργία στις αρχές της δεκαετίας του '70 μίας από τις περισσότερο πετυχημένες βιομηχανικής περιοχής της χώρας.

*Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και κυρίως των βιομηχανικών, εξαρτάται από τον συγκεκριμένο συνδυασμό των τοπικών παραγόντων (**urban assets**) που επηρεάζουν την κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων, συνθέτοντας κάθε φορά τις **δυνατότητες** της εκάστοτε περιοχής, είτε σε τοπικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο (Parkinson κ.α, 2004 . Begg, 1999; Deas και Giordano, 2001; Maskell και Malmberg, 1999)*

Είναι ουσιαστικό να διευκρινιστεί και να υποδειχτεί το υφιστάμενο αναπτυξιακό κενό που χωρίζει αφενός την Περιφέρεια Θεσσαλίας ως σύνολο και αφετέρου, σε μεγαλύτερο όμως βαθμό, την Μαγνησία ως Περιφερειακή Ενότητα από τον μέσο όρο της Ελλάδας, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μια από τις βασικές και ουσιώδεις προκλήσεις το οποίο κρίνεται αναγκαίο από όλους τους παραγωγικούς φορείς της Μαγνησίας να αντιμετωπιστεί.....

Σχετικά με το εισόδημα στη Μαγνησία σύμφωνα με ανάλυση στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ και συγκρινόμενα με αντίστοιχα της EUROSTAT εξάγεται το συμπέρασμα πως το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Μαγνησίας ισούται περίπου με τα 3/4 του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Θεσσαλίας, είναι το 1/2 του μέσου Κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα σε επίπεδο NUTS 2 η Περιφέρεια Θεσσαλίας βρίσκεται στην 245^η θέση μεταξύ 268 Περιφερειών, έτσι τηρουμένων των αναλογιών και με βάση το προηγούμενο δεδομένο για την χειρότερη κατάσταση της Μαγνησίας ως Περιφερειακή Ενότητα της Θεσσαλίας φαίνεται πως τα δεδομένα είναι ακόμα πιο δυσμενή για την ευρύτερη περιοχή του Βόλου. Το ΑΕΠ της Μαγνησίας μειώθηκε από το 2009 κατά 30% περίπου. Στην περίοδο της κρίσης 2009-14 μειωνόταν πιο γρήγορα από όλη τη χώρα, ενώ σταθεροποίηση και μικρή αύξηση παρουσίασε μετά το 2015. Ταυτόχρονα η ανεργία διαχρονικά φαίνεται να παρουσιάζει υψηλά επίπεδα με κινδύνους πέρα από τους προφανείς για την οικονομική ζωή της περιοχής όπως της μετανάστευσης των νέων και παραγωγικών ατόμων. Ενδεικτικό είναι και το γεγονός μιας αναντιστοιχίας: η Μαγνησία είναι η 9η σε μέγεθος οικονομία, αλλά η 24η ως προς το επίπεδο ανάπτυξης έχοντας παράλληλα χάσει θέσεις αφού το 2010 οι αντίστοιχες θέσεις ήταν η 7^η σε μέγεθος οικονομία και η 16^η σε επίπεδο ανάπτυξης. Παρακάτω παρουσιάζεται ο πίνακας 4.1 με τα στοιχεία για το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Μαγνησίας σε σύγκριση με τα αντίστοιχα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πίνακας 4.1**Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Ελλάδα- Θεσσαλία- Μαγνησία (2007-2019)**

ΕΤΟΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΕΛΛΑΔΑ	21.061	21.845	21.386	20.153	18.308	17.056	16.381	16.282	16.275	16.169	16.472	16.745	17.940
Θεσσαλία	15.805	16.363	15.831	14.404	13.012	12.503	12.065	12.101	12.262	12.122	12.331	12.578	12.662
Μαγνησία	17.205	18.113	16.724	14.975	13.931	12.942	12.357	12.136	12.327	12.267	12.360	12.602	12.676

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία)

Επιπροσθέτως, ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο για την αξιολόγηση της περιοχής είναι η αναλογία του μεγέθους των επιχειρήσεων της Μαγνησίας εν συγκρίσει με τα αντίστοιχα μεγέθη στο σύνολο της χώρας. Όπως αναφέρει ο Παπαδούλης (2000) *το μέσο μέγεθος της επιχείρησης στην Ελλάδα είναι 3,77 άτομα και στη Μαγνησία 2,89 άτομα (χωρίς τη Γεωργία).*

Για το λόγο ότι το παραγωγικό σύστημα της Ελλάδας κυριαρχείται από πολύ μικρές επιχειρήσεις κυρίως μικρού μεγέθους, συγκρινόμενες με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, (τις μικρότερες στην Ευρώπη) δεν είναι εφικτή η αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα στην εξειδίκευση και εν συνεχεία πρόβλημα στην παραγωγικότητα τους. Αυτό φυσικά δημιουργεί ένα ακόμα πρόβλημα, πέραν των βασικών, το οποίο συνδέεται με τη μέγιστη οικονομική απόδοση στην τοπική οικονομία από τη

συνεργασία των Στρατιωτικών Μονάδων της περιοχής και των τοπικών επιχειρήσεων η οποία σε καμία περίπτωση δεν αξιοποιείται στο μέγιστο εφικτό βαθμό. Δηλαδή, οι πολλές μικρές επιχειρήσεις της Μαγνησίας δεν είναι σε θέση να αναλάβουν μεγάλα έργα που σχετίζονται με τις δραστηριότητες στα πλαίσια της λειτουργίας των Στρατιωτικών Μονάδων, ως εκ τούτου περιορίζονται στην ωφέλιμη μεν, αλλά συγκεκριμένης απόδοσης δε σύνδεσης Μονάδων- Επιχειρήσεων, η οποία στον μεγαλύτερο βαθμό είναι έμμεση και σχετίζεται με τις καταναλωτικές ανάγκες των στρατιωτικών, των οικογενειών τους και των στρατιωτών.

Η τομεακή διάρθρωση της οικονομίας της Μαγνησίας θα μπορούσε να μας δείξει την κατανομή της εργασιακής απασχόλησης και παραγωγικών αποτελεσμάτων για την τοπική οικονομία και έμμεσα το βαθμό σύνδεσης με τις Στρατιωτικές Μονάδες.

Προκύπτει από στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ότι για την Μαγνησία η τομεακή διάρθρωση της οικονομίας είναι σε κάποιο βαθμό ισοκατανεμημένη και έχει ως εξής:

- Παραγωγικοί τομείς (Γεωργία, Ορυχεία, Μεταποίηση) 26%,
- Εμπόριο 27%,
- Δημόσιος τομέας 25%,
- Υπηρεσίες 22%.

Δεν προκύπτει άμεσα κάποια ιδιαίτερη και ξεχωριστή συνεισφορά των στελεχών και των Στρατιωτικών Μονάδων στην τομεακή διάρθρωση της οικονομία χωρίς αυτό φυσικά να υποβαθμίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει το δυναμικό και η εφοδιαστική κάλυψη των Στρατιωτικών Μονάδων στην τοπική οικονομία.

4.3 SWOT Ανάλυση

Η ανάλυση SWOT διακρίνεται από δύο βασικά σκέλη. Το πρώτο είναι η ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος των Στρατιωτικών Μονάδων με εξέταση των Δυνατών (Strengths) και Αδύναμων (Weaknesses) χαρακτηριστικών, και το δεύτερο η ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος τους με τις Ευκαιρίες (Opportunities) και τις απειλές (Threats) που υπάρχουν για αυτές.

Αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για κάθε φορέα από τον οποίο προκύπτει μια οικονομική δραστηριότητα. Ακόμα κι αν η ανάλυση αφορά φορείς που οι βασικές τους αρμοδιότητες και λειτουργίες δεν σχετίζονται με την οικονομία μας περιοχής άμεσα η SWOT ανάλυση βοηθάει στον εντοπισμό και την αξιοποίηση των Δυνατών σημείων τους, ώστε να στηριχτούν σε αυτά εκμεταλλευόμενοι τις μελλοντικές Ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν, αλλά και να προσδιοριστούν και οι αντίστοιχες Απειλές και Κίνδυνοι και να αποφευχθούν.

Παρακάτω επιχειρείται να γίνει μια ιδιαίτερη SWOT ανάλυση με υποκείμενα το σύνολο των Στρατιωτικών Μονάδων της Μαγνησίας, ώστε να αποτυπωθούν όλες οι Δυνάμεις και οι Αδυναμίες που έχουν, οι Ευκαιρίες που πρέπει να εκμεταλλευτούν και οι Απειλές που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Αναφέρεται στην υφιστάμενη κατάσταση προκειμένου αυτή να αξιολογηθεί και να μελετηθεί προκειμένου να αξιοποιηθεί με στόχο την εντατικοποίηση των θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων, κυρίως μέσω της ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος, για την τοπική οικονομία. Η ανάλυση θα γίνει με βάση το οικονομικό αποτέλεσμα που προσφέρουν στην ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας και όχι με επίκεντρο τον αντικειμενικό τους σκοπό, τα στρατιωτικά τους χαρακτηριστικά, την επιχειρησιακή ετοιμότητα και την συμβολή στην Εθνική Άμυνα. Είναι φυσικό βέβαια πως οι Στρατιωτικές Μονάδες -που σε αυτό το κομμάτι της εργασίας μελετώνται ως το στρατιωτικό σύνολο της περιοχής και μελετάται το οικονομικό του αποτύπωμα στην κοινωνία- δεν είναι εύκολο να θέσουν μια στοχοθεσία και να την ακολουθήσουν αυστηρά όταν ο σκοπός της ξεφεύγει των βασικών τους λειτουργιών και υποχρεώσεων που είναι η Εθνική Άμυνα και αντί αυτής στοχεύει στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης.

SWOT ANALYSIS	
ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Ολιστική Προσέγγιση	Έλλειψη μακροπροθέσμου σχεδιασμού
Λειτουργία και δραστηριοποίηση βάσει Οργανογράμματος	Αδυναμία αξιοποίησης σύγχρονης τεχνολογίας
Τεχνογνωσία	Κακό εργασιακό κλίμα λόγω των χαμηλών επιπέδων ικανοποίησης του προσωπικού
Εγκαταστάσεις/Υποδομές	Έλλειψη στρατηγικής επικοινωνίας με τους τοπικούς Φορείς (Δήμοι, Περιφέρεια, Πανεπιστήμιο κλπ.)
Ευκολία προσαρμογής των στελεχών ανάλογα με τις συνθήκες	Παρωχημένο νομικό πλαίσιο εκτέλεσης οικονομικών δραστηριοτήτων (προμήθειες, εκτέλεση έργων κλπ.)
Υψηλός αριθμός εργαζομένων και εξαρτώμενων μελών	
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Υψηλά περιθώρια ανάπτυξης μέσω αξιοποίησης των υφιστάμενων δομών	Μείωση του στελεχιακού δυναμικού
Αξιοποίηση από την τοπική οικονομία των εξαρτώμενων μελών των οικογενειών των στελεχών	Κακώς νοούμενη γραφειοκρατία
Συνεργασία των Μονάδων με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	Συνεχείς αλλαγές τεχνολογίας
Συνεργασία των Μονάδων με τις τοπικές Αρχές και Επιμελητήρια	Ιεραρχική εξάρτηση οικονομικών υπηρεσιών από ανώτερες κατά την λήψη αποφάσεων
Συμμετοχή Τεχνικών Μονάδων του Στρατού στη κατασκευαστική δραστηριότητα της Μαγνησίας	Συνεχείς αλλαγές στο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις οικονομικές συνδιαλλαγές με την τοπική οικονομία
Προμήθεια αγαθών και υλικών από τοπικές επιχειρήσεις	
Εμπειρία συγκεκριμένων στελεχών σε εξειδικευμένα αντικείμενα	

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μια Στρατιωτική Βάση όπως και οποιαδήποτε άλλη οντότητα που από τη δραστηριότητά της επηρεάζονται, είτε άμεσα είτε έμμεσα η παραγωγή και η κατανάλωση, έχει δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στην περιοχή στην οποία εδρεύουν. Ανάμεσα στις στρατιωτικές μονάδες -που εδρεύουν σε συγκεκριμένες περιοχές- και στους Τοπικούς Φορείς αυτών, σχηματίζονται διμερείς σχέσεις, με στόχο την αποκόμιση θετικών στοιχείων μέσα από τη συνεργασία τους.

Η συμβολή των Στρατιωτικών Μονάδων μιας περιοχής στην τοπική οικονομία και η ένταση των στρατιωτικών δεσμών με τις τοπικές κοινωνίες εξαρτάται από πολλούς παράγοντες τόσο εσωτερικούς, όσο και εξωτερικούς. Αναδείχθηκε από τα στοιχεία της διπλωματικής ότι η περιφερειακή ανάπτυξη πέραν των αμιγώς οικονομικών και λοιπών ερμηνευτικών όρων σχετίζεται και με συγκεκριμένα δεδομένα για κάθε περιοχή που η ύπαρξη τους ενισχύει και βοηθάει προς την επίτευξη της στοχοθεσίας της. Οι κοινωνικοί, οικονομικοί και περιβαλλοντικοί δεσμοί που αναλύονται στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης δείχνουν ότι ο Στρατός, ως κρατικός θεσμός, εκτός από το να παρέχει στο κοινό καλό, με τη μορφή εθνικής άμυνας, συμβάλλει στην οικοδόμηση και την ανάπτυξη της δυναμικότητας της περιοχής στην οποία εδράζονται Μονάδες του. Αυτή η συνεισφορά μπορεί να προσδιοριστεί σε σχέση με τον αντίκτυπο του στρατού στις τοπικές αγορές εργασίας (αύξηση της απασχόλησης), την κατάσταση εισοδήματος των κατοίκων (σταθεροποίηση - αύξηση του επιπέδου εσόδων), το μέγεθος του τοπικού προϋπολογισμού (σε αστικούς δήμους - έσοδα από φόρο περιουσίας, σε αγροτικούς δήμους - έσοδα από γεωργικούς φόρους), το μέγεθος και την ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών (ετήσια βιώσιμα έσοδα από στρατιωτικές μονάδες), την τάση ως προς το τοπικό εμπόριο και την βιωσιμότητα των ιδιωτικών επιχειρήσεων της περιοχής που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες.

Από την ανασκόπηση των διεθνών περιπτώσεων σε χώρες όπως η Γερμανία, ο Καναδάς, οι ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο βγαίνει το συμπέρασμα ότι οι Στρατιωτικές Βάσεις έχουν μια δεδομένη συμβολή στην οικονομία των περιοχών εγκατάστασής τους και αποτελούν έναν σημαντικό εργοδότη για τους μόνιμους κατοίκους. Επιπροσθέτως αναδείχθηκε και ένα ακόμα δεδομένο της συμβολής αυτής από το γεγονός ότι η απόσυρση ή ακόμα και η συρρίκνωση των εγκατεστημένων Μονάδων του Στρατού σε μια περιοχή λόγω της επακόλουθης παύσης ή μείωσης του όγκου των προμηθειών τους και αντίστοιχα

του ύψους των δαπανών του προσωπικού και των στρατιωτών θα μειώσουν τη ζήτηση για τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες στην περιοχή που θα έρθει αντιμέτωπη με αυτή την εξέλιξη. Επιπλέον, βραχυπρόθεσμα, τέτοιες περιοχές χάνουν τις πρόσθετες θέσεις εργασίας και την παραγωγή που συνδέονται με τις δαπάνες του στρατού.

Από τα ελληνικά στοιχεία που παρατίθενται και την περίπτωση της Μαγνησίας εξάγεται ένα διαφορετικό συμπέρασμα σχετικά με τις αναπροσαρμογές στις Ένοπλες Δυνάμεις και την επίδρασή τους στα τοπικά στρατόπεδα και ως συνέπεια και στις τοπικές οικονομίες που εν πολλοίς στηρίζονται σε αυτά. Όπως αποδείχθηκε οι βασικές οικονομικές επιπτώσεις που απορρέουν από την υποβάθμιση μιας στρατιωτικής βάσης διακρίνονται από μια πολυπλοκότητα και είναι ανάλογες του αντίστοιχου προγραμματισμού (μεγάλη ή μικρή υποβάθμιση) για κάτι τέτοιο. Οι αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν για μια Στρατιωτική Βάση (και για τις τοπικές κοινωνίες) από στρατηγικές περιορισμού δαπανών μέσω συρρίκνωσης ή και κλεισίματός τους ορισμένες φορές δρουν ακριβώς ανάποδα. Παράδειγμα τέτοιας αντίφασης είναι δύο στρατιωτικοί σχηματισμοί της Μαγνησίας, από τη μία η 32 Ταξιαρχία Πεζοναυτών -ως παράδειγμα αρνητικών εξελίξεων για την τοπική οικονομία- μέσω της ενδεχόμενης μετεγκατάστασής της στα πλαίσια αναπροσαρμογών της στρατηγικής του ΓΕΣ, από την άλλη η 111 Πτέρυγα Μάχης -ως παράδειγμα θετικών εξελίξεων για την ανάπτυξη της περιοχής- μέσω της ενίσχυσής της με επιπλέον δυναμικό και εξοπλισμό το 2011 λόγω αναπροσαρμογών από το ΓΕΑ με στόχο την συρρίκνωση άλλων Μονάδων και των περιορισμό των δαπανών και την εξοικονόμηση εθνικών πόρων.

Η Μαγνησία είναι μια περιφέρεια με στρατηγική θέση μιας και βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας κατά μήκος των ακτών της ενδοχώρας. Είναι μια περιοχή που έχει μια ιδιαίτερη γεωμορφολογία, αποτελεί ένα σημαντικό λιμάνι το οποίο είναι μια υποδομή που προσφέρει τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, στρατιωτικά δίνει πρόσβαση στο Αιγαίο Πέλαγος προς τα ανατολικά και κατά κοινή ομολογία η ευρύτερη περιοχή της είναι κατάλληλη για την ανάπτυξη κι εγκατάσταση Στρατιωτικών Μονάδων. Λόγω της λειτουργίας των εγκατεστημένων Στρατιωτικών Μονάδων στη Μαγνησία δημιουργούνται διάφορες ανάγκες για αγαθά που καλύπτονται από την τοπική Αγορά, αλλά και ένας επιπλέον οικονομικός πόλος ανάπτυξης τόσο για την κάθε περιοχή γύρω από τις εγκαταστάσεις, όσο και για την περιοχή συνολικά. Το αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας είναι πολυδιάστατο και είτε με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο από αυτή επηρεάζονται η τοπική παραγωγή και η τοπική κατανάλωση. Κοινό αναπτυξιακό στοιχείο των Στρατιωτικών Μονάδων της περιοχής είναι οι υποδομές που προσφέρουν στην

Μαγνησία με αρνητικό συμπέρασμα ότι δεν αξιοποιούνται με μέγιστο δυνατό τρόπο. Καθεμία από αυτές είναι μια αυτοτελής δομή με ξεχωριστό οικονομικό αποτύπωμα όμως με κοινό αντικειμενικό σκοπό που είναι η Εθνική Ασφάλεια και όχι η τοπική ανάπτυξη η οποία προκύπτει ως απόρροια του βασικού σκοπού.

Η 32η Ταξιαρχία Πεζοναυτών είναι μια πολύ καίρια Στρατιωτική Μονάδα και έχει ταυτιστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό με τον Βόλο και την ευρύτερη περιοχή. Το συνολικό οικονομικό αποτύπωμα που έχει για την οικονομία της περιοχής η 32^η Ταξιαρχία Πεζοναυτών είναι σχεδόν 15.000.000 ευρώ, ένα ποσό το οποίο διοχετεύεται στην οικονομία του Βόλου και ενισχύει κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν την ραχοκοκαλιά της τοπικής οικονομίας. Υπολογίζεται από το Επιμελητήριο Μαγνησίας ότι περισσότερα από 1000 άτομα (500 στελέχη και οικογένειες) είναι εξαρτώμενα άμεσα από την Ταξιαρχία κάτι που αντικειμενικά δημιουργεί μια κοινότητα που συμβάλει καθοριστικά στην οικονομική ζωή της πόλης. Το 80% των στελεχών και των οικογενειών τους έχει ως τόπο διαμονής την ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας και αποτελεί πληθυσμιακά ένα σημαντικό ποσοστό των οικονομικά ενεργών πολιτών που βρίσκονται στην παραγωγική τους ηλικία και συνεισφέρουν στο συνολικό Προϊόν της περιοχής

Η 1^η ΤΑΞΑΣ είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής, αλλά και οικονομικής ζωής της Μαγνησίας με την πλειοψηφία των Μονάδων και των τοποθετημένων σε αυτές Στελεχών και Στρατιωτών να εδρεύουν σε αυτή. Εδρεύει στο Στεφανοβίκειο Μαγνησίας και η συνδρομή της σε άμεσα τοπικό επίπεδο είναι ιδιαίτερα σημαντική αποτελώντας κι αυτή μια επιβεβαίωση των μελετών για την συμβολή των στρατιωτικών μονάδων στην ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες εδρεύουν. Και σε αυτή την περίπτωση όμως όπως προκύπτει το οικονομικό αποτύπωμα βασίζεται κυρίως στην προσωπική κατανάλωση και γενικά τα έξοδα των στρατιωτικών της ΤΑΞΑΣ και σε μικρότερο βαθμό από τις προμήθειες μέσω των τοπικών επιχειρήσεων.

Η 111 Πτέρυγα Μάχης (111 ΠΜ) είναι μια από τις βασικές στρατιωτικές μονάδες της Πολεμικής Αεροπορίας και εδρεύει στην αεροπορική βάση της Νέας Αγχιάλου Μαγνησίας, νοτίως του Βόλου. Η προσφορά της 111 Πτέρυγας Μάχης στο οικονομικό κομμάτι σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας είναι πολυποίκιλη. Σύμφωνα με τοπικούς φορείς του Αλμυρού το στρατιωτικό προσωπικό της μονάδας συνεισφέρει στο ΑΕΠ σε επίπεδο Δήμου (Αλμυρού) σε ποσοστό τουλάχιστον 20%.

Το 304 Προκεχωρημένο Εργοστάσιο Βάσης (304 ΠΕΒ) είναι άλλη μια Στρατιωτική Μονάδα που εδρεύει στη Μαγνησία, πιο συγκεκριμένα η τοποθέτησή του έχει γίνει έξω από τον αστικό ιστό όπως συμβαίνει και με τους υπόλοιπους σχηματισμούς της περιοχής, εκτός των Πεζοναυτών. Το 304 ΠΕΒ είναι ένα εξειδικευμένο εργοστάσιο και αποτελεί πνεύμονα οικονομικής ζωής ιδιαίτερα για την περιοχή του Αγίου Γεωργίου στο Βελεστίνο, αλλά και σε ένα μικρό βαθμό συνδέεται και με την οικονομική ζωή του Βόλου. Το εργοστάσιο είναι μια υποδομή που προσθέτει με την ύπαρξή του μια ξεχωριστή χροιά στο σύνολο των Στρατιωτικών Μονάδων της περιοχής και μέσα από τους κατάλληλους σχεδιασμούς είναι ικανό να δώσει ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη της Μαγνησίας καθώς για το σύνολο της περιφέρειας το οικονομικό αποτύπωμα περιορίζεται στις δαπάνες του προσωπικού για προσωπικές και οικογενειακές ανάγκες.

Περιοχές με κολέγια, ΙΕΚ, διάφορα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης και Πανεπιστημιακές Σχολές όπως ο Βόλος είναι αξιοσημείωτες για τις ικανότητές τους να προσελκύουν επιχειρηματικές δραστηριότητες που επενδύουν στην έρευνα κι ανάπτυξη και ενισχύουν τη βιομηχανία. Οι εγκατεστημένες Στρατιωτικές Μονάδες παρά την ήδη σημαντική ώθηση που δίνουν στην τοπική οικονομία είναι εφικτό να προσφέρουν ακόμα πιο πολλές θετικές επιρροές – ιδίως όταν βρίσκονται σε αμείωτη συνεργασία με επιτροπές βιομηχανικής ανάπτυξης, τοπικά εμπορικά επιμελητήρια και κρατικές και τοπικές υπηρεσίες – μπορούν να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη μεγάλων ευκαιριών και για τον ιδιωτικό τομέα. Σε πολλές περιπτώσεις μελέτης για το αντίκτυπο της δραστηριότητας του Στρατού σε μια τοπική οικονομία παρατηρείται ότι Στρατιωτικές Μονάδες είναι συχνά ανεπτυγμένες σε κέντρα πληθυσμού όπου ταυτόχρονα υπάρχουν και τμήματα Πανεπιστημίων και τα αποτελέσματα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σημαντικό αναπτυξιακό συνδυασμό για την Μαγνησία που με τις κατάλληλες τοπικές ενέργειες είναι εφικτό να ενισχύσει την περιοχή που απολαμβάνει τη συνύπαρξη αυτών των δύο εντελώς διαφορετικών, αλλά ιδιαιτέρως αναπτυξιακών δομών.

Συμπεραίνεται ότι η ύπαρξη του στρατού δημιουργεί, μαζί με τους υπόλοιπους φορείς ανάπτυξης, ένα συνδυασμό που επιφέρει γενικά μια θετική επιρροή χωρίς ωστόσο να έχει βρεθεί ο συνδυασμός και ο τρόπος με τον οποίο οι επιδράσεις αυτές να μεταφραστούν σε πολλαπλασιαστικά οφέλη για την τοπική οικονομία και την ανάπτυξη της περιοχής. Μια πολύ σημαντική πρόκληση για την οικονομία της περιοχής της Μαγνησίας για την μέγιστη οικονομική απόδοση μέσω της συνεργασίας τοπικών επιχειρήσεων και Στρατιωτικών Μονάδων είναι η στοχοθεσία για προσέλκυση νέων,

μεγάλων επενδύσεων με βάση εμπειριστατωμένες μελέτες από τους παραγωγικούς φορείς της περιοχής σε συνεργασία με την Πολιτεία. Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργούνταν οι προϋποθέσεις για ανάληψη των εκάστοτε μεγάλων έργων που αφορούν τα τοπικά στρατόπεδα με ταυτόχρονη φυσικά δημιουργία ενός μηχανισμού υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων και δημιουργίας ευρύτερων συνεργασιών μεταξύ τους. Έτσι, θα σταματήσει η μονοδιάστατη οικονομική επίδραση από την λειτουργία των Στρατιωτικών Μονάδων από την μόνιμη εγκατάσταση των στελεχών στη Μαγνησία και το μοντέλο ανάπτυξης θα μπορέσει να εστιάσει και σε άλλες πολύ πιο παραγωγικές διεξόδους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Barquero A. (1991), «Τοπική ανάπτυξη. Μια Στρατηγική για τη δημιουργία απασχόλησης» Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα.
- <https://www.ekyklades.gr/articles/article.jsp?context=103&categoryid=2272&articleid=46806>
- Δαουτόπουλος, Α. Γεώργιος, (2005), «Τοπική Ανάπτυξη», Ε΄ έκδοση.
- Εμπορικός Σύλλογος Βόλου (2019) Στοιχεία από την εκδήλωση σχετικά με την απομάκρυνση της 32ης Ταξιαρχίας Πεζοναυτών. Νέα Ιωνία 10 Απριλίου 2019.
- Εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» 2008-2016
- Κομπότη Δ. «Κοινοτική εργασία στο τοπικό επίπεδο» Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα ΤΕΙ Αθήνας
- Κόνσολας Ν. (1997), «Σύγχρονη περιφερειακή οικονομική πολιτική» Αθήνα, Παπαζήσης.
- Λαμπριανίδης Λ., (2001), «Οικονομική Γεωγραφία, Στοιχεία Θεωρίας και Εμπειρικά Παραδείγματα», Αθήνα: Πατάκη
- Παπαϊωάννου Σ. (2008) «Τοπική Ανάπτυξη; Σύγκριση της εφαρμογής δύο προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης (ΟΠΑΑΧ και LEADER+) στην Περιφέρεια Ηπείρου.», Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ., (2016) «Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα» Εκδόσεις Κριτική.
- Χριστοφάκης Μ., 2001. «Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική», Αθήνα: Παπαζήση

- Amin, A. & Thrift, N. (1994), Living in the global, in: Amin, A. & Thrift, N. (eds.), Globalization, Institutions and Regional Development in Europe, Oxford: Oxford University Press, 1-22.
- Armstrong H., Taylor J. (1993), Regional Economics and Policy, Harvester
- Asteris M., Grainger, J., Clark, D., & Jaffry, S. 2007, “Analysing Defence Dependency: the Impact of the Royal Navy on a Sub-regional Economy,” *Defence & Peace Economics* 18(1): 53-73.
- Bolton R. (1992), «“Place prosperity vs people prosperity” revisited: an old issue with a new angle», *Urban studies*, τομ, 29, τχ. 2
- Braddon, D. (1996). *The regional dimension of defence economics: An introduction. Defence and Peace Economics*, 7(1), 1–6. doi:10.1080/10430719608404837
- Center for Local and Regional Economic Analysis. (2007) . Socio-economic Impact Assessment of Portsmouth Naval Base. Portsmouth: Portsmouth Business School and University of Portsmouth
- Defence Analytical and Statistical Agency (DASA), Quarterly Location Statistics (QLS) 1 January 2012, MOD Personnel Location Statistics, January 2012. The Stationery Office
- Defense Analytical and Statistical Agency (DASA), Quarterly Location Statistics (QLS) 1 January 2012, MOD Personnel Location Statistics, January 2012. The Stationery Office. <https://www.gov.uk/government/publications/location-of-uk-regular-service-and-civilian-personnelquarterly-statistics-2012>

- Hawkins K. (2005) “Military Base Impact on a Local Economy: A case study of three Military Bases in two Metropolitan Statistical Areas” UNIVERSITY OF FLORIDA.
- James T. Berger (2009) “Military Bases As Economic Development Magnets” Area Development magazine June/July 2009
- Jennifer Schultz (2016) “State Policy Options to Sustain Military Installations” National Conference of State Legislatures research
- Knight, M., Loayza, N., and Villanueva, D., 1995, The Peace Dividend: Military Spending Cuts and Economic Growth, International Monetary Fund Working Paper, Washington D.C.
- National Conference of State Legislatures research about “Military’s Impact on State Economies” 2018
- Parai, L., Solomon, B., & Wait, T. (1996). *Assessing the socio-economic impacts of military installations on their host communities. Defence and Peace Economics*, 7(1), 7–19. doi:10.1080/10430719608404838
- Pickford, J., (2013), Locals smart at Portsmouth shipyard closure, Financial Times, 6 November.
- Roger Brunet & Ferras Robert & Thery Herve., (1992), *Les mots de la géographie, dictionnaire critique*. Paris, Reclus-Documentation française
- Stilwell F. (1972), *Regional Economic Policy*, MacMillan Studies in Economics
- Todaro, M., (1994), *Economic Development*, New York: Longman
- Wayne H. Oberle & Kevin R. Stowers James P. Darby., (1974). *A Definition of Development*, Issue 1, Volume 5.
- Weaver S H, (2006), *Naval Base Ventura County 2006 Economic Impact Study*. Report to Ventura County Economic Development Association.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://diavgeia.gov.gr>

http://portal.survey.ntua.gr/main/studies/environ/6406/envplan_regdev01.pdf

<http://www.forces.gc.ca>

<https://e-thessalia.gr>

<https://omahaoea.org>

<https://www.areadevelopment.com>

<https://www.boozallen.com>

<https://www.cci-magnesia.gr>

<https://www.esv.gr/portal>

<https://www.nytimes.com>

<https://www.offutt.af.mil>

<https://www.omahachamber.org/economic-development/regional-data>

<https://www.stratcom.mil>

<https://www.taxydromos.gr>

<https://www.teemag.gr>

<https://www.wsj.com/articles/u-s-military-finds-a-warm-welcome-in-greece-11549319286>

National Defence and the Canadian Armed Forces

www.army.gr

www.haf.gr